

УГОДА ПРО ФІНАНСУВАННЯ

Особливі умови

Уряд України, далі — “Країна-партнер”,

з однієї сторони, та

Європейське Співтовариство, далі — “Співтовариство”, представлене Комісією Європейських Співтовариств, далі — “Комісія”,

з іншої сторони,

домовилися про таке:

СТАТТЯ 1 – ХАРАКТЕР І ЦІЛЬ ОПЕРАЦІЇ

1.1. Співтовариство в рамках особливих умов, викладених у цьому документі та його додатках, здійснить внесок у фінансування наступної спільної операційної програми транскордонного співробітництва 2007 – 2013 років:

Номер програми: ENPI-CBC/2008/020-302

Назва: Спільна операційна програма: Угорщина — Словаччина — Румунія — Україна 2007 – 2013 роки

далі — “програма”, яка описана у документі спільної операційної програми (Додаток III), далі — “програмний документ”.

1.2 Цю програму буде реалізовано відповідно до угоди про фінансування та додатків до неї: Загальні умови (Додаток I), Правила імплементації прикордонного співробітництва (Регламент Комісії (ЄС) №951/2007) (Додаток II) та програмний документ (Додаток III).

СТАТТЯ 2 – ФІНАНСОВИЙ ВНЕСОК СПІВТОВАРИСТВА

2.1 Загальна вартість програми становить 74 815 728,47 євро.

2.2 Співтовариство бере на себе зобов'язання щодо здійснення фінансування обсягом максимум 68 638 283 євро. Розподіл фінансового внеску Співтовариства представлений у бюджеті, який включено до програмного документу (Додаток III).

СТАТТЯ 3 – ВНЕСОК КРАЇНИ-ПАРТНЕРА

3.1 Країна-партнер здійснить внесок до програми в сумі достатній для забезпечення того, щоб сукупний внесок від усіх країн чи організацій, які беруть

VB

участь у програмі, склав щонайменше 10% внеску Співтовариства до програми за мінусом суми технічної допомоги, що фінансується за рахунок внеску Співтовариства, як це зазначено у Правилах імплементації прикордонного співробітництва (Регламент Комісії (ЄС) № 951/2007) (Додаток II).

3.2 У разі наявності фінансового або нефінансового внеску Країни-партнера, такий внесок відображається у програмному документі (Додаток III).

3.3 Співфінансування за рахунок власних ресурсів з боку інших країн або організацій, що беруть участь у спільній операційній програмі, зазначається у програмному документі (Додаток III).

СТАТТЯ 4 – ТЕРМІН ВИКОНАННЯ

Термін виконання угоди про фінансування, відповідно до Статті 4 Загальних умов, розпочинається з моменту набрання чинності угодою про фінансування та закінчується не пізніше 31 грудня 2016 року.

СТАТТЯ 5 – АДРЕСИ

Усі повідомлення, що стосуються виконання угоди про фінансування, оформлюються в письмовому вигляді, містять чітке посилання на програму, як зазначено у Статті 1.1 цих Особливих умов, і надсилаються за наступними адресами:

а) для Країни-партнера

Й.В. Пан Богдан Данилишин
Міністр
Міністерство економіки України
вул. Грушевського, 12/2
Київ 01008, Україна

б) для Комісії

Голова Представництва Європейської Комісії
вул. Круглоуніверситетська, 10
Київ 01024, Україна

в) для Спільного керуючого органу

Пані Брігітта Мікулаш
Генеральний Директор
Національне агентство розвитку
Департамент програм міжнародного співробітництва
вул. Вешелені, 20-22
H-1077 Будапешт
Угорська Республіка
Wesselényi u. 20-22
H-1077 Budapest
Hungary

VB

СТАТТЯ 6 – ДОДАТКИ

6.1 До цієї угоди додаються такі документи, що складають її невід'ємну частину:

Додаток I: Загальні умови

Додаток II: Правила імплементації прикордонного співробітництва (Регламент Комісії (ЄС) № 951/2007)

Додаток III: Опис спільної операційної програми ("програмний документ"), прийнятий рішенням Комісії № С (2008)5146 від 23 вересня 2008 року

6.2 У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатків та положеннями Особливих умов угоди про фінансування переважну силу матимуть положення Особливих умов. У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатку I та Додатку II переважну силу матимуть положення Додатку II. У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатку I та Додатку III переважну силу матимуть положення Додатку I. У разі виникнення розбіжностей між положеннями Додатку II та Додатку III переважну силу матимуть положення Додатку II.

СТАТТЯ 7 – ІНШІ ОСОБЛИВІ УМОВИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ПРОГРАМИ

7.1 Термінологія, яка використовується в договорі про фінансування та його Додатках, застосовується тільки до цієї угоди про фінансування.

7.2 Стаття 20.2 Загальних умов доповнюється таким положенням: "Третій арбітр не може бути громадянином жодної з країн, яка є Стороною цього договору, якщо це окремо не погоджено всіма сторонами в письмовій формі. Робочою мовою є англійська мова".

СТАТТЯ 8 – НАБРАННЯ ЧИННОСТІ УГОДОЮ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

Угода про фінансування набирає чинності з дати її підписання останньою із Сторін.

Цю угоду про фінансування складено у чотирьох оригінальних примірниках українською та англійською мовами, які мають однакову юридичну силу, два примірники з яких передаються до Комісії, один – Країні-партнеру та один – Спільному керуючому органу. У разі виникнення розбіжностей щодо тлумачення положень цієї угоди переважну силу матиме текст англійською мовою.

✓6

ВІД ІМЕНІ КРАЇНИ-ПАРТНЕРА

Й.В. Пан Богдан Данилишин
Міністр економіки України
Національний координатор
з питань допомоги ЄС в Україні

Підпис:

Дата:

24.12.2009

ВІД ІМЕНІ КОМІСІЇ

Пан Маркус Корнаро
Директор (А)
Бюро співпраці "EuropeAid"
з питань Політики Сусідства
в Європі, Південному
Середземномор'ї
та на Близькому Сході

Підпис:

Дата:

25/1/2010

ПОГОДЖЕНО СПІЛЬНИМ КЕРУЮЧИМ ОРГАНОМ

Пані Брігітта Мікулаш
Генеральний директор
Національне агентство розвитку
Департамент програм міжнародного співробітництва

Підпис:

Дата:

11 02 2010

ДОДАТОК І – ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

РОЗДІЛ І – ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТУ (ПРОГРАМИ)

СТАТТЯ 1 – ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

1.1 Фінансовий внесок Співтовариства обмежується сумою, яку визначено договором про фінансування.

1.2 Надання фінансування з боку Співтовариства залежить від виконання Країною-партнером своїх зобов'язань за цим договором про фінансування.

СТАТТЯ 2 – ПЕРЕВИЩЕННЯ ВИТРАТ ТА ЇХ ПОКРИТТЯ

2.1 Окремі перевитрати бюджетних статей цього договору про фінансування покриваються за рахунок перерозподілу коштів у рамках загального бюджету, відповідно до Статті 17 цих Загальних умов.

2.2 У будь-якому разі існування ризику перевитрати загальної суми, встановленої цим договором про фінансування, Комісія може або скоротити програму, або залучити власні ресурси країн-учасників або інші ресурси, що не є власними ресурсами Співтовариства.

2.3 Якщо можливість скорочення обсягу програми або покриття перевитрат за рахунок власних ресурсів країн-учасниць або інших ресурсів відсутня, Комісія може виділити додаткове фінансування з боку Співтовариства. У разі досягнення угоди щодо нього, додаткові витрати фінансуються без шкоди відповідним правилам і процедурам Співтовариства, за рахунок виділення додаткового фінансового внеску, який встановлюється Комісією.

РОЗДІЛ II – РЕАЛІЗАЦІЯ

СТАТТЯ 3 – ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

3.1 Реалізація програми відбувається у відповідності до Регламенту (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту і Ради від 24 жовтня 2006 року, який містить загальні положення про створення Європейського інструменту сусідства та партнерства¹, та Регламенту Комісії (ЄС) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року, в якому викладено правила реалізації програм прикордонного співробітництва, що фінансуються згідно з Регламентом (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту і Ради про загальні положення про створення Європейського інструменту сусідства та партнерства² (Додаток II).

3.2 Програма, підготовлена спільно усіма країнами-учасницями, реалізується Спільним Керівним Органом, створеним в одній із країн-членів Європейського Союзу, під загальним контролем Спільного моніторингового комітету та, за необхідності, Європейської Комісії. Країна-партнер входить до складу Спільного Моніторингового Комітету.

---

¹ *ОВ L 310, 9.11.2006, с.1*

² *ОВ L 210, 10.8.2007, с.10-25*

СТАТТЯ 4 – СТРОК ВИКОНАННЯ

4.1 Строк виконання договору про фінансування передбачає наявність наступних етапів:

- (a) етап реалізації спільної операційної програми, який триватиме максимум сім років, до 31 грудня 2013 року. За винятком договорів про надання аудиторських послуг та договорів про здійснення оцінки, оголошення тендерів або запрошення пропозицій для участі в торгах, а також підписування контрактів після цієї дати забороняється;
- (b) етап реалізації проектів, що фінансуються спільною операційною програмою, який розпочинається одночасно з етапом, зазначеним у наведеному вище пункті (a), а закінчується не пізніше 31 грудня 2014 року. Усі заходи в рамках проектів, що фінансуються за програмою, припиняються не пізніше зазначеної дати;
- (c) заключний фінансовий етап, включаючи завершення оформлення фінансових аспектів усіх контрактів, укладених в рамках програми, фактичну оцінку програми, подання остаточного звіту та остаточні платежі або остаточне відшкодування, що стягується Комісією. Цей етап закінчується не пізніше 31 грудня 2016 року.

4.2 Будь-який залишок внеску Співтовариства автоматично ліквідується 31 грудня 2016 року.

4.3 Контракт, за яким протягом трьох років з дати його підписання не було здійснено жодних платежів, автоматично припиняється, а фінансування за ним – скасовується.

РОЗДІЛ III – ПРИСУДЖЕННЯ КОНТРАКТІВ І ГРАНТІВ

СТАТТЯ 5 – ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

5.1 Контрактні процедури Спільного керівного комітету для договорів на закупівлю і грантів, необхідних для реалізації програми, відповідають процедурам, що застосовуються до зовнішніх заходів, визначених Статтями 162 – 170 Регламенту Ради (ЄС, Євратом) № 1605-2002³ і Статтями 231 – 256 Регламенту Комісії (ЄС, Євратом) № 2342/2002⁴.

5.2 Усі контракти в рамках реалізації договору про фінансування присуджуються та виконуються відповідно до складених та опублікованих Комісією процедур і нормативних актів у галузі здійснення зовнішніх заходів, чинних на момент запровадження відповідної процедури.

СТАТТЯ 6 – ВИМОГИ

5.3 Кваліфікаційні вимоги для подання тендерних пропозицій і пропозицій для участі в торгах відповідають вимогам, зазначеним у Статті 14 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 у відповідності до Статей 40 і 41 Регламенту (ЄС) № 951/2007 (Додаток II).

5.4 Участь за запрошеннями до тендерів на надання послуг і укладення контрактів на постачання, пов'язаних з бюджетом Технічної допомоги, яка фінансується Співтовариством, відповідає вимогам, встановленим Статтею 21 Регламенту (ЄС) № 1638/2006. З урахуванням конкретних умов, викладених у базових нормативно-правових актах, якими регулюється відповідна галузь співробітництва, можливе прийняття рішення про допуск громадян країн-партнерів, крім визначених частиною 2, до участі в тендерах на укладення контрактів.

---

³ *ОВ L 248, 16.9.2001, с.1*

⁴ *ОВ L 357, 31.12.2002, с.1*

РОЗДІЛ IV – ПРАВИЛА, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРАКТІВ

СТАТТЯ 7 – ЗАСНУВАННЯ І ПРАВО ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ РЕЗИДЕНТА

7.1 У випадках, коли це обґрунтовано характером контракту, фізичні та юридичні особи, які за запрошенням беруть участь у тендерах на виконання робіт, поставку товарів або надання послуг, мають тимчасове право на заснування підприємства і визначення статусу резидента на території Країни-партнера. Це право лишається чинним протягом місяця з моменту присудження контракту.

7.2 Підрядники (включаючи одержувачів гранту) та фізичні особи, послуги яких є необхідними для виконання контракту, а також члени їх родини мають такі ж самі права протягом строку реалізації проекту (програми).

СТАТТЯ 8 – ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОДАТКИ І МИТА

8.1 Якщо інше не передбачено Спеціальними умовами, податки, мита та інші обов'язкові платежі (включаючи податок на додану вартість – ПДВ – або аналогічні податки) виключаються з обсягу фінансування Співтовариства.

8.2 Країна-партнер застосовує до контрактів на закупівлю і грантів, що фінансуються Співтовариством, найбільш сприятливий податковий і митний режим, який поширюється на Країни або міжнародні організації з розвитку, відносини з якими нею встановлено.

8.3 Якщо Рамковий Договір або відповідні листи, обмін якими здійснюється, містять більш докладні положення з цього питання, також застосовуються ці положення.

СТАТТЯ 9 – СХЕМИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ

9.1 Країна-партнер зобов'язується надавати дозвіл ввезення або закупівлю іноземної валюти, необхідної для реалізації програми (проектів). Вона також зобов'язується застосовувати своє національне валютне законодавство у недискримінаційний спосіб до підрядників, допущених до участі відповідно до Статті 7 цих Загальних умов.

9.2 Якщо Рамковий договір або відповідні листи, обмін якими здійснюється, містять більш докладні положення з цього питання, також застосовуються ці положення.

СТАТТЯ 10 – ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Якщо договір про фінансування передбачає фінансування дослідження, контракт, пов'язаний з цим дослідженням, підписаний у рамках договору про фінансування, регулює питання права власності на це дослідження, а також права Країни-партнера та Комісії на використання даних дослідження, їх публікацію або розголошення третім особам.

СТАТТЯ 11 – СТЯГНЕННЯ КОШТІВ

11.1 У разі виникнення необхідності повернення необґрунтованих або таких, що не відповідають вимогам, витрат з установи або органу, заснованої (заснованого) в Країні-партнері, якщо цій установі або органу було присуджено контракт за процедурою відбору, затвердженою Спільним моніторинговим комітетом, якщо при цьому Спільний керівний орган не має можливості стягнути борг протягом одного року з моменту видачі розпорядження на стягнення, Спільний керівний орган передає справу на розгляд Комісії. У цьому випадку Комісія, на основі повних матеріалів справи,

бере на себе завдання стягнення сум коштів, які належать до сплати, згідно з Регламентом Комісії (ЄС) № 951/2007.

11.2 Контракти, укладені Спільним керівним органом в рамках програми, містять пункт, який надає Комісії право здійснювати стягнення з бенефіціара, підрядника або партнера, створеного в Країні-партнері, якщо претензія лишається не задоволеною протягом одного року з моменту видачі Спільним керівним органом ордеру на стягнення.

11.3 Країна-партнер зобов'язується повною мірою співпрацювати зі Спільним керівним органом та Комісією й надавати їм допомогу в процесі стягнення.

СТАТТЯ 12 – РОЗПОДІЛ СУМ КОШТІВ, СТЯГНЕНИХ ЗА КОНТРАКТАМИ

12.1 Суми коштів, стягнені за неправомірно здійснені платежі, гарантії платежів з авансового фінансування або гарантії виконання, надані на основі контрактів, що фінансуються за цим договором про фінансування, розподіляються на фінансування відповідної програми.

12.2 Фінансові штрафи, накладені Спільним керівним органом або іншим органом, що є стороною контракту, на кандидата або учасника тендеру, до якого застосовується виключення в контексті контракту на закупівлю, вимога про надання тендерних гарантій, а також збитки, нараховані на користь Комісії, відшкодовуються із зарахуванням до загального бюджету Європейських Співтовариств.

РОЗДІЛ V – ЗАГАЛЬНІ ТА ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

СТАТТЯ 13 – ПРОЗОРІСТЬ

13.1 До кожної програми, що фінансується Співтовариством, застосовуються відповідні процедури що стосуються зв'язку та інформації. Ці процедури визначаються з їх наступним затвердженням Комісією.

13.2 Зазначені процедури щодо зв'язку та інформації відповідають складеним і опублікованим Комісією правилам прозорості зовнішніх операцій, що чинними на момент виконання процедури.

СТАТТЯ 14 – ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОТИЗАКОННИХ ДІЯНЬ, ШАХРАЙСТВА І КОРУПЦІЇ

14.1 Країна-партнер вживає всіх необхідних заходів з метою попередження протизаконних діянь і шахрайства, при цьому, на вимогу Спільного керівного органу або Комісії, порушує провадження у справі про стягнення незаконно виплачених коштів. Країна-партнер інформує Спільний керівний орган та Комісію про будь-які вжиті заходи.

14.2 «Протизаконне діяння» означає будь-яке порушення договору про фінансування, порушення під час виконання контрактів або законодавства Співтовариства внаслідок дії або бездіяльності суб'єкта господарської діяльності, яке призводить або здатне призвести до заподіяння шкоди загальному бюджету Європейських Співтовариств або бюджетам, управління якими ними здійснюється, у вигляді або зменшення або втрати прибутку від власних ресурсів, одержаних безпосередньо від імені Європейських Співтовариств, або у вигляді необґрунтованої статті витрат.

«Шахрайство» означає будь-яку умисну дію або бездіяльність у сфері:

- використання або надання недостовірних, неточних чи неповних звітів або документів, що призводить до незаконного присвоєння або утримання коштів із загального бюджету Європейських Співтовариств або бюджетів, управління якими здійснюється ними або від їх імені;
- нерозголошення інформації в порушення конкретного зобов'язання, що тягне за собою аналогічні наслідки;
- незаконного використання зазначених коштів не за первісно встановленим для них призначенням.

Країна-партнер негайно повідомляє Спільний керівний орган і Комісію про будь-яки ознаки, що стає їй відомою, яка дає підстави для підозри щодо протизаконних діянь або шахрайства.

14.3 Країна-партнер зобов'язується вживати будь-яких відповідних заходів для ліквідації наслідків будь-яких випадків будь-якої можливої активної чи пасивної корупції на будь-якому етапі процедури присудження контрактів або грантів чи під час реалізації пов'язаних з ними контрактів. «Пасивна корупція» означає умисну дію посадової особи, яка особисто або через посередника вимагає будь-яких переваг для себе або третьої особи чи одержує їх, або приймає обіцянку надання такої переваги, з метою вчинення дій або відмови від дій, які повинні бути вчинені на виконання її посадових обов'язків, або з метою виконання функцій всупереч своїм посадовим обов'язкам, що призводить або здатне призвести до заподіяння шкоди фінансовим інтересам Європейських Співтовариств. «Активна корупція» означає умисну дію будь-якої особи, котра обіцяє або надає, особисто або через посередника, будь-яку перевагу офіційній особі, для неї або третьої особи, з метою здійснення дій або відмови від дій, які повинні бути вчинені на виконання її посадових обов'язків, або з метою виконання функцій всупереч своїм посадовим обов'язкам, що призводить або здатне призвести до заподіяння шкоди фінансовим інтересам Європейських Співтовариств.

СТАТТЯ 15 – ЗАХОДИ З КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ, ЩО ПРОВОДЯТЬСЯ КОМІСІЄЮ, ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПО БОРОТБІ З ШАХРАЙСТВОМ (ЄОБШ) ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ПАЛАТОЮ АУДИТОРІВ

15.1 Країна-партнер та Спільний керівний орган⁵ погоджуються на проведення Комісією, ЄОБШ та Європейською палатою аудиторів документарних перевірок та перевірок на місцях на предмет використання коштів, виділених Співтовариством за договором про фінансування (включаючи процедури присудження контрактів і надання грантів), а також повних аудитів – у разі необхідності, на основі документів, що підтверджують звітність, та документів обліку, а також будь-яких інших документів, пов'язаних з фінансуванням проекту (програми), протягом строку дії договору та семи років з дати останнього платежу.

15.2 Країна-партнер та Спільний керівний орган⁵ також погоджуються, що ЄОБШ має право проводити перевірки на місцях та заходи з контролю відповідно до процедур, визначених законодавством Співтовариства про захист фінансових інтересів Європейських Співтовариств від шахрайства та інших зловживань.

15.3 Із зазначеною метою, Країна-партнер і Спільний керівний орган⁵ зобов'язуються надавати посадовим особам Комісії, ЄОБШ і Європейської палати аудиторів та їх уповноваженим агентам доступ до об'єктів і приміщень, де здійснюється діяльність, що фінансується за договором про фінансування, включаючи комп'ютерні системи цих об'єктів (приміщень), та до будь-яких

⁵ Застосовується у разі, коли Спільний керівний орган є стороною договору про фінансування.

документів та комп'ютерних даних про технічне та фінансове управління зазначеною діяльністю, а також вживати будь-яких необхідних заходів для сприяння їх роботі. Доступ уповноваженим агентам Європейської Комісії, ЄОБШ та Європейської палати аудиторів надається на умовах суворой конфіденційності відносно третіх осіб, без шкоди зобов'язанням за публічним правом, які на них поширюються. Доступ до документів та їх зберігання забезпечується з наданням можливості спрощеного ознайомлення з ними, при цьому Країна-партнер зобов'язується повідомляти Комісію, ЄОБШ та Європейську палату аудиторів про фактичне місце їх зберігання.

15.4 Зазначені вище перевірки та аудити також поширюються на підрядників і субпідрядників, які отримали фінансування Співтовариства.

15.5 Країна-партнер і Спільний керівний орган⁵ одержують повідомлення про виїзди на місця агентів, призначених Комісією, ЄОБШ та Європейською палатою аудиторів.

СТАТТЯ 16 – КОНСУЛЬТАЦІЇ КОМІСІЇ З КРАЇНОЮ-ПАРТНЕРОМ

16.1 Країна-партнер, Спільний керівний орган і Комісія проводять консультації один з одним перед передачею будь-якого спору, пов'язаного з виконанням або тлумаченням цього договору про фінансування, на розгляд арбітражу.

16.2 За підсумками консультацій можливе внесення змін до договору про фінансування, його призупинення або припинення.

СТАТТЯ 17 – ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДОГОВОРУ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

17.1 Будь-які зміни до Спеціальних умов та Додатку III до договору про фінансування вносяться у письмовій формі, у вигляді додатку.

17.2 Якщо внесення змін пропонується Країною-партнером, остання звертається з відповідним запитом до Комісії не пізніше, ніж за три місяці до передбаченого терміну набрання чинності цими змінами, крім випадків, коли ці зміни належним чином обґрунтовано Країною-партнером та прийнято Комісією.

17.3 Внесення змін до Додатку III регулюється положеннями Статті 7 Регламенту Комісії (ЄС) № 951/2007 (Додаток II).

17.4 Окремі випадки подовження етапу оперативної реалізації або етапу завершення регулюються частинами 3 та 4 Статті 4 цих Загальних умов.

СТАТТЯ 18 – ПРИЗУПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

18.1 Договір про фінансування може бути призупинено у наступних випадках:

- Комісія має право призупинити реалізацію договору про фінансування, якщо Країна-партнер порушує зобов'язання за договором про фінансування.
- Комісія має право призупинити реалізацію договору про фінансування, якщо Країна-партнер порушує зобов'язання у сфері додержання прав людини, демократичних принципів та законності, а також у випадках корупції в особливо великих розмірах.
- Договір про фінансування може бути призупинено у випадках настання обставин форс-мажору, визначених нижче. «Форс-мажор» означає будь-яку непередбачувану та виняткову ситуацію або

подію поза контролем сторін, яка перешкоджає будь-якій з них виконувати будь-які свої зобов'язання, виникає не внаслідок помилки або недбалості з боку сторін (або субпідрядників, агентів чи персоналу) та є непереборною обставиною попри всі добросовісно вжиті заходи. Дефекти обладнання або матеріалів чи затримки їх поставки, трудові спори, страйки або складне фінансове становище обставинами форс-мажору заявляться не можуть. Сторона не вважається винною в невиконанні своїх зобов'язань, якщо вона не має можливості їх виконувати внаслідок обставин форс-мажору. Сторона, для якої виникли обставини форс-мажору, без затримки повідомляє про це іншу сторону із зазначенням характеру, ймовірної тривалості та передбачуваних наслідків події, а також вживає будь-яких необхідних заходів для зведення можливої шкоди до мінімуму.

18.2 Попереднє повідомлення про прийняття рішення щодо призупинення договору не надається.

18.3 При наданні повідомлення про призупинення, у ньому зазначаються наслідки для поточних контрактів або контрактів, підписання яких заплановано.

СТАТТЯ 19 – ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ФІНАНСУВАННЯ

19.1 Якщо питання, які привели до призупинення договору про фінансування, не вирішуються у строк до чотирьох місяців, кожна сторона має право припинити дію договору про фінансування з наданням повідомлення про це за два місяці до його фактичного припинення.

19.2 Якщо за договором про фінансування не було здійснено жодних платежів протягом трьох років з моменту його підписання, договір про фінансування припиняється автоматично.

19.3 Договір про фінансування може бути припинено у разі дострокового припинення програми спільної діяльності, у випадках та за умов, визначених Статтею 44 Регламенту Комісії (ЄС) № 951/2007 (Додаток II).

19.4 При наданні повідомлення про припинення, у ньому зазначаються наслідки для поточних контрактів або контрактів, підписання яких заплановано.

СТАТТЯ 20 – ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

20.1 Будь-який спір, пов'язаний з договором про фінансування, який не може бути вирішеним протягом шести місяців шляхом консультацій сторін, передбачених Статтею 16 цих Загальних умов, може бути вирішено в арбітражному порядку на вимогу однієї зі сторін.

20.2 У зазначеному випадку кожна сторона, протягом 30 днів з дати надходження вимоги про арбітражний розгляд, призначає одного арбітра. Якщо арбітра не призначено, будь-які зі сторін має право звернутись до Генерального секретаря Постійної палати третейського суду (місто Гаага) за призначенням другого арбітра. Два арбітри, у свою чергу, протягом 30 днів призначають третього арбітра. Якщо його не призначено, кожна сторона має право звернутись до Генерального секретаря Постійної палати третейського суду за призначенням третього арбітра.

20.3 За відсутності іншого рішення арбітрів, застосовується процедура, викладена у Необов'язкових правилах арбітражного розгляду справ за участю міжнародних організацій і країн Постійної палати третейського суду. Рішення арбітрів приймається більшістю голосів у тримісячний строк.

20.4 Кожна сторона зобов'язана вживати необхідних заходів для забезпечення виконання рішення арбітрів.

РЕГЛАМЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ (ЄС) № 951/2007

від 9 серпня 2007

встановлює правила імплементації програм прикордонного співробітництва, фінансованих Регламентом (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради, встановлює загальні умови, які засновують Європейський Інструмент Сусідства і Партнерства

КОМІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СПІВТОВАРИСТВ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського Співтовариства,

Беручи до уваги Регламент Ради (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради, від 24 жовтня 2006 р., встановлює загальні умови, які засновують Європейський Інструмент Сусідства і Партнерства ⁽¹⁾, та, зокрема Статтю 11 (1) цього документу,

Оскільки:

- (1) Один з напрямів Регламенту (ЄС) № 1638/2006 залучає до співпраці держави-члени Євросоюзу і країни-партнери в тих регіонах, які суміжні з їх спільною частиною зовнішнього кордону Євросоюзу, задля процвітання регіону і гарного добросусідства (надалі прикордонне співробітництво ЄІСП).
- (2) Стаття 11 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 вимагає, щоб Комісія прийняла правила впровадження, які встановлюють специфічні умови для реалізації Назва III «Прикордонне Співробітництво», і щоб положення правил впровадження, покривали такі питання як рівень співфінансування, підготовка спільних операційних програм, визначення та функціонування спільних органів управління, ролі і функції спільного моніторингового комітету, комітету з відбору і спільного секретаріату, правомірність витрат, спільний відбір проектів, фаза

підготовки, технічне і фінансове управління допомогою Спільноти, фінансовий контроль і аудит, моніторинг і оцінка, прозорість та інформаційна діяльність для потенційних бенефіціарів.

- (3) Стаття 21 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 передбачає те, що правила впровадження повинні також встановити правила закупівлі для прикордонного співробітництва ЄІСП.
- (4) Стратегічним документом було передбачено в Статті 7(3) Регламенту (ЄС) № 1628/2006 встановлення стратегічних рамок для підтримки що здійснює Комісія в сфері прикордонного співробітництва ЄІСП і також включення індикативної програми для цього співробітництва
- (5) Допомога Спільноти щодо прикордонного співробітництва ЄІСП здійснюється через спільні операційні програми, визначені в стратегічному документі.
- (6) Необхідно скласти правила впровадження, які встановлюють спільні специфічні умови щодо прикордонного співробітництва в значенні Регламенту (ЄС) № 1638/2006, що дозволяє країнам-учасникам мати певну гнучкість щодо детальних заходів стосовно організації і виконання особливих програм, беручи до уваги характерні особливості кожної програми. В основі цього принципу і відповідно до цього Регламенту, країни повинні запропонувати, за умови загальної згоди, докладні умови щодо прикордонного співробітництва ЄІСП в спільній операційній програмі, для

¹ OJ L 310, 9.11.2006, с.12

ухвалення Комісією відповідно до Статті 9(6) Регламенту (ЄС) № 1638/2006.

- (7) Зважаючи на той факт, що всі країни мають бути залучені до органів, які приймають рішення за програмою, в то той час як завдання щодо реалізації Програми має бути довірене Спільному органу управління Програмою, що знаходиться в одній з країн-учасників, існує необхідність в спільних правилах щодо розподілу функцій між різними структурами управління програмою.
- (8) Оскільки програми мають бути впроваджені через спільне управління, управління програмою та системи контролю повинні відповідати правилам Спільноти. Ухвалення програми Комісією повинне бути прийнято, як *ex ante* (попередня) акредитація цих систем. Комісія повинна контролювати виконання кожної програми шляхом залучення до Спільного моніторингового комітету і завдяки звітам, поданих їй на розгляд Спільним органом управління Програмою.
- (9) Для забезпечення цілковитої та повної участі в програмі потенційних бенефіціарів країн-партнерів, і для застосування однакових умов управління, як для тих, хто знаходиться в державах-членах Євросоюзу, так і для тих, хто знаходиться в країнах-партнерах, було визначено, що асигнуваннями для прикордонного співробітництва ЄІСП розпоряджаються як частиною зовнішньої політики Євросоюзу, процедури укладання контрактів, які застосовуються до зовнішніх дій, що фінансуються Європейською Комісією, повинні бути використані для всіх проектів, фінансованих як частина прикордонного співробітництва, яка була заснована Регламентом (ЄС) № 1638/2006.

(10) Для того, щоб гарантувати ефективне впровадження програми, потрібно встановити умови оцінки і моніторингу.

(11) Ці заходи узгоджені з думкою Комітету, заснованою Регламентом Ради (ЄС) № 1638/2006,

ПРИЙНЯЛА ЦЕЙ РЕГЛАМЕНТ:

РОЗДІЛ I

ВСТУП

Стаття 1

Предмет і рамки

Регламент встановлює детальні правила впровадження Регламенту (ЄС) № 1638/2006 відносно програм прикордонного співробітництва.

Стаття 2

Визначення

Для цілей цього Регламенту, повинні використовуватися наступні визначення:

1. «технічна допомога» мається на увазі підготовча робота, управління, моніторинг, оцінка, інформація, аудит і контроль, та будь-які адміністративні дії з посилення потенціалу необхідні для впровадження спільних операційних програм;
2. «бенефіціар» мається на увазі організація, яка підписує контракт щодо гранту зі Спільним органом управління Програмою, і який приймає на себе цілковиту законну і фінансову відповідальність за впровадження проекту як орган - *vis-a-vis* Спільного органу управління; отримує фінансові внески від Спільного органа управління Програмою і гарантує, що

розпорядження коштами і, де необхідно, розподіл йдуть відповідно до угод укладених з його партнерами; має відповідальність перед Спільним органом управління Програмою і безпосередньо підзвітний установі щодо оперативного і фінансового прогресу стосовно діяльності за проектом;

3. «виконавець» мається на увазі організація, яка підписує зі Спільним органом управління Програмою контракт щодо надання послуг, виконання роботи або контракт на постачання і який приймає на себе цілковиту законну і фінансову відповідальність за реалізацію такого контракту як *vis-a-vis* Спільного органу управління Програмою;
4. «стратегічний документ» мається на увазі документ, про який йде мова в Статті 7(3) Регламенту (ЄС) № 1638/2006, і який встановлює перелік спільних операційних програм, їх багаторічні індикативні рамки і територіальні одиниці, прийнятні для кожної програми;
5. «країни учасники» маютьься на увазі всі держави-члени і країни-партнери, що беруть участь в спільній операційній програмі;
6. «країни-партнери» маютьься на увазі країни і території, зазначені в переліку Додатку Регламенту (ЄС) № 1638/2006;
7. «великомасштабні проекти» мається на увазі проекти, що охоплюють низку робіт, дій або послуг, спрямованих на виконання неподільної функції певного характеру, переслідуючи чітко визначені завдання єдиного інтересу з метою здійснення прикордонних інвестицій;
8. «власні ресурси країн-учасниць в спільних операційних програмах» мається на увазі фінансові ресурси з

центрального, регіонального або місцевого бюджету країн-учасників;

9. «операційний супровід проектів» мається на увазі контроль за діями, які фінансовані програмою згідно методу для циклу управління проектом – від програмування до технічного моніторингу виконання, до оцінки.

РОЗДІЛ II

ОСНОВНІ ДОКУМЕНТИ

СЕКЦІЯ I

Спільні операційні програми

Стаття 3

Підготовка спільних операційних програм

Кожна спільна операційна програма має бути визначена за загальною згодою всіх країн-учасників відповідно до Регламенту (ЄС) № 1638/2006, стратегічного документу і цього Регламенту.

Стаття 4

Зміст спільних операційних програм

Кожна спільна операційна програма описуватиме цілі, пріоритети і заходи стосовно дій, які необхідно здійснити та пояснюватиме, як ці дії збігаються з іншими двосторонніми і багатосторонніми програмами, що впроваджуються або плануються в певних країнах і регіонах, зокрема програми, які фінансуються Євросоюзом.

Зокрема, кожна спільна операційна програма:

- (a) матиме перелік територіальних одиниць, що підпадають під дію програми, включаючи можливі прилеглі (додаткові) регіони, як місце знаходження проектів, фінансованих програмою, як це визначено в

Регламенті (ЄС) № 1638/2006 і стратегічному документі;

- (b) встановлюватиме правила участі в програмах прилеглих (додаткових) областей в третіх країнах, які не охоплює Регламент (ЄС) № 1638/2006, але яким дозволяється брати участь в співробітництві, спираючись на стратегічний документ;
- (c) встановлюватиме пріоритети і заходи, спрямованні на реалізацію цілей, визначених в стратегічному документі;
- (d) визначатиме склад Спільного моніторингового комітету відповідно до Статті 11 цього Регламенту;
- (e) визначатиме орган (юридичну особу), призначений країнами-учасниками виконувати обов'язки Спільного органу управління Програмою;
- (f) включатиме опис структури, яка буде утворена Спільним органом управління Програми для керування програмою відповідно до Статей 14, 15, 16 і 17 цього Регламенту. Цей опис повинен бути доволі детальним, для того щоб допомогти Комісії бути повністю впевненою стосовно ефективності і дієвості внутрішніх контрольних систем, виходячи з досвіду кращої міжнародної практики;
- (g) включатиме фінансову таблицю, яка показує попередній щорічний розподіл ресурсів щодо зобов'язань і платежів в рамках програми, розробленої відповідно до пріоритетів, і яка детально описує обсяги коштів для технічної допомоги
- (h) визначатиме методи впровадження програми, відповідно до процедур укладання контрактів, які згадуються в Статті 23 цього Регламенту;
- (i) встановлюватиме індикативний графік щодо запуску процедур і відбору проектів, які будуть фінансуватися;

(j) описуватиме певні регулятивні вимоги стосовно досліджень щодо оцінки впливу на навколишнє середовище і надаватиме попередній індикативний графік проведення цих досліджень;

(k) затверджуватиме мову (мови), яка схвалена програмою;

(l) включатиме інформаційний та комунікаційний план відповідно до Статті 42.

Таблиця, на яку є посилання в пункті (g) другого параграфа, буде вказувати на вклад Європейської Спільноти і розділяти попередні індикативні кошти, які виділяються Комісією кожен рік до 2013 року (асигнування на 2011-2013 рр. будуть підтверджені Індикативною Програмою на 2011-2013 рр.). Таблиця має також містити попередні індикативні обсяги співфінансування з власних ресурсів країн - учасниць.

Для цілей визначених в пункті (h) другого параграфа, проекти, фінансовані в рамках програми, будуть відбиратись, як правило, через конкурси на подання заявок. Проте, країни можуть також за згодою Європейської Комісії спільно визначати великі прикордонні інвестиційні проекти, які не будуть обрані через конкурси на подання заявок: ці проекти повинні бути особливо зазначені в програмі або бути обраними на пізнішій стадії Спільним органом управління Програми, посилаючись на Статті 11 – 13, за умови, що вони відповідають пріоритетами і заходам програми, та що існує спеціально виділений бюджет.

Стаття 5

Схвалення спільних операційних програм

1. Кожна спільна операційна програма повинна бути передана Комісії Спільним органом управління Програмою після чітко сформульованої згоди всіх країн, які брали участь в підготовці програми.

2. Комісія повинна опрацювати спільну операційну програму на рахунок того, щоб перевірити, чи містить вона всі елементи про які йде мова в Статті 4, які повинні включати, зокрема:

- (a) оцінку відповідності програми стратегічному документу;
- (b) перевірку якості аналізу, його зв'язків із запропонованими пріоритетами і заходами, та його співвідношення з іншими двосторонніми і багатосторонніми програмами, які впроваджуються або плануються в регіонах, що охоплюються дією програми;
- (c) контроль того, що програма підпорядковується відповідному законодавству Спільноти;
- (d) перевірку того, що будь-які дослідження щодо оцінки впливу на навколишнє середовище, в яких може виникнути потреба, проведені або заплановані перед впровадженням запропонованих проектів;
- (e) гарантію відповідності фінансової таблиці до програми, особливо що стосується коштів, які має надати Комісія;
- (f) гарантію спроможності Спільного органу управління Програми керувати, ураховуючи об'єм, зміст і складність запланованих дій в рамках програми. Зокрема, Комісія повинна перевірити, що Спільний орган управління Програми має достатньо належним чином кваліфікований персонал, повністю зайнятий програмою, необхідне комп'ютеризоване управління і інструменти бухгалтерського обліку та фінансового обігу, що повністю відповідає законодавству Спільноти. Ці перевірки можуть здійснюватися шляхом попереднього (*ex ante*) оперативного аудиту (на місці), якщо Комісія визнає це необхідним;

(g) гарантія того, що Спільний орган управління Програмою запланував і встановив прийнятні системи внутрішнього контролю і аудиту, заснованих на кращому міжнародному досвіді.

3. Аналізуючи спільні операційні програми, Комісія може попросити країни, що беруть участь у програмі, представити додаткову інформацію або, там де це необхідно, переглянути певні частини програми.

4. Схвалення кожної спільної операційної програми повинно сприйматись як попередня (*ex ante*) акредитація Комісією структур управління і контролю, що створені Спільним органом управління Програмою.

5. Кожна спільна операційна програма має бути схвалена рішенням Комісії на весь час дії програми.

Стаття 6

Моніторинг та оцінка спільних операційних програм

1. Метою моніторингу і оцінки кожної спільної операційної програми має бути покращення якості, ефективності і послідовності виконання. Отримані результати оцінок мають бути взяті до уваги в подальшій діяльності за програмою.

2. Середньострокова оцінка спільної операційної програми має виконуватися як частина програмного огляду відповідно до стратегічного документу.

Ця оцінка повинна виконуватися Комісією, і її результати, які мають бути передані Спільному моніторинговому комітету і Спільному органу управління Програмою, для індикативної програми, можуть призвести до виправлень(коректувань) в програмі.

3. Крім цієї середньострокової оцінки, Комісією у будь-який момент можуть бути проведені оцінка спільної операційної програми, або її частини, .

4. У наступному році після закінчення фази впровадження проектів, фінансованих в рамках спільної операційної програми, Комісією буде проведена оцінка програми по її результатах (*ex post*).

Стаття 7

Перегляд спільних операційних програм

1. Коригування фінансової таблиці спільної операційної програми, що лише стосується перерозподілу від одного пріоритету до іншого не більше ніж 20 % від коштів Спільноти, спочатку передбачених для кожного пріоритету, може бути безпосередньо зроблено Спільним органом управління Програмою, за умови попереднього схвалення Спільним моніторинговим комітетом. При будь-яких таких змінах Спільний орган управління Програми має поінформувати Комісію.

Це правило може розповсюджуватися і на технічну допомогу, яка фінансується за рахунок Спільноти, тільки за умови письмового попереднього схвалення Комісією.

2. Беручи до уваги аргументований запит Спільного моніторингового комітету або ініціативу Комісії, погоджену зі Спільним моніторинговим комітетом, спільні операційні програми, можуть бути переглянуті та, якщо це необхідно, переглянуті в наступних випадках:

(a) для того, щоб врахувати головні соціально-економічні зміни або істотні зміни в Спільноті, національні або регіональні пріоритетах в регіоні, охопленому дією програми;

(b) під час впровадження труднощі спричинили істотні затримки;

(c) коли перерахування коштів Спільноти від одного пріоритету до іншого переростає границі гнучкості, про які згадуються в параграфі 1 цієї Статті;

(d) слідуючи оцінкам які згадуються в Статті 6(2) та 6(3);

(e) коли закінчується дія програми відповідно до Статті 44.

3. Будь-який перегляд спільної операційної програми у випадках, що згадуються у другому параграфі, схвалюватиметься рішенням Комісії і вимагатиме підписання поправки до фінансованих угод, посиляючись на Статтю 10.

Стаття 8

Використання мови

1. Структури управління спільних операційних програм повинні використовувати одну або більше державних мов Євросоюзу як їх робочу мову(мови).

2. Для того, щоб урахувати партнерську природу програм, бенефіціари проектів можуть подавати на розгляд Спільному органу управління Програми документи щодо їх проекту на їх національній мові, за умови, якщо ця можливість спеціально обговорена в програмі, і що Спільний моніторинговий комітет забезпечує, через Спільний Орган з Управління Програмами, переклад, якщо це може бути необхідно.

3. Витрати на переклад на всіх мови, які вибрані програмою, має покриватися:

(a) з бюджету технічної допомоги на рівні спільної операційної програми;

(b) з бюджету кожного індивідуального проекту на проектному рівні.

Стаття 9

Початкова фаза спільних операційних програм

1. Після схвалення спільної операційної програми рішенням Комісії, програма має негайно розпочатися в Державах-членах в рамках асигнувань Європейського Інструменту Сусідства і Партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 1В Фінансової Перспективи (Міжінституціональної Угоди 2006/С 139/01) ⁽¹⁾. Спільні дії необхідні для запуску програми можуть також запроваджуватись, а саме:

- (a) заснування Спільного органу управління Програми і Спільного технічного секретаріату;
- (b) перші зустрічі Спільного моніторингового комітету, включаючи представників країн-партнерів, які ще не підписали фінансової угоду;
- (c) підготовка і запуск тендерних процедур або конкурсів на подання заявок, якщо необхідно за умови затримки щодо підписання фінансових угод.

2. Рішення комісії, про які йде мова в параграфі 1, має бути застосовне для кожної країни-партнера, після підписання країною фінансової угоди відповідно до Статті 10.

СЕКЦІЯ 2

Фінансові Угоди

Стаття 10

Підписання фінансових угод

1. Фінансова угода буде укладена між Комісією і кожною з країн-партнерів для кожної спільної операційної програми.

---

¹ Міжінституціональна Угода між Європейським Парламентом, Радою та Комісією щодо бюджетної дисципліни та стабільного фінансового управління, ОJ C 139, 14.6.2006 р.1.

Спільний орган управління, призначений в рамках кожної спільної операційної програми, може також підписати (контрасигнувати) фінансову угоду.

2. Спільна операційна програма, яка схвалена Комісією, має бути технічним додатком до фінансової угоди.

3. Кожна фінансова угода має бути укладена не пізніше кінця року, який йде за роком, коли Комісія схвалила спільну операційну програму (Правило N+1).

4. Якщо фінансова угода не укладена у відведений часовий термін, зовнішній компонент спільної операційної програми з країною-партнером може бути не розпочатий.

У випадку, коли програма включає декілька країн-партнерів, зовнішній компонент спільної операційної програми може бути розпочатий з кожною країною-партнером, як тільки країна підпише свою фінансову угоду.

5. Якщо жодна з країн-партнерів не підписує фінансової угоди в рамках відведеного часу, зовнішній компонент спільної операційної програми анулюватиметься і не матиме юридичної сили, та мають бути застосовані параграфи 3 і 4 Статті 44.

РОЗДІЛ III

СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНИХ ОПЕРАТИВНИХ ПРОГРАМ

СЕКЦІЯ I

Спільний моніторинговий комітет

Стаття 11

Структура Спільного моніторингового комітету

1. Спільний моніторинговий комітет складатиметься з представників,

призначених кожною з країн-учасників, з метою прийняття рішень щодо спільної операційної програми в межах компетенції комітету. Члени повинні бути призначені як представники своїх країн за функціональним, а не на персональним принципом. Комітет повинен також мати голову і секретаря. Секретар буде обраний з поміж членів Спільного моніторингового комітету.

2. Додатково до належних чином призначених представників, дуже важливо, щоб країни забезпечили адекватну участь громадського суспільства (місцеві органи влади, економічні і соціальні партнери, громадське суспільство), з тим, щоб забезпечити тісну співпрацю різних місцевих зацікавлених сторін в впровадженні спільної операційної програми.

3. Комісія повинна бути запрошена до кожної зустрічі Спільного моніторингового комітету одночасно з учасниками, та бути повідомлена про результати його дискусій. Вона може брати участь в усьому засіданні комітету або частині засідання за власною ініціативою як спостерігач та без будь-якого права щодо ухвалення рішення.

Стаття 12

Функціонування Спільного моніторингового комітету

1. Призначені члени Спільного моніторингового комітету мають прийняти одностайно його правила процедури (регламент).

2. Спільний моніторинговий комітет повинен приймати рішення консенсусом. Проте, можливо ставити певні рішення на голосування, особливо ті, які мають відношення до кінцевого вибору проектів і розподілу обсягів грантів поміж них. В межах цього порядку голосування, кожна країна має тільки один голос не залежно від числа її представників.

3. Призначені представники повинні вибрати голову. Комітет може вирішити обрати голову з представників Спільного органу управління програмою або іншу сторонню особу.

Голова Спільного моніторингового комітету має бути в якості арбітра та вести обговорювання. Голова залишає за собою право голосу, якщо тільки позиція голови не була надана представникові Спільного органу управління програмою або інший сторонній особі. У останньому випадку, голова не може мати ніякого права голосу.

4. Спільний моніторинговий комітет має збиратися, так часто як це необхідно і як мінімум раз на рік. Зустріч має скликати його голова на запит Спільного органу управління програмою або слідуючи належним чином обґрунтованому запиту від одного з призначених членів комітету чи від Комісії. Це рішення також може прийматися шляхом письмової процедури за ініціативи його голови, Спільного органу управління програмою або однієї з країн-учасниць. У разі розбіжності, будь-який член комітету може вимагати обговорення рішення на засіданні.

5. Має бути складений протокол після кожної зустрічі Спільного моніторингового комітету для підпису головою і секретарем. Також протокол має бути наданий кожному членові комітету і Комісії.

Стаття 13

Функції Спільного моніторингового комітету

В частині своїх функцій щодо спільної операційної програми, комітет повинен:

- (a) схвалити робочу програму Спільного органу управління;
- (b) прийняти рішення щодо об'єму і розподілу ресурсів програми для технічної допомоги і людських ресурсів;

- (с) на кожній своїй зустрічі переглядати рішення щодо управління, які були прийняті Спільним органом управління;
- (d) призначити комітети з відбору проектів;
- (е) прийняти рішення щодо критеріїв відбору проектів і прийняти остаточне рішення щодо проектів і суми наданих їм грантів;
- (f) на кожній зустрічі та на підставі документів, представлених Спільним органом управління, оцінювати і відслідковувати прогрес у досягненні цілей спільної операційної програми;
- (g) розглянути всі звіти, представлені Спільним органом управління і, якщо це необхідно, вжити відповідні заходи;
- (h) розглянути деякі спірні випадки щодо відшкодування, винесені на його розгляд Спільним Органом управління.

Якщо, при прийнятті рішень спираючись на пункт (е) першого параграфа, Спільний моніторинговий комітет вирішує не слідувати всім або частині рекомендацій комітету з відбору, він має надати пояснення щодо свого рішення в письмовому вигляді. Потім рішення має бути надіслано для попереднього схвалення до Комісії через Спільний орган управління. Комісія повідомляє Спільний орган управління про своє рішення протягом 15 робочих днів.

Обов'язки Спільного органа управління повинні виконуватися у відповідності з чинними правилами і умовами. Спільний орган управління відповідає за гарантію того, що Спільний моніторинговий комітет дотримуються цих правил.

СЕКЦІЯ 2

Спільний орган управління

Стаття 14

Організація Спільного органа управління

1. Спільний орган управління, як правило, має бути національним, регіональним або місцевим органом державного сектора. Спільний орган управління може також бути органом, який керується приватним правом але з місією державної служби.

Цей орган має задовольняти відповідні фінансові вимоги і відповідати умовам, передбаченим в Регламенті Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 ⁽¹⁾, Статті 54 цього документу, та в Регламенті Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002 Статтях 38, 39 і 41 цього документу ⁽²⁾.

2. Країни-учасники повинні довірити Спільному органу управління ті завдання, які пов'язані з впровадженням спільної операційної програми, та такі, що були довірені учасникам як частина управління програмою. Вони (країни-учасники) мають бути відповідальні в рамках Спільного моніторингового комітету за перевірку відповідності використання фондів до правил і принципів, які керують управлінням програмою.

3. Робота Спільного органа управління може фінансуватися коштами Спільноти для технічної допомоги та коштами спів-фінансування, зокрема, у вигляді не фінансових внесків (in kind), що передбачені в Статті 19(3).

4. Рахунки, відкриті Спільним органом управління, повинні підлягати щорічному фактичному зовнішньому аудиту (*ex post*), який здійснюватиметься незалежною організацією, як це вказано в Статті 31.

5. Спільний орган управління має бути заснований на кращій міжнародній практиці управління і внутрішнього

1 OJ L 248, 16.9.2002, с. 1.

2 OJ L 357, 31.12.2002, с. 1.

контролю, буде використовувати ті системи управління та внутрішнього контролю, які здатні забезпечувати виконання його завдань таким чином, щоб гарантувати те, що його діяльність відповідає законам, іншим правилам і принципу раціонального управління фінансами.

Зокрема, функції операційного управління і функції управління фінансами мають бути організовані окремо в рамках Спільного органу управління. Функції уповноваженого інспектора і бухгалтера мають бути відокремленими і взаємовиключними.

6. Спільний орган управління повинен мати внутрішню службу аудиту, яка має бути незалежною від відділів, які виконують обов'язки уповноваженого інспектора, бухгалтера й функції управління.

7. Спільний орган управління має запровадити процедури для гарантування того, що витрати, задекларовані в рамках програми реальні і законні та має заснувати надійні комп'ютеризовані системи звітності, моніторингу й фінансової інформації.

8. Спільний орган управління має, зокрема, поважати умови і кінцеві терміни оплати грантів і контрактів закупівлі, які підписані з третіми сторонами. Використовуючи відповідні процедури перевірки (верифікації), він має гарантувати те, що кошти, виплачені в рамках контрактів щодо грантів або контрактів закупівлі, будуть використовуватися тільки для тих цілей, задля яких вони були надані.

Загальна система має використовуватися для управління рахунками та адміністративним і фінансовим моніторингом щодо грантів й контрактів (кореспонденція, листи доповнення або нагадування, отримання звітів, т.п.).

9. Спільний орган управління має невідкладно повідомляти Комісію і Спільний моніторинговий комітет стосовно будь-якої зміни в процедурах чи організації, або про будь-які інші обставини, які можуть впливати на виконання програми.

10. Спільний орган управління та різні бенефіціари, виконавці й партнери, з якими підписуються гранти на виконання проектів, мають підлягати контролю Комісії, Європейського Суду Аудиторів та Європейської служби боротьби проти шахрайства (OLAF).

Стаття 15

Функції Спільного органу управління

1. Спільний орган управління має бути відповідальний за управління та впровадження спільної операційної програми, зокрема, технічної допомоги, відповідно до принципу раціонального управління фінансами й принципів економії, прибутковості і ефективності, та має здійснювати будь-який необхідний контроль згідно правил і процедур, які передбачені відповідними нормами.

2. Різні завдання Спільного органу управління мають включати:

(a) організацію та діяльність в якості секретаріату для забезпечення зустрічей Спільного моніторингового комітету, включаючи підготовку протоколів зустрічей;

(b) підготовка детальних щорічних бюджетів для програми і запитів до Комісії щодо здійснення виплат;

(c) розробка щорічних операційних та фінансових звітів та відправка їх Спільному моніторинговому комітету і Комісії;

(d) впровадження, через свою внутрішню службу аудиту, програми з аудиту для перевірки внутрішньої діяльності і

гарантування того, що процедури застосовуються належним чином в рамках Спільного органу управління; річні звіти внутрішнього аудиту мають бути відправлені до Спільного моніторингового комітету і Комісії;

- (e) після згоди Спільного моніторингового комітету, оголошення конкурсів щодо тендерів та конкурсів на подання заявок для відбору проектів;
- (f) отримання заявок на проекти, організація, головування та діяльність у ролі секретаріату для комітетів з відбору, і відправлення до Спільного Моніторингового Комітету і Комісії звітів, включаючи рекомендації комітету з відбору;
- (g) після відбору проектів Спільним моніторинговим комітетом, підписання контрактів щодо різних проектів з бенефіціарами і виконавцями;
- (h) операційне супроводження і фінансовий менеджмент проєктів;
- (i) негайне повідомлення Спільного моніторингового комітету щодо всіх спірних випадків відшкодування;
- (j) проведення будь-яких досліджень щодо оцінки впливу на навколишнє середовище на програмному рівні;
- (k) впровадження плану щодо надання інформації і плану з доступу до інформації відповідно до Статті 42.

Стаття 16

Спільний технічний секретаріат

1. Кожен Спільний орган управління може, за умови попередньої згоди Спільного моніторингового комітету, використовувати Спільний Технічний Секретаріат з усіма необхідними ресурсами для допомоги йому в щоденному управлінні діяльністю в рамках спільної операційної програми.

Діяльність Спільного технічного секретаріату має фінансуватися з бюджету технічної допомоги.

2. Спільний технічний секретаріат може, у разі необхідності, засновувати в країнах учасників невеликі регіональні офіси, з метою інформування потенційних бенефіціарів в тих країнах, де плануються діяльність в рамках програми.

Стаття 17

Принцип наступництва

Коли діючий Спільний орган управління із схваленими Комісією системами щодо керування попередніми або діючими програмами призначаються ще раз, щоб управляти спільною операційною програмою, немає необхідності змінювати організаційні підходи Спільного органу управління за умови, якщо системи, які використовуються, відповідають вимогам цього Регламенту.

РОЗДІЛ IV

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СПІЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ПРОГРАМ

СЕКЦІЯ I

Фінансування

Стаття 18

Технічна допомога, яка фінансується з внесків Спільноти

Не більше ніж 10 % від загального внеску Спільноти до спільної операційної програми може виділятися на технічну допомогу.

Проте, в залежності від випадку і, якщо гарантовано обов'язковий рівень витрат протягом попередніх років впровадження та передбачено законні вимоги програми, може буде розглянуте збільшення обсягів спочатку запланованої технічної допомоги

Стаття 19

Джерела спів-фінансування

1. Спів-фінансування має надходити з власних ресурсів країн або організацій, які беруть участь в кожній спільній операційній програмі.
2. В рамках кожної спільної операційної програми країни самі визначатимуть джерело, обсяг і розподіл спів-фінансування серед завдань і пріоритетів.
3. Внески в не фінансовому вигляді від Спільного органу управління можуть розглядатися як спів-фінансування, за умови попереднього схвалення Комісії. В цьому випадку вони повинні бути чітко передбачені в програмних документах.

Стаття 20

Розмір спів-фінансування

1. Спів-фінансування має дорівнювати як мінімум 10 % від загального внеску Спільноти до спільної операційної програми, мінус кошти технічної допомоги, яка фінансується з внесків Спільноти.
2. Де можливо, спів-фінансування має бути розподілено збалансованим шляхом під час впровадження програми таким чином, щоб мінімальна ціль у розмірі 10 % була досягнута наприкінці програми.

Стаття 21

Банківські рахунки спільних операційних програм та відсоток по попередньому фінансуванню (авансуванню)

1. Єдиний банківський рахунок в євро, спеціально призначений програмі, має бути відкритим і управлятися службою, що діє як бухгалтерська в рамках Спільного органу управління. Рахунок повинен бути відкритий таким чином, щоб трансації

вимагали підписи як уповноваженого інспектора, так і бухгалтера.

2. Якщо банківський рахунок приносить відсотки, будь-який відсоток, отриманий в рамках авансового платежу, має бути призначений для спільної операційної програми і бути заявлений Комісії в кінцевому звіті відповідно до Статті 32.

Стаття 22

Рахунки спільної операційної програми

Рахунки спільної операційної програми мають бути оформлені службою, відповідальною за фінансові операції в рамках Спільного органу управління. Ці рахунки мають бути незалежні і відокремлені та повинні включати тільки ті операції, що мають відношення до спільної операційної програми. Вони повинні триматися таким чином, щоб можливо було зробити аналітичний моніторинг програми на рівні цілей, пріоритетів і критеріїв.

Спільний орган управління має представляти Спільному моніторинговому комітету звіти, в яких звіряються ці рахунки з балансом на банківському рахунку програми, та які додаються до річного звіту і будь-якому запиту про додаткове попереднє фінансування.

Стаття 23

Процедури укладання контрактів

1. Процедури укладання контрактів для контрактів закупівлі і грантів, що необхідні для впровадження спільних операційних програм Спільним органом управління мають бути такими, що можуть застосовуватись до зовнішніх дій, як визначається в Статтях 162 до 170 Регламенту Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 і Статтях 231-256 з Регламенту Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002.

Процедури, відповідні стандартні документи та зразки контрактів, які треба використовувати, будуть ті, що включені до Практичного керівництва щодо контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС з додатками, які мають силу на момент запуску процедур закупівлі або оголошення конкурсів на подання заявок.

2. Правила відповідності для участі у тендерах та конкурсах на подання заявок мають бути такими, як вказано в Статті 14 Регламенту (ЄС) № 1638/2006 відповідно до Статей 40 і 41 цього Регламенту.

3. Ці умови мають бути застосовні до загального географічного регіону програми як на території держав-членів, так і на території країн-партнерів.

СЕКЦІЯ II

Платежі

Стаття 24

Щорічні зобов'язання Спільноти

Додатково до початкового зобов'язання, яке супроводжує рішення щодо схвалення спільної операційної програми, кожен рік Комісія має зробити відповідне зобов'язання не пізніше ніж 31 березня того ж року. Розмір цього зобов'язання має бути визначений відповідно до фінансової таблиці, що в спільній операційній програмі детально показує попередні щорічні асигнування, і має також залежати від прогресу у виконанні програми і доступності фінансування. Комісія має інформувати Спільний орган управління про точну дату, до якої виконуватиметься щорічне зобов'язання.

Стаття 25

Загальні правила щодо платежів

1. Комісія має робити кожен платіж з внесків Спільноти, за умови можливості використання фондів. Комісія має автоматично вираховувати будь-яку

оплату до Спільного органу управління з найдавнішого річного траншу виділених коштів, поки не буде витрачена загальна сума цього зобов'язання. Коли найдавніша річна частка виділених коштів повністю витрачається, може використовуватися наступна річна частина коштів.

2. Платежі мають бути надіслані в євро до банківського рахунку спільної операційної програми.

3. Платежі можуть надходити у формі попереднього фінансування (авансу) або кінцевого балансу.

Стаття 26

Авансовий платіж

1. Кожного року, як тільки Спільний орган управління буде повідомлений стосовно бюджетного зобов'язання, можна подавати запит, в якості авансу, на перерахування до 80 % від внеску Спільноти до бюджету даного року.

Починаючи з другого року спільної операційної програми, запит про авансування має супроводжуватися попереднім річним фінансовим звітом, що покриває всі витрати і дохід попереднього року, який ще не завірений в річному звіті про зовнішній аудит, і запланованим бюджетом, що деталізує зобов'язання Спільного органу управління та платежі за наступний рік.

Після розгляду цього звіту, оцінюючи фактичні фінансові потреби програми і перевіряючи наявність фондів, Комісія має прийняти рішення про оплату всього або частини авансу.

2. Протягом року Спільний орган управління може просити перерахувати весь або частину балансу річного внеску Спільноти, в якості додаткового попереднього фінансування (авансу)

На підтвердження цього запиту, Спільний орган управління має представити

проміжний фінансовий звіт, який показує, що витрати, які фактично проведені або можуть бути проведені до кінця року, перевищують розмір вже отриманого авансу.

Такі подальші перерахунки мають складати додатковий аванс, оскільки вони не підтверджені звітом зі зовнішнього аудиту.

3. У другій половині кожного року впровадження програми, Комісія покриє (закриє) авансові платежі на підставі фактично проведених прийнятних витрат, що підтверджені річним звітом зі зовнішнього аудиту відповідно до Статті 31.

На підставі результатів цього перерахунку, Комісія може приступити до необхідних фінансових уточнень.

Стаття 27

Відшкодування

1. Спільний орган управління має бути відповідальним за відшкодування будь-яких необґрунтованих або неприйнятних витрат, та за компенсацію Комісії її долі або сум відшкодування, пропорційно до її внесків у програму.

У випадку, коли неприйнятні витрати вже було сплачено, це позначається у запиті на фінансування кінцевого звіту по контракту або під час контролю чи аудиту, Спільний орган управління має виписати ордери відшкодування відповідним бенефіціарам або виконавцям..

2. У випадку коли відшкодування має відношення до позову проти бенефіціара, виконавця або партнера з держави-члена, та коли Спільний орган управління не спроможний ліквідувати заборгованість в межах одного року від видання ордеру на відшкодування, держава-член, в якій знаходиться бенефіціар, виконавець або партнер, має заплатити необхідну суму Спільному органу управління та вимагати

від бенефіціара, виконавця або партнера повернення їй цих коштів.

3. У випадку коли відшкодування має відношення до позову проти бенефіціара, виконавця або партнера з країни-партнера, і коли Спільний орган управління, не спроможний покрити заборгованість в межах одного року від видання ордеру на відшкодування, Спільний орган управління має направити цю справу Комісії, яка на підставі повного пакету документів має взяти на себе завдання щодо отримання відшкодування від бенефіціара, виконавця або партнера з країн-партнерів або безпосередньо від національних установ тієї країни.

4. Пакети документів, передані державі-члену або Комісії мають містити всі документи, які потрібні як для відшкодування, так і для доказу того, що Спільний орган управління вжив заходи, спрямовані на відшкодування коштів від бенефіціара або виконавця.

5. Спільний орган управління має провести детальну перевірку для того, щоб гарантувати компенсацію протягом одного року від видання ордеру на відшкодування. Зокрема, це має гарантувати те, що позов є вірним, з фіксованою сумою та зборами. Коли Спільний орган управління планує відмовитися від права вимагати відшкодування існуючого боргу, він має гарантувати, що відмова відповідає та задовольняє принципи раціонального управління фінансами і пропорційності. Рішення про відмову має бути підтверджено і передано до Комісії і Спільному моніторинговому комітету для попереднього схвалення.

6. Коли борг не був відшкодований, або коли пакет документів, який згадано в параграфі 4, не був направлений до держави-члена або Комісії через недбалість Спільного органу з управління, тоді Спільний орган управління залишається відповідальними за відшкодування після закінчення одного

року і після того, як необхідні кошти будуть визнані неприйнятними для фінансування Спільнотою.

7. Згідно з параграфами 2 і 3 контракти, укладені Спільним органом управління як частина програми, мають містити положення, які дозволяють Комісії або відповідній державі-члену отримати відшкодування від бенефіцара, виконавця або партнера, у випадку, коли вимога про відшкодування все ще відкрита один рік після затвердження ордеру про відшкодування Спільним органом управління

СЕКЦІЯ III

Звіти

Стаття 28

Щорічні звіти Спільного органу управління

1. Кожен рік, не пізніше 30 червня, Спільний орган управління має надати Комісії річний звіт, схвалений Спільним моніторинговим комітетом і засвідчений звітом з аудиту відповідно до Статті 31 щодо впровадження спільної операційної програми, починаючи з 1 січня до 31 грудня попереднього року. Перший річний звіт має бути представлений до 30 червня наступного року програми.

2. Кожен звіт має містити:

(a) технічну частину, яка описує:

- досягнення прогресу впровадження програми та її пріоритетів,
- детальний перелік, підписаних контрактів, так само, як і перелік можливих труднощів, які мажуть мати місце,
- робот заходи щодо технічної допомоги, яка здійснювалась протягом попереднього року,

– заходи з моніторингу, оцінки і аудиту проектів, їх результати і дії, що передбачаються для виправлення визначених проблем,

– інформаційна і комунікаційна діяльність,

– програма дій, яка буде впроваджена наступного року.

(b) фінансову частину в євро, передбачену для кожного пріоритету:

– кошти призначені для Спільного органу управління Комісією як внесок Спільноти і країною-учасником як співфінансування, так само як і будь-який інший можливий внесок до програми,

– проведені платежі і відшкодовані Спільним органом управління кошти для технічної допомоги і для проектів, так само як і звіт, який узгоджує це з банківським рахунком для програми,

—сума прийнятих витрат, здійснених в рамках проектів, як представлено бенефіціарами в їх звітах і запитах на фінансування,

– попередній бюджет на наступний рік (зобов'язання і витрати) Спільного органу управління.

(c) підписана представником Спільного органу управління декларація надає гарантію того, що системи управління та контролю, передбачені програмою протягом попереднього року, продовжують відповідати моделі, що була схвалена Комісією, і що вони діяли таким чином, щоб гарантувати прийнятний рівень конфіденційності щодо коректності фінансових звітів та щодо законності й систематичності трансакцій, до яких це має відношення.

Стаття 29

Щорічні звіти внутрішньої служби аудиту

1. Внутрішня служба аудиту Спільного органу управління кожен рік має запроваджувати контрольні програми для перевірки внутрішнього обсягу діяльності та для того, щоб гарантувати правильність застосування процедур в рамках Спільного органу управління. Вона складатиме щорічний звіт і надсилатиме його представнику Спільного органу управління.

2. Спільний орган управління має надіслати звіт, згаданий в параграфі 1, до Комісії і до Спільного моніторингового комітету у вигляді додатку до річного звіту, згаданого у Статті 28.

Стаття 30

Щорічні звіти щодо виконання плану з аудиту проектів

1. Кожного року Спільний орган управління має складати звіт, щодо виконання плану аудиту проектів за попередні роки, про що йде мова в Статті 37. Звіт має детально описати методологію, яка була використана Спільним органом управління для відбору типових візріців проектів, так само як і виконаний контроль, зроблені рекомендації і висновки, які встановлені Спільним органом управління відносно управління фінансами відповідних проектів.

2. Спільний орган управління має надіслати звіт, згаданий в параграфі 1, до Комісії і до Спільного моніторингового комітету, у вигляді додатку до річного звіту, згаданого у Статті 28.

Стаття 31

Звіт про зовнішній аудиторський

1. Незалежно від зовнішніх аудитів Спільного органу управління, проведених адміністрацією країни, в якій знаходиться

Спільний орган управління, він має звернутись до незалежної органу державної установи або укласти контракт з схваленим незалежним аудитором, який є членом міжнародно-визнаного контролюючого органу, що за статутом має здійснювати аудит, та який проводить кожен рік фактичну верифікацію (*ex post*) надходжень і витрат, представлених Спільним органом управління в його річному фінансовому звіті, відповідно до стандартів і етики Міжнародної Федерації Бухгалтерів (International Federation of Accountants – IFAC).

2. Зовнішній аудит має покривати прямі витрати Спільного органу управління на технічну допомогу і управління проектами (виплати). Звіт про зовнішній аудит повинен підтвердити заяву Спільного органу управління про доходи і витрати, представлені в його щорічному фінансовому звіті, і зокрема він має засвідчити те, що заявлені витрати фактично були зроблені та є точними і прийнятними.

3. Спільний орган управління має надіслати звіт про зовнішній аудит до Комісії і до Спільного моніторингового комітету у вигляді додатку до річного звіту, згаданого у Статті 28.

Стаття 32

Кінцевий звіт

Кінцевий звіт про виконання спільної операційної програми має містити ті ж самі елементи що і річні звіти за весь період імплементації програми, але з необхідними змінами (*mutatis mutandis*), включаючи додатки. Він має бути переданий не пізніше 30 червня 2016 року.

СЕКЦІЯ IV

Прийнятні витрати спільних операційних програм

Стаття 33

Прийнятні витрати на рівні спільної операційної програми

1. Для того щоб бути прийнятним для фінансування Спільнотою, витрати спільної операційної програми мають бути зроблені протягом періоду виконання програми, як це визначено в Статті 43.

2. Для того, щоб вважати прийнятними як кошти технічної допомоги, кошти, що мають відношення до впровадження спільної операційної програми Спільним органом управління, повинні:

(a) бути необхідними для впровадження програми у відповідності з критеріями, визначеними програмою і Спільним моніторинговим комітетом та відповідати принципам раціонального управління фінансами, зокрема співвідношення ціни і якості та рентабельності;

(b) бути записані в рахунках програми, ідентифікованими, доступними до перевірки і підтримуватися оригінальними супроводжуваними документами;

(c) повинні витратитися згідно з відповідними процедурами закупівлі.

3. Відповідно до параграфів 1 і 2, наступні витрати будуть прийнятними:

(a) витрати на штат, призначений для програми, які відповідають фактичній зарплаті плюс соціальне страхування і інші витрати, пов'язані з нагородою. Зарплата і витрати не повинні перевищувати такі, що зазвичай встановлені структурами, в яких створюються Спільний орган управління або Спільний технічний секретаріат, якщо тільки це виправдано через представлення того, що це має велике значення для впровадження спільної операційної програми;

(b) витрати на відрядження та проживання для штату і інших людей, які беруть участь в спільній операційній програмі, якщо вони не перевищують такі, що зазвичай встановлені установами, призначеними для керування програмою. Витрати на відрядження щодо компенсації вартості квартири не повинні перевищувати норми встановлені Європейською Комісією на момент схвалення спільної операційної програми;

(c) покупка або орендні витрати на обладнання і постачання (нового або вже використаного) зокрема для цілей Спільного органу управління або Спільного Технічного Секретаріату для забезпечення впровадження спільної операційної програми та витрати на послуги, якщо вони відповідають ринковим цінам;

(d) витрати на предмети вжитку;

(e) непрямі витрати, які покривають адміністративні накладні витрати ;

(f) витрати на укладання субконтрактів;

(g) витрати, які виникають безпосередньо через вимоги, встановлені цим Регламентом і програмою (наприклад, інформаційна діяльність та діяльність щодо прозорості, оцінка, зовнішні аудити, переклади, і т.п.), включаючи витрати на фінансові послуги (зокрема, вартість банківських переказів).

Стаття 34

Не прийнятні витрати на рівні спільної операційної програми

Наступні витрати, пов'язані з впровадженням спільної операційної програми Спільним органом управління не будуть вважатись як прийнятні витрати технічної допомоги:

(a) борги і кошти для покриття збитків або боргів;

- (b) отримання відсотків;
- (c) статті, які вже фінансувалися в іншій сфері;
- (d) купівля землі або будівель;
- (e) втрати на обмінному курсі;
- (f) податки, включаючи ПДВ, окрім випадків, коли Спільний орган управління не може їх повернути і відповідні норми підтверджують покриття податку;
- (g) позики третім сторонам;
- (h) штрафи.

Стаття 35

Внески не фінансового характеру на рівні спільних операційних програм

Будь-які не фінансові внески від країн-учасниць, або з будь-якого іншого джерела, мають бути перелічені окремо в бюджеті спільної операційної програми і не будуть прийнятними.

Вони не можуть розглядатися частиною мінімального 10 % спів-фінансування, яке вимагається від країн-учасниць відповідно до Статті 20.

Витрати на штат, що передбачені країнами-учасниками для технічної допомоги програми, не будуть вважатися не фінансовими внесками і не можуть розглядатися як спів-фінансування в бюджеті програми, за винятком початкових не фінансових внесків Спільного органу управління відповідно до Статті 19(3) цього Регламенту.

Стаття 36

Прийнятні витрати на проектному рівні

1. Витрати на кожен проект мають бути проведені під час виконання кожного відповідного контракту.

2. Прийнятні витрати, не прийнятні витрати і можливість не фінансових внесків на проектному рівні мають бути описані в контрактах, які укладені з бенефіціарами або виконавцями.

СЕКЦІЯ V

Контроль

Стаття 37

План щорічного аудиту проектів

1. Починаючи з кінця першого року спільної операційної програми, Спільний орган управління щорічно буде складати план аудиту для проектів, які він фінансує.

2. Перевірки, які згадуються в параграфі 1, мають проводитись через перевірку документів або проведення місцевих перевірок зразків проектів, вибраних Спільним органом управління, спираючись на випадковий статистичний вибірковий метод, який бере до уваги визнані міжнародні стандарти з аудиту, зокрема, звертаючи увагу на фактори ризику, які пов'язані з важливістю проектів, видом діяльності, типом бенефіціара або іншими відповідними елементами. Зразок має бути достатньо типовим для того, щоб гарантувати задовільний рівень достовірності відносно впровадження прямого контролю Спільним органом управління, щодо існування, точності і прийнятності задекларованих витрат за проектом.

Стаття 38

Контроль з боку Спільноти

Комісія, Європейська служба боротьби проти шахрайства (OLAF), Європейський суд аудиторів і будь-який зовнішній аудитор, уповноважений цими установами, може контролювати, перевіряючи документи або проводячи місцеві перевірки, використання фондів Спільноти Спільним органом управління і різними бенефіціарами і партнерами проектів.

Ці перевірки можуть набувати форму повного аудиту, виходячи з допоміжних документів для рахунків, документів звітності і будь-яких інших документів, що мають відношення до фінансування спільної операційної програми (а також, для Спільного органу управління всі документи, що відносяться до процедур з відбору і до контрактів) і проекту.

Стаття 39

Національна система контролю

Держави-члени можуть встановлювати систему контролю, що робить можливим перевіряти доцільність витрат, заявлених для дій або частини дій, які впроваджувались на їх території, і відповідність таких витрат і пов'язаних дій або частини цих дій до правил Спільноти і національним правилам.

РОЗДІЛ V

ПРОЕКТИ, ЩО ФІНАНСУЮТЬСЯ СПІЛЬНИМИ ОПЕРАЦІЙНИМИ ПРОГРАМАМИ

Стаття 40

Органи, що приймають участь в проектах в рамках спільних операційних програм

1. Проекти повинні бути подані аплікантами, які представляють партнерство, що складається як мінімум з одного партнера від держави-члена, яка приймає участь у програмі і як мінімум з одного партнера від країни-партнера, яка приймає участь у програмі.

2. Апліканти і партнери, які визначені в параграфі 1, знаходяться в регіонах, визначених в Статті 4(a) і (b), та відповідають критеріям прийнятності, визначених в Статті 23(2) цього Регламенту.

У випадках, коли цілі проектів не можуть бути досягнуті без участі партнерів, які

знаходяться в інших регіонах, ніж ті, що визначені в першому підпараграфі, участь цих інших партнерів може бути прийнятна.

Стаття 41

Характер проектів

Ці проект відповідно до свого характеру можуть бути трьох видів:

- (a) спільні проекти, де кожен партнер виконує частину дій спільного проекту на власній території;
- (b) симетричні проекти, де подібні дії виконуються одночасно в державах-членах і в країнах-партнерах;
- (c) проекти, що впроваджуються переважно або повністю в державах-членах або в країнах-партнерах, але для спільної вигоди всіх або деяких з партнерів, які залучені до спільної операційної програми.

Проекти впроваджуються в регіонах, визначених в Статті 4(a) і (b) цього Регламенту.

У виняткових випадках, якщо це необхідно для досягнення проектних цілей, проекти можуть частково втілюватися в регіонах, окрім тих, які вже визначені в другому параграфі.

Стаття 42

Інформування і прозорість спільної операційної програми

1. Спільний орган управління буде відповідальним за інформування і висвітлення дій, які мають відношення до спільної операційної програми. Зокрема, Спільний орган управління здійснюватиме всі необхідні заходи для того, щоб гарантувати прозорість фінансування Спільноти або співфінансування, що стосується його власної діяльності та діяльності проектів, які фінансуються в рамках програми. Такі заходи мають

дотримуватися відповідних правил прозорості зовнішніх дій, викладених і опублікованих Комісією.

2. Регіональні офіси Спільного технічного секретаріату, які можуть бути створені в країнах-учасниках, будуть відповідальними за поширення інформації щодо дій в рамках спільної операційної програми і забезпечення інформацією тих, хто може бути зацікавлений.

РОЗДІЛ VI

ЗАВЕРШЕННЯ СПІЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ПРОГРАМ

Стаття 43

Тривалість спільних операційних програм

1. Період виконання кожної спільної операційної програми починатиметься не раніше дати схвалення спільної операційної програми Комісією і закінчуватиметься не пізніше 31 грудня 2016 року.

2. Цей період виконання має охопити наступні етапи:

(a) етап реалізації спільної операційної програми з максимальною тривалістю сім років, що закінчується не пізніше 31 грудня 2013 року. Жодних конкурсів щодо тендерів або конкурсів на подання заявок не може бути розпочато і не може бути підписано жодного контракту після цієї дати, за винятком контрактів з аудиту і оцінки;

(b) етап впровадження проектів, фінансованих спільною операційною програмою, починається в той самий час як і етап реалізації програми і закінчуватиметься не пізніше 31 грудня 2014 року. Всі дії проектів, фінансованих програмою, мають закінчитися не пізніше цієї дати;

(c) етап завершення фінансування спільної операційної програми, включаючи завершення фінансування всіх контрактів, укладених як частина програми, фактичну (*ex post*) оцінку програми, направлення кінцевого звіту і кінцевий платіж або кінцеве відшкодування Комісією. Цей етап повинен закінчитися не пізніше 31 грудня 2016 року.

Стаття 44

Передчасне завершення програми

1. У випадках, описаних в Статті 9(10)(c) і (d) Регламенту (ЄС) № 1638/2006 і в інших належним чином виправданих випадках, Комісія може вирішити передчасно завершити виконання спільної операційної програми, на запит Спільного моніторингового комітету або за її власною ініціативою після проведення консультацій зі Спільним моніторинговим комітетом.

2. В цьому випадку Спільний орган управління має направити запит Комісії і передати кінцевий звіт не пізніше трьох місяців після рішення Комісії. Після клірингу попередніх фінансових платежів, Комісія має сплатити кінцевий баланс або, де є можливість, видати ордер щодо кінцевого відшкодування для (*vis-à-vis*) Спільного органу управління. Комісія також відкликає баланс зобов'язань(внесків).

3. Коли програма призупиняється, через те, що країни-партнери не підписують фінансових угод в період необхідних кінцевих строків, бюджетне асигнування, яке вже передбачено для співпраці прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства в рамках розділу 1В Фінансової Перспективи (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01) залишатиметься доступним протягом їх нормального строку дії, але може використовуватися тільки для дій, які впроваджуються виключно у відповідних

держав-членах. Асигнування Європейського інструменту сусідства та партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 4 з Фінансових Перспектив (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01) будуть відкликані.

4. Якщо країни-партнери не підписують фінансову угоду або Комісія вирішує завершити спільну операційну програму раніше встановленої дати закінчення програми, повинні виконатися наступні процедури:

- (a) для асигнувань Європейського інструменту сусідства та партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 1В Фінансової Перспективи (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01), асигнована сума для майбутнього річного зобов'язання відповідної спільної операційної програми буде використовуватися в рамках Європейського регіонального фонду розвитку (ERDF) відповідно до процедур, які вказані в Статті 9(10) Регламенту (ЄС) № 1638/2006;
- (b) для асигнувань Європейського інструменту сусідства та партнерства для прикордонного співробітництва з розділу 4 Фінансової Перспективи (Міжінституціональна Угода 2006/С 139/01), асигнована сума для майбутнього річного зобов'язання відповідної спільної операційної програми буде використовуватися для фінансування інших програм або проектів, прийнятих в рамках Регламенту (ЄС) № 1638/2006.

Стаття 45

Зберігання документів

Спільний орган управління і різні бенефіціари проектів та партнери повинні протягом семи років від дати оплати балансу для програми або проекту, зберігати всі документи пов'язані зі спільною операційною програмою або проектом, зокрема, звіти і допоміжні

документи, так само як і рахунки, документи звітності і будь-які інші документи, що мають відношення до фінансування спільної операційної програми (також, для Спільного органу управління всі документи, що стосуються відбору і контрактів) і до проекту.

Стаття 45

Завершення програми

1. Спільна операційна програма має вважатися закритою після того, як:

- (a) всі контракти, укладені в рамках програми, закінчились;
- (b) кінцевий баланс був сплачений або відшкодований;
- (c) асигнування, що залишились, мають бути відкликані Комісією.

2. Завершення операційної програми не буде ставити під сумнів право Комісії на пізнішій стадії робити фінансові корегування по відношенню до Спільного органу управління або бенефіціарів проектів, якщо кінцева сума програми або проектів має бути виправлена в результаті контролю, виконаного після дати закриття.

РОЗДІЛ VII

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 47

Набрання чинності

Цей Регламент набирає чинності на сьомий день після його публікації в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Цей Регламент буде обов'язковий у
повному обсязі та буде прямо
застосовуватись в усіх державах-
членах.

Вчинено в Брюсселі, 9 серпня 2007 року.

За Комісію

Беніта Фереро-Вальднер

Член Комісії

Д

л

я

,

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Європейський Інструмент Сусідства та Партнерства

**Угорщина – Словаччина – Румунія –
Україна
Програма транскордонного
співробітництва
2007-2013р.р.**

Спільна Операційна Програма

Кінцева виправлена версія, 23 липня 2008р.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис, цілі та пріоритети.....	5
1.1. Короткий опис програми	5
1.1.1. Процес програмування	5
1.1.2. Короткий опис змісту програми	6
1.2. Опис та аналіз географічних територій, охоплених програмою.....	9
1.2.1. Загальна інформація.....	9
1.2.2. Населення.....	11
1.2.3. Навколишнє середовище та природа	12
1.2.4. Економічна структура.....	14
1.2.5. Інфраструктура	17
1.2.6. Освіта, дослідження і розробки	20
1.3. Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями.....	21
1.3.1. Зв'язок з політиками та програмами ЄС	21
1.3.2. Досвід попередніх програм	26
1.3.3. Висновки аналізу зв'язку, який здійснювався для стратегії СОП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна та виконання	27
1.3.4. Перехресні теми програми	28
1.3.5. Вимірювання програми.....	30
1.4. Цілі, пріоритети та заходи програми	355
1.4.1. Загальна ціль	35
1.4.2. Визначення цілей для пріоритетів	36
1.4.3. Визначення відповідних цілей ЄІСП.....	388
1.4.4. Пріоритети програми	42
1.4.5. Індикативне призначення фондів	54
1.5. Екологічна оцінка	577
1.6. Індикативний фінансовий план	59
2. Структура управління програмою	63
2.1. Країни, які приймають участь	63
2.2. Зв'язок з попередніми програмами.....	63
2.2.1. Програми ТКС ФАРЕ	63
2.2.2. Програми Сусідства 2004-2006р.р.....	63
2.2.3. Відмінності та продовжуваність.....	64
2.3. Структури, які здійснюють управління та реалізацію	65
2.3.1. Спільний Моніторинговий Комітет (СМК)	66
2.3.2. Спільний Керуючий Орган (СКО).....	68
2.3.3. Спільний Технічний Секретаріат (СТС)	71
2.3.4. Національні органи влади	72
2.3.5. Керівна спроможність.....	72
3. Розробка та відбір проекту	75
3.1. Написання проекту	75
3.2. Відбір проекту	75
3.3. Прийнятні заявники	75
4. Інформація та публічність.....	77
4.1. Цілі	77

4.2.	Цільові групи	78
4.3.	Заходи інформування та публічності, канали та інструменти.....	78
4.4.	Відповідальність.....	79
4.5.	Органи, які здійснюють реалізацію.....	79
4.6.	Індикативний бюджет	80
4.7.	Моніторинг та оцінка Плану Комунікації.....	80
5.	Реалізація на рівні проекту та фінансовий менеджмент на рівні програми	82
5.1.	Реалізація на рівні проекту	822
5.1.1.	Бенефіціар	82
5.1.2.	Контрактні процедури	82
5.1.3.	Звітування по проекту.....	85
5.1.4.	Фінансовий менеджмент та контроль на рівні проекту	855
5.1.5.	Фінансовий менеджмент на рівні проекту та контроль.....	85
5.2.	Національне співфінансування	87
5.3.	Фінансовий менеджмент на рівні програми (ЄІСП).....	88
6.	Моніторинг та оцінка	90
6.1.	Моніторинг	90
6.1.1.	Моніторинг на рівні програми	90
6.1.2.	Моніторинг впливу на навколишнє середовище.....	90
6.1.3.	Моніторингова та інформаційна система програми	91
6.2.	Оцінка.....	91
7.	Особливі правила виконання бюджету технічної допомоги програми.....	92
8.	Використання мов.....	93
	Додатки.....	94
	Додаток 1. – Базові характеристики	944
	Додаток 2. – Природна зміна населення та розподіл жителів за віком (2005р.).....	95
	Додаток 3. – Структура населених пунктів за кількістю населення (2005р.)	96
	Додаток 4. – Економічна статистика (2004р.)	97
	Додаток 5. – Зайнятість (2005р.).....	98
	Додаток 6. – МСП (2005р.).....	99
	Додаток 7. – Туризм (2005р.)	100
	Додаток 8. – Екологічні структури (2005р.)	101
	Додаток 9. – ІКТ технології (2005р.)	1022
	Додаток 10. – СВОТ аналіз географічних територій програми	103
	Додаток 11. – Попередній індикативний розклад.....	107

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

Б	Бенефіціар
ТКС	Транскордонне співробітництво
ЕК	Європейська Комісія
ЄІСП	Європейський Інструмент Сусідства та Партнерства
ЄС	Європейський Союз
ПФП	Підрозділ Фінансових Перерахунків
Уг	Угорщина
МФБ	Міжнародна Федерація Бухгалтерів
СКО	Спільний Керуючий Орган
СМК	Спільний Моніторинговий Комітет
СОП	Спільна Операційна Програма
СРГ	Спільна Робоча Група
СТС	Спільний Технічний Секретаріат
КЧ	Країни Члени
ДУП	Департамент Управлінських Послуг БАТІ
НОВ	Національні органи влади
ПП	Проектні Партнери
ПРАГ	Практичний Довідник Комісії щодо контрактних процедур для зовнішніх дій ЄК
ГЯ	Гарантування Якості
Ру	Румунія
СЕО	Стратегічна Екологічна Оцінка
Сл	Словаччина
МСП	Малі та Середні Підприємства
ТД	Технічна Допомога
Ук	Україна
БАТІ	Державна неприбуткова компанія з міського планування та регіонального розвитку

Вступ

Програма транскордонного співробітництва ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2007-2013р.р. буде реалізовуватися протягом програмного періоду 2007-2013р.р. Європейського Союзу. Спільна Операційна Програма (СОП) базується на зусиллях спільного планування усіх чотирьох країн-учасниць і націлена на створення рамкового середовища для заходів, які призведуть до більш інтенсивного та більш глибокого соціального і економічного співробітництва між регіонами України та регіонами країн-членів, поділяючих спільний кордон.

СОП була підготовлена на правовій основі Постанови (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 2006р., що заклала загальні положення створення Європейського Інструмента Сусідства та Партнерства (Постанова ЄІСП), включаючи критерії визначення територіальних одиниць країн-членів та партнерських країн, які будуть охоплені програмами транскордонного співробітництва. Стаття також визначає, що участь регіонів, які межують з основною територією дії програми, дозволена за певних умов, таких як продовження існуючого співробітництва або в інших обґрунтованих випадках, як і у випадку ряду регіонів Програми Сусідства 2004-2006р.р.. Інші важливі положення, такі як Стратегічний Документ Транскордонного Співробітництва Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства 2007-2013р.р., Фінансові Угоди з партнерськими країнами відповідно до визначених положень Постанови Ради (ЄК, Євроатом) № 1605/2002 від 25 червня 2002р. щодо Фінансового Регламенту, який стосується загального бюджету Європейських Співтовариств, Постанова Комісії (ЄК) № 951/2007 від 9 серпня 2007р., яка визначає правила реалізації для Програм ТКС, які фінансуються в рамках Постанови ЄІСП (Правила Реалізації ЄІСП ТКС), а також Практичний Довідник Комісії щодо контрактних процедур для зовнішніх дій ЄК (положення „ПРАГ”), були взяті до уваги у процесі планування та включені у дану СОП.

Стратегічний Документ ТКС ЄІСП 2007-2013р.р. 2007 року визначає загальну політику ЄС та цілі щодо заходів транскордонного співробітництва. Ними є:

- Сприяння сталому економічному та соціальному розвитку на прикордонних територіях;
- Спільна робота над вирішенням спільних викликів у таких сферах як навколишнє середовище, громадське здоров'я, а також попередження і боротьба з організованою злочинністю;
- Забезпечення ефективних та безпечних кордонів;
- Сприяння заходам типу “люди-людям”.

За пропозиціями партнерів цілі даної СОП були сформульовані у повній відповідності з вище перерахованими цілями, а також приймаючи до уваги особливі потреби та можливості програмної території.

Розробка СОП здійснювалася під керівництвом та контролем Спільної Робочої Групи, яка складалася з центральних урядових організацій та одиниць рівня НАТС III кожної країни-учасниці. Координацію процесу програмування здійснював Спільний Керуючий Орган та Спільний Технічний Секретаріат.

1. Опис, цілі та пріоритети

1.1. Короткий опис програми

1.1.1. Процес програмування

Процес програмування розпочався у липні 2006р. і завершився кінцевим обговоренням та погодженням СОП на зустрічі Робочої Групи у м. Пряшів 5го вересня 2007р. Паралельно із процесом програмування здійснювалася Стратегічна Екологічна Оцінка (СЕО). Процес СЕО відбувався у відповідності із постановами ЄС у країнах-членах та на основі консультацій з відповідними українськими органами влади.

Проект програми був ухвалений національними органами країн-учасниць. Остаточний варіант документу було погоджено СРГ в рамках письмової процедури 31 березня 2008 р.

У рамках Робочої Групи під час даного процесу були гармонізовані різноманітні інтереси суб'єктів, які приймали участь, таких як національних та регіональних органів влади, а також представників громадянського суспільства. Партнерські сторони в рамках Робочої Групи регулярно зважували та обговорювали стратегію програми. Для українських партнерів також були організовані регіональні семінари з метою сприяння вираженню поглядів та ідей щодо зростаючого партнерства, а їх результати були включені в процес за допомогою Робочої Групи. У даний спосіб зустрічі Робочої Групи створили рамки для розробки стратегії програми усіма регіональними та місцевими суб'єктами з прийнятних регіонів програми.

Основними кроками процесу були наступні:

Дата/Місце	Точки відліку
19 травня 2006р. Київ, Україна	Попередня зустріч угорсько-словацько-української робочої групи щодо завдань, які стосуються програмного процесу та попереднього графіку програмування
20 червня 2006р. Бухарест, Румунія	Двостороння технічна зустріч між Румунією-Україною з метою презентації діяльності, здійсненої румунським партнером з метою початку заходів щодо програмування
13 липня 2006р. Ужгород, Україна	1а зустріч Спільної Робочої Групи щодо організаційних питань
21 вересня 2006р. Ніредьгаза, Угорщина	2а зустріч Спільної Робочої Групи
5 жовтня 2006р. Будапешт, Угорщина	Міжнародна зустріч команди експертів
14 листопада 2006р. Ужгород, Україна	Регіональна консультація
14 листопада 2006 Кошіце, Словаччина	Технічна зустріч Робочої Групи щодо реалізації
15 листопада 2006р. Кошіце, Словаччина	3я зустріч Спільної Робочої Групи
17 січня 2007р. Сату-Маре, Румунія	4а зустріч Спільної Робочої Групи
27 березня 2007р. Ужгород, Україна	5а зустріч Спільної Робочої Групи

18 червня, 2007 р. Угорщина, Словаччина, Румунія, Україна	Публічне оголошення процесу СЕО
19 липня 2007р. Мішкольц, Угорщина	6а зустріч Спільної Робочої Групи
31 липня, 2007 р. Мішкольц, Угорщина	Консультаційний семінар щодо СЕО
5 вересня 2007р. Пряшів, Словаччина	7а зустріч Спільної Робочої Групи

Під час зустрічей СРГ регулярно обговорювалися та погоджувалися різноманітні варіанти, як стратегії програми, так і положень реалізації, результати яких були включені у дану СОП.

Після погодження СОП Європейською Комісією буде сформований Спільний Моніторинговий Комітет (СМК) Програми на основі СРГ, який буде розширено шляхом збільшення партнерства, головним чином, також внаслідок залучення громадянського суспільства. Відповідно до статті 11 *Правил Реалізації ТКС ЄІСП* будуть проведені попередні консультації СКО-м раніше за СМК для того, щоб забезпечити відповідне залучення громадянського суспільства. СМК відіграватиме найбільш важливу роль у відборі проектів та надаватиме підтримку у якості найвищого органу Програми, який приймає рішення. Рішення прийматимуться консенсусом на фазі реалізації, як це здійснювалося на протязі програмного процесу. Спільна система конкурсу заявок буде створена, застосовуючи однакові умови у всіх чотирьох країнах-учасниках.

1.1.2. Короткий опис змісту програми

Спільна Операційна Програма (СОП) складається з наступних основних частин:

- Опис території програми;
- Стратегія, включаючи цілі та пріоритети програми, а також заплановані види діяльності, які є прийнятними в рамках підтримки, індикативне фінансування та індикатори;
- Рекомендація Стратегічної Екологічної Оцінки;
- Система управління, реалізації та моніторингу програми.

У першій частині описана загальна територія програми, використовуючи наявні соціально-економічні та географічні дані партнерських країн. Аналіз сконцентрований на наступних питаннях: населення та суспільство, економіка (ВВП, МСП, інфраструктура та туризм), екологія та природа, освіта та дослідження. На основі визначених місцевих потреб, проблем та можливостей був здійснений та представлений СВОТ аналіз, враховуючи також особливу природу програми, тобто цілі ЄІСП. До уваги були також прийняті досвід попередніх програм, а також традиції співробітництва.

На цій основі була сформульована наступна загальна ціль програми:

”інтенсифікувати та поглибити співробітництво між Закарпатською, Івано-Франківською та Чернівецькою областями України і прийнятними та додатковими регіонами Угорщини, Румунії та Словаччини в екологічно -, соціально - та економічно-сталій спосіб”

Досягнення загальної цілі запропонованої стратегії передбачено шляхом реалізації заходів, які сприятимуть досягненню цілі за допомогою їх очікуваних результатів. Передбачені заходи згруповані у пріоритети. Для кожного пріоритету визначена наступна ціль:

Пріоритет 1.: Сприяння економічному та соціальному розвитку

Передача знань та обмін досвідом з метою сприяння спільному розвитку бізнесу та посилення туристичної привабливості території.

Заходами, які згруповані для досягнення цілі даного пріоритету, є наступні:

- Гармонізований розвиток туризму
- Створення кращих умов для розвитку МСП та бізнесу

Пріоритет 2.: Покращення навколишнього середовища

Покращення якості повітря, вод, земельних та лісових ресурсів, а також зменшення ризиків нанесення шкоди природному навколишньому середовищу

Заходами, які згруповані для досягнення цілі даного пріоритету, є наступні:

- Охорона навколишнього середовища, стає використання та управління природними ресурсами
- Готовність до надзвичайних ситуацій

Пріоритет 3.: Покращення ефективності кордону

Підвищення ефективності управління кордоном на українському кордоні

Заходом, який направлений на досягнення цілі даного пріоритету, є наступний:

- Удосконалення транспортної інфраструктури перетину кордону та обладнання на прикордонних пунктах контролю

Пріоритет 4.: Підтримка співробітництва «люди-людям»

Удосконалення ефективності державних послуг та підвищення взаєморозуміння між різноманітними групами суспільства

Заходами, які згруповані для досягнення цілі даного пріоритету, є наступні:

- Інституційне співробітництво
- Співробітництво „люди-людям” малого масштабу

Очікується, що кожен захід пріоритету сприятиме досягненню цілі пріоритету і, таким чином, досягненню загальної цілі програми.

Що стосується фінансових асигнувань в рамках різних пріоритетів програми, то тут використовується відносно збалансований підхід щодо пріоритетів ЄІСП та приймається до уваги, з одного боку, певна важливість різноманітних проблем, які були визначені залученими партнерами. Загалом, розподіл фінансування серед пріоритетів відповідає збалансованому підходу, однак, питання прикордонного управління, головним чином, доступності кордонів, розглядалися як найбільш важливі умови для подальшого розвитку та співробітництва. Відповідно, на пов'язаний з цим питанням пріоритет виділена найбільша сума ресурсів.

У другій частині Спільної Операційної Програми визначені структура управління програмою та система реалізації.

На відміну від попередніх систем підтримки Європейською Комісією ТКС на зовнішніх кордонах Європейського Союзу з практично відокремленою фінансовою реалізацією на рівні проекту та реалізацією завдань, які стосуються зовнішнього фінансування службами Європейської Комісії, ЄІСП передбачає новий підхід. У випадку програм ТКС ЄІСП внутрішнє та зовнішнє фінансування об'єднується, Спільний Керуючий Орган (СКО) несе повну відповідальність за управління та реалізацію програми перед Європейською Комісією, вимагається практичне застосування принципу Керівного Партнера, а зовнішнє фінансування гарантується СКО з обох сторін кордону ЄС.

Країни, які приймають участь у Програмі ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2007-2013р.р. призначили *Національне Агентство Розвитку* Угорщини у якості СКО програми.

Спільному Керуючому Органу у здійсненні поточного управління заходами в рамках Спільної Операційної Програми безпосередньо допомагає Спільний Технічний Секретаріат (СТС). СТС розташований у *Державній неприбутковій компанії BATI (VÁTI)*, яка здійснює його управління, реалізуючи делеговані завдання СКО.

Головною структурою спільного прийняття рішень Програми є Спільний Моніторинговий Комітет (СМК), який здійснює нагляд та моніторинг за реалізацією програми і відповідає за відбір проектів.

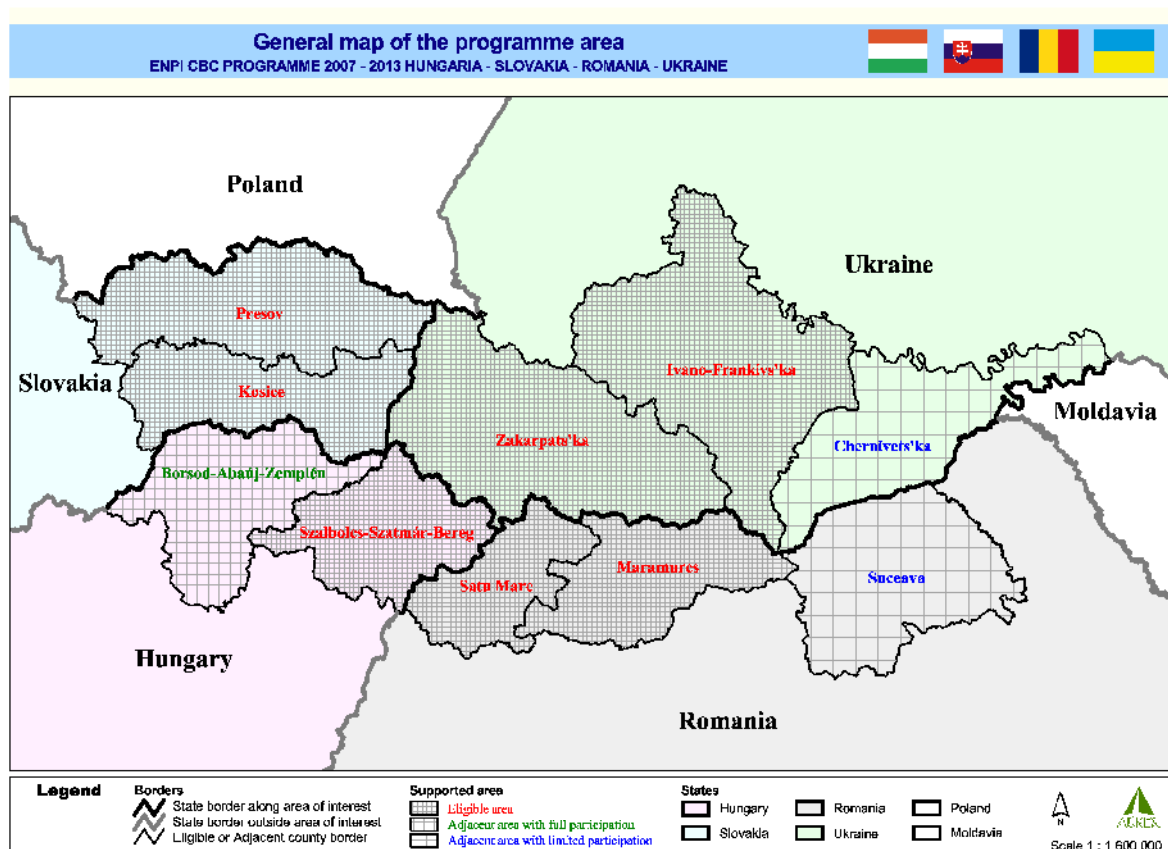
Система реалізації Програми створена відповідно до регуляторних рамок ЄІСП, інтегруючи досвід реалізації попередніх Програм Сусідства та приймаючи до уваги правила ПРАГ.

1.2. Опис та аналіз географічних територій, охоплених програмою

1.2.1. Загальна інформація

Територія програми розташована на угорсько-словацько-румунсько-українському кордоні та охоплює наступні територіальні одиниці: Соболч-Сотмар-Берег та Боршод-Абауй-Земплен (Угорщина), Кошіцька та Пряшівська територіальні одиниці (Словаччина), Марамуреш, Сату-Маре та Сучава (Румунія), Закарпатська, Івано-Франківська та Чернівецька територіальні одиниці (Україна). Сучава та Чернівецька територіальні одиниці включені до програми на спеціальних умовах. Територія Програми охоплює 32% території Словацької Республіки, 14% Угорщини, 8% Румунії та 6% України.

Територія Програми охоплює приблизно 598.9 км спільного кордону з Україною, що повністю включає словацько-українську (97.9 км), угорсько-українську (134.6 км) та частково румунсько-українську (366.4 км) лінію кордону.

1. Карта: Територія програми

Пов'язане європейське законодавство, яке було зазначене у „Вступі” даного документу, головним чином, Стратегічний Документ Транскордонного Співробітництва ЄІСП, визначає територію програми, приймаючи, головним чином, до уваги минулий досвід та програми, а також стратегічну мету надання більш глибокого географічного характеру програмі, таким чином, сприяючи ефективному місцевому співробітництву. Дійсно, для території програми характерні глибокі історичні та культурні зв'язки. Вона також характеризується багатьма спільними географічними та екологічними особливостями, такими як важливість річок, а також наявність екологічних

коридорів, які перетинають адміністративні кордони. Дана програма співробітництва, як і інші, була запроваджена з метою усунення соціальних та економічних невідповідностей, а також забезпечення більшої близькості населення даних сусідніх країн. Жителі окремих регіонів пов'язані спільною культурною спадщиною, а також спільними релігійними традиціями.

Однак, безсумнівна наявність спільних традицій, а також і проблем та викликів не може бути обґрунтованою за допомогою на даний момент доступних статистичних даних, у зв'язку з різною наявністю та структурою статистики у партнерських країнах та територіях. Однак, уся доступна та порівнювальна статистика була надана представниками партнерських країн в цілях планування та з метою якнайбільш можливого обґрунтування аналізу.

Статистичні дані, на які спирається аналіз, а також узагальнений СВОТ аналіз, які обґрунтовують обрану стратегію для СОП представлені у Додатках.

Базуючись на глибоких історичних зв'язках та приймаючи до уваги турботу про те, що кордон ЄС не повинен стати перепорою, цілі ЄСП, які сприяють співробітництву та розвитку вздовж зовнішніх кордонів ЄС пропонують значні можливості для посилення економічного та соціального співробітництва на даній території.

1. Таблиця: Учасники та тип прийнятності

Країни	Територіальні одиниці	Трактуються як	Вид прийнятності
Угорщина	Соболч-Сотмар-Берег меде	округ Соболч-Сотмар-Берег	Прийнятна територія
	Боршод-Абауй-Земплен меде	округ Боршод-Абауй-Земплен	Додаткова територія з повною участю
Словаччина	Кошіцький край	регіон Кошіце	Прийнятна територія
	Пряшівський край	регіон Пряшів	Прийнятна територія
Румунія	Юдетул Марамуреш	округ Марамуреш	Прийнятна територія
	Юдетул Сату-Маре	округ Сату-Маре	Прийнятна територія
	Юдетул Сучава	округ Сучава	Додаткова територія з обмеженою участю
Україна	Закарпатська область	Закарпатський регіон	Прийнятна територія
	Івано-Франківська область	Івано-Франківський регіон	Прийнятна територія
	Чернівецька область	Чернівецький регіон	Додаткова територія з обмеженою участю

Тип прийнятності був визначений на основі відповідного положення ЄСП та рішення СРГ наступним чином:

- “Додаткова територія з повною участю” означає, що будь-яка організація, яка на ній розташована може співпрацювати в рамках програми без будь-яких обмежень,
- Умовами, затвердженими СРГ щодо “Додаткової території з обмеженою участю” є наступні:
  - Організації з додаткових територій не можуть приймати участь в проектах у якості Бенефіціарів (лише як Партнери).

- Вимагається участь партнерів з Угорщини та/або Словаччини (щоб уникнути накладання з програмою Румунія-Україна-Молдова)
- Максимальна сума гранту проектів за участю партнерів з додаткових територій складає 100 000 євро
- Партнери з додаткових територій можуть приймати участь лише у м'яких проектах.

1.2.2. Населення

На території програми проживає 8 012 259 чоловік. Більше ніж 44% загальної кількості населення складають громадяни України, 16% – Угорщини, 19% – Словаччини та майже 20% – Румунії. Середня густота населення коливається від 82 осіб/м² (Марамуреш) до 114 осіб/м² (Кошіцький регіон). Це означає, що в середньому даний показник становить 94 особи/м², який значно не відрізняється від середнього показника по Європі.

Середні дані демонструють лише незначне переважання сільського населення (51.4%) у цілому регіоні. Якщо більш детально подивитися на статистику, можна стверджувати, що структура населення території є збалансованою. Більшість населення проживає на сільській території в українських регіонах (середній показник досягає 60%) та в Сучаві (56.7%) та в містах у Марамуреш (58.8%), Кошіцькому регіоні та окрузі Боршод-Абауй-Земплен (по 56.2% в кожному).

Вікова структура

Що стосується вікової структури, то можна зазначити, що на більшій частині території програми частка жителів до-працездатного віку є вищою ніж жителів після-працездатного віку (див. Додаток 2). Єдиним винятком є Чернівецька та Івано-Франківська області, де живе більше населення після-працездатного віку ніж до-працездатного віку. Однак, віковий індекс населення території програми є досить високим (81.2% від середнього, коливаючись від 59.4% до 114.2%), що демонструє те, що частка до-працездатного населення є набагато вищою ніж населення після-працездатного віку. Найнижчий показник населення після-працездатного віку у регіонах Кошіце, Пряшові, Марамуреш та Сату-Маре (11-12%).

Найвища частка населення до-працездатного віку відмічена у Закарпатському регіоні, а найнижча - у Пряшівському регіоні. Загалом 18.17% загальної кількості населення території програми складає населення до-працездатного віку. Існує відносно низька відмінність у співвідношенні працездатного населення, починаючи від 59% (Івано-Франківській регіон) до майже 71% (Кошіце, Марамуреш та Сату-Маре).

Для більшої частини програмної території характерна тенденція зменшення кількості населення (див. Додаток 2), спричинена природним убаванням та дуже високою часткою міграції. (69.7% загальних міграційних втрат). Надзвичайно високий рівень міграції спостерігається у Марамуреш (83% загальних міграційних втрат) та Закарпатському регіоні (77% загальних міграційних втрат). Єдиним винятком є словацькі регіони та Сучава, де показник природного приросту досягає високого позитивного рівня, але навіть у цих регіонах відмічається міграційні втрати. Високий рівень зовнішньої міграції є небезпечним, оскільки більшість людей, які проживають на прикордонній території є працездатного віку. Це може спричинити скорочення кількості робочої сили та значне старіння суспільства у майбутньому.

Національність

Що стосується національної ідентичності, в Угорщині більше ніж 90% населення складають угорці. Найбільшою національною меншиною є роми (5.36% загальної кількості населення вважає себе ромами в угорській частині території програми).

На словацькій стороні 86% жителів є словаками. Найбільшими меншинами є угорці, які складають 6.37%, роми – 5.02%, русини – 1.71% та українці – 0.65%.

На румунській стороні території програми в середньому 83% населення складають румуни (96% в Сучаві). Найбільш важливою національною меншиною є угорці, які складають 11.2% (у Сату-Маре – 35.2%). Іншими меншими, які мають також велике значення є українці, які складають 2.8% та роми – 2%.

На території української сторони території програми проживають, головним чином, українці; 86% населення складають українці. Важливими національними меншинами є угорці – 4.26%, румуни – 4.14% та росіяни – 2.62%. Українські регіони значно відрізняються з точки зору національних меншин. Національні меншини займають значну частку населення у двох з трьох регіонів, які приймають участь у програмі: Закарпатський (угорська меншина – 12.1 %, румунська – 2.6%) та Чернівецький (румунська – 12.5%).

Мовні бар'єри можуть вплинути на транскордонні контакти та співробітництво на прийнятній території програми. Іноді іноземні мови (найбільш часто англійська мова) використовуються для спілкування.

Структура населених пунктів

Головними центрами транскордонного регіону є Кошіце, Пряшів, Мішкольц, Ніредьгаза, Сату-Маре, Сучава та Байя Маре, Ужгород, Чернівці та Івано-Франківськ. Дані головні міста відіграють важливу роль також на національному рівні і також мають транскордонний вплив на споживання, культуру, транспортний потік та зайнятість.

Існує кілька центрів на регіональному рівні. Дані міста є постачальниками різноманітних функцій мікро регіонам. Однак, рівень послуг, які вони надають, є нижчим та економічне середовище є слабшим ніж у більших західноєвропейських містах.

Маленькі міста не розвивалися протягом останнього десятиріччя таким самим способом та такими темпами, як більш значні міста на рівні країни. У 90-х роках, більшість з них втратили свою економічну базу; зараз їх ринок праці залежить від економічних умов більших міст або від майбутнього місцевого МСБ. Багато з цих міст мають потенціал розвитку туризму: гори та термальні джерела створюють надзвичайні можливості для туристичного сектору.

Що стосується поселень, то маленькі села (500 – 2 000 жителів) є типовими для транскордонного регіону: у більше ніж 77% поселеннях проживає менше ніж дві тисячі жителів (див Додаток 3). Кілька з них знаходяться на периферійній території, у горах або вздовж кордону. Дані поселення поступово втрачають населення; очевидним є сегрегація бідного населення. Їх економічний, соціальний стан та зайнятість є дуже проблематичними.

Підсумовуючи, можна зазначити, що тенденція старіння населення та високої частки сільського населення, посилювана загальною периферійною ситуацією територій-учасниць в рамках їх країн представляє собою значну перешкоду у розвитку, у той час як існування спільної культурної спадщини та традицій мирної співпраці різних національностей створює у той же час унікальні можливості.

1.2.3. Навколишнє середовище та природа

З географічної точки зору, деяка частина програмної території, наприклад, частина Соболч-Сотмар-Берегського, Івано-Франківського та Закарпатського регіонів займають низовини, а центральну територію та східну частину – пагорби та гори.

Водні басейни описаної території належать до басейнів річок Дунай та Тиса. Середньорічна водність більшості річок демонструє значну різницю на протязі року, а паводки є значною загрозою для населення регіону, які не вдалося попередити кілька разів на протязі останніх років, що було можливим наслідком, між усім іншим, несталою використання, головним чином, лісових ресурсів на водозбірній

території. Таким чином, контроль паводків залишається однією з головних проблем у східній частині басейну р. Тиса (угорсько-український прикордонний регіон). У Румунії, окрім проблеми з паводками, зсуви вважаються головним джерелом надзвичайного положення. У результаті високих паводків ерозія берегів річок у кількох випадках загрожує заселеним землям.

Добувна діяльність – як діючі, так і занедбані шахти – також представляє серйозну загрозу, головним чином, щодо якості води як на місцевому рівні, так і поширюючи свій вплив на регіональний рівень.

Територія програми має багате біорізноманіття з відносно добре збереженими екосистемами. Території, що охороняються в рамках багаторівневої системи становлять значну природну та культурну цінність. На даній території знаходяться кілька парків. Карпатські гори, які охоплюють більшість території представляють собою унікальну природну екосистему, яка має надзвичайно велику загальноєвропейську цінність. Було створено кілька систем парків для збереження та охорони чудових ландшафтів. Національний парк Огтелек, який знаходиться в окрузі Боршод-Абауй-Земплен був, головним чином, створений для захисту геоморфологічних утворень; явищ поверхневого карсту та печер. Карстова печера Огтелек разом з словацьким карстом є частиною світової спадщини. У Карпатах розташовані найбільші за площею праліси, унікальні групи флори та фауни альпійської зони, тощо. Система Карпатського біосферного заповіднику (Закарпатський регіон) вважається найбільш цінною екосистемою на землі та включена до міжнародної мережі біосферних заповідників ЮНЕСКО. У той же час регіон характеризується високим рівнем небезпечних геологічних процесів, таких як зсуви, осідання, бокова річна та плоска ерозія, карсти, тощо.

Територія програми охоплена Конвенцією Охорони р. Дунай, що створює ширші рамки для співробітництва у сфері охорони навколишнього середовища та природи.

У рамках території програми знаходяться три біогеографічних регіони: Паннонський, Континентальний та Альпійський.¹

У країнах-учасниках програми Директиви щодо «Птахів» та «Ареалів» для територій НАТУРА 2000 складають ґрунтовну правову базу для охорони рідких видів та видів, яким загрожує вимирання, а також природних ареалів. З метою охорони рослин та звірів, а також їх ареалів проживання, на території програми визначені кілька спеціальних територій, що охороняються, територій мешкання птахів, а також місця інтересу Співтовариства.

Крім того, відносна ізоляція безпосередніх прикордонних зон забезпечила сприятливі непорушені умови для ряду рідких та цінних видів. На даний момент єдиними ареалами ряду таких видів рослин та тварин, яким загрожує вимирання є ті території, де рух товарів та людей був обмеженим („ефект прикордонної зони”).

Сільськогосподарське використання землі є характерним на території. Перспективи та дійсні сценарії розвитку сільськогосподарського сектору, відповідно, свідчать про його значний вплив на природне середовище і, таким чином, на привабливість території в цілому

Підсумовуючи, можна стверджувати, що регіон наділений унікальними природними ресурсами, використання яких може значним чином сприяти економічному розвитку території, головним чином, шляхом розвитку туризму. Однак, уразливість систем вимагає обачного підходу та чіткого використання принципів сталості.

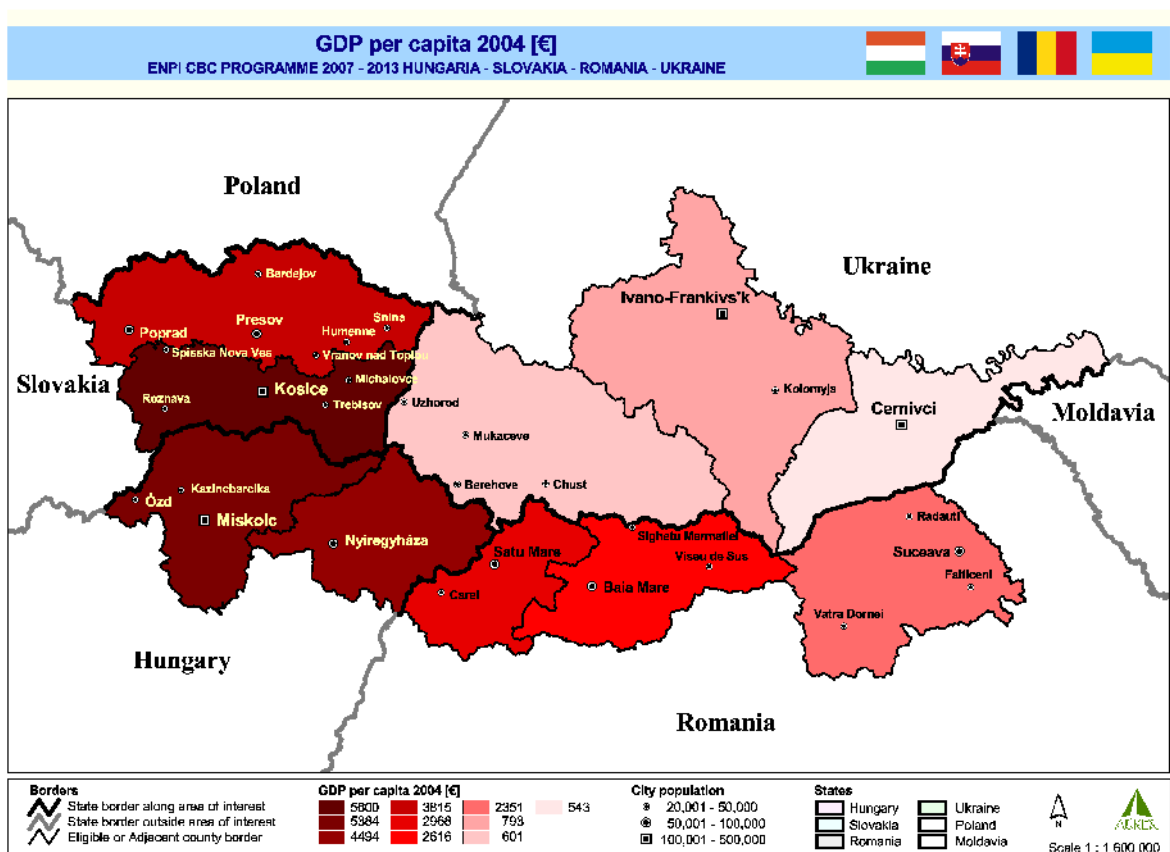
¹ (Індикативну карту пан-європейських біогеографічних регіонів можна знайти на наступній веб-сторінці: <http://www.natura.org/biogeographicregions.html>)

1.2.4. Економічна структура

ВВП

Загалом, економічний розвиток території програми є відсталим. Статистика демонструє, що ВВП у кожному з регіонів є нижчим національного середнього показника, а ВВП на душу населення є нижчим ніж 30% даного показника ЄС 27 (див. Додаток 4). Найвищий рівень ВВП на душу населення у регіоні Кошіце, що складає 26% середнього показника ЄС. Надзвичайно низький рівень відмічений в українських регіонах, що складає лише 3.7% середнього показника ЄС (Івано-Франківський регіон). Регіони Кошіце та Пряшів разом формують 21.9% національного ВВП Словацької Республіки. Внесок інших партнерських регіонів у національний ВВП є вкрай незначним (8.1% в Угорщині, 4.7% в Україні та 5.5% у Румунії).

Економічна структура відрізняється залежно від різних регіонів. Розподіл валової доданої вартості ринкових секторів відповідно до ВВП показує, що сектор послуг має найвищу частку у ВВП територій-учасниць, і змінюється від 41.8% (Сучава) до 55.2% (Закарпатський регіон). Валова додана вартість промислового сектору складає біля 30% ВВП кожної учасниці, окрім Закарпатського регіону з часткою 18.5%. Валова додана вартість сільськогосподарського сектору змінюється від 2.7% ВВП (Івано-Франківський регіон) до 21.4% (Сучава).

2. Карта: ВВП/ душу населення на території програми, 2004р.

Ринок праці

Ситуація на ринку праці є незбалансованою: рівень зайнятості є вищим у більших містах регіону. Структура зайнятості в угорських округах, словацьких регіонах та окрузі Сучава відповідає

сучасним економічним структурам, більше ніж 50% зайнятих представляють третій сектор (див. Додаток 5). Однак, існує кілька регіонів, де частка людей, зайнятих у промисловому секторі залишається все ще відносно високою: від 37.5% у регіоні Пряшів до 48.4% в окрузі Сату-Маре. Що стосується зайнятості у сільському господарстві, середні показники для більшої частини території близькі до середнього рівня ЄС 15 та ЄС 25 – румунська сторона (3%), словацька (5.2%), угорська (3.6%), Івано-Франківський регіон в Україні (5.1%). Єдиними винятками є Закарпатський та Чернівецький регіони, де показники, відповідно, досягають 28.6% та 29.2%.

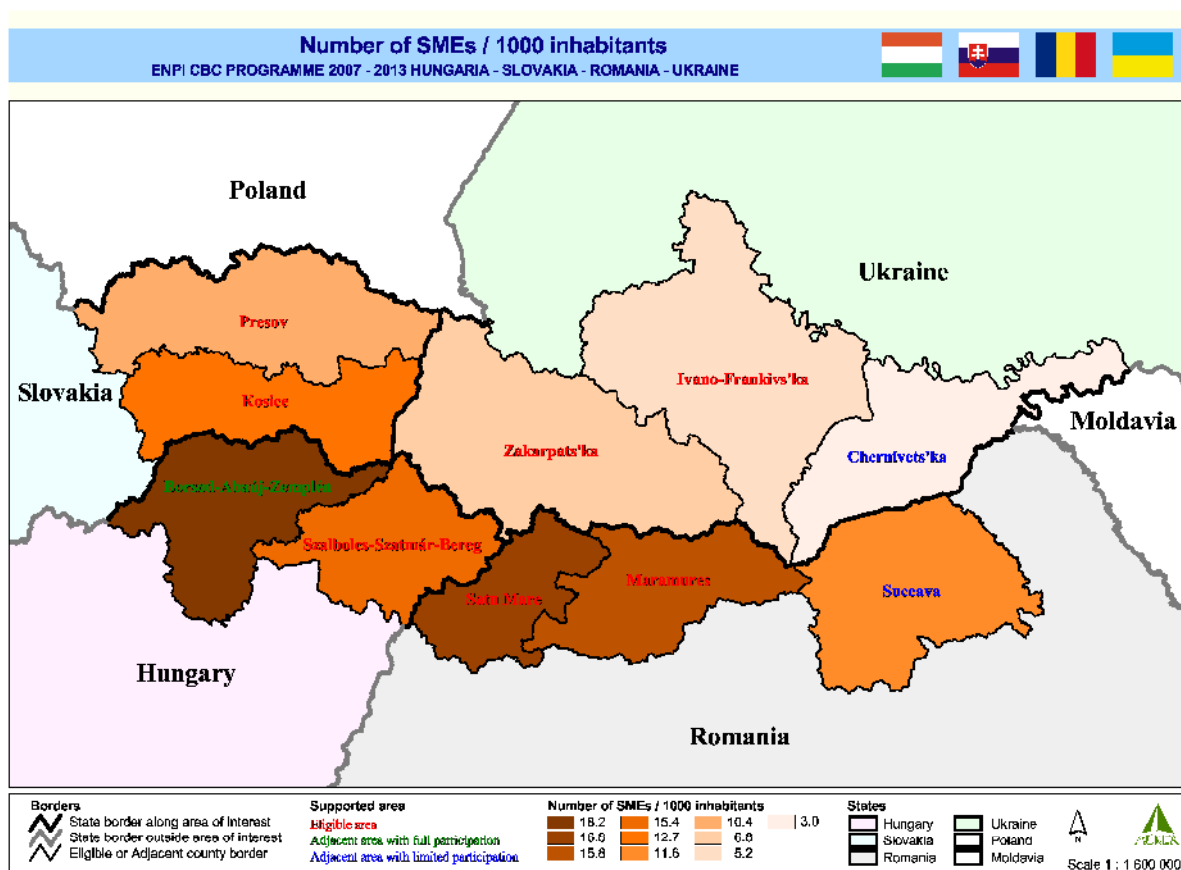
Безробіття на даній території зросло на протязі перехідного періоду. Традиційне промислове виробництво зазнало краху; відповідно, швидко зросло безробіття. Середній рівень безробіття для території програми складає біля 10-11%. Існують значні відмінності, що стосується рівня безробіття, на територіях-учасниках. Високий рівень безробіття все ще становить одну з головних проблем угорської та словацької сторони кордону та частин українських регіонів (середні показники, відповідно, складають 11.6% та 23.1%, а також 10.2% та 9.8% в Івано-Франківському та Чернівецькому регіонах). Безробіття у даних регіонах створює серйозну проблему. Ситуація у даному відношенні в Румунії та Україні є зовсім різною. У трьох румунських округах та Закарпатському регіоні, безробіття демонструє нижчий рівень, тобто 7.8%, та 7% у Сучаві та Закарпатському регіоні, зменшуючись до 4.6% в Марамуреш та лише 2% у Сату-Маре.

Основні галузі промисловості, продукти та структура компаній

Прибуткові та приватні організації території програми представляють найвищу частку у національному доході. Регіони значно відрізняються з точки зору кількості підприємств на 1 000 жителів. В угорських регіонах відмічається найвища кількість МСБ, а найнижча – в українських. У словацькому регіоні кількість МСБ на 1 000 жителів коливається від 13 у Кошіце до 11 у Пряшові. У румунських регіонах кількість МСБ на 1 000 жителів коливається від 17 у Сату-Маре до 12 у Сучаві (див. Додаток 6).

Кількість та діяльність МСБ відіграють важливу роль у місцевій зайнятості та, непрямым чином, у місцевому економічному розвитку охоплених програмою регіонів. Однак, існує кілька перешкод, наприклад, слабо розвинута інфраструктура підтримки бізнесу, відсутність партнерства між економічними суб'єктами та низький рівень інвестування.

Найбільш часто зустрічаються такі сфери діяльності підприємств на угорській стороні, як сільське господарство, туризм та промисловість. У словацькому прикордонному регіоні одним з базових елементів, який підтримує економічний розвиток є динамічне зростання малих та середніх підприємств. Діяльність підприємств на румунській стороні спрямована на туризм, транспорт та промисловість. Значна кількість працівників фізичної праці доводить потенціал та зростаючу роль малих та середніх підприємств у місцевій зайнятості.

3. Карта: Кількість МСБ на 1 000 жителів

Туризм

Головними туристичними принадами прикордонного регіону є природні ландшафти. Водний туризм популярний вздовж р. Тиса. Кожна сторона регіону програми має туристичні пункти у горах (гори Карпати та Оас). Чудові території, які охороняються, розташовані на румунській стороні програми. Такі території, як Природний Парк Гори Родна (46 399 га) та Природний парк Гори Марамуреш (148 850 га) вважаються тими привабливими пунктами, які ваблять туристів.

Окрім цього, існує значний культурна спадщина. Румунські дерев'яні церкви у Марамуреш віднесені ЮНЕСКО до об'єктів світової спадщини у 1999р. У Сучаві знаходяться найбільші площі в Румунії, вкриті лісом. Територія програми дуже багата термальними та мінеральними водними ресурсами. В Угорщині та Словаччині знаходяться багаточисленні курорти. Територія Словаччини та України багата мінеральною водою (наприклад, рудники Солотвино). Культурний ландшафт Токай – Хедьалья в Угорщині є одним з найбільш популярних пунктів призначення винного туризму.

Природні ландшафти, такі як гори, річки, ліси, карстові печери, багате біорізномаяття, культурна спадщина та багаточисленні курорти, розташовані на території програми, створюють хорошу базу для розвитку різноманітних видів туризму, таких як еко-туризм, термальний туризм, сільський туризм, тощо. Карстова печера Оггтелек разом з словацькими карстами формують частину світового спадку і у той же час є відомими туристичними об'єктами. Що стосується потенціалу об'єктів проживання, то більше ніж 60% загального потенціалу об'єктів проживання на території

розташовані у трьох (Боршод-Абауй-Земплен, Пряшів та Івано-Франківський регіон) з десяти учасників. Низький показник потенціалу об'єктів проживання відмічається на решті території.

Загальна кількість нічлігів у порівнянні з можливістю об'єктів проживання демонструє, що використання можливості є нижчим за потенційний рівень і коливається від 8.4% в окрузі Соболч-Сотмар-Берег до 67.8% у Чернівецькому регіоні. Середня кількість нічлігів на території складає 2.3 нічліги на душу населення, що є також нижчим від потенційного рівня. Найвищий середній показник спостерігається в Івано-Франківському регіоні (5.6 нічлігів), а найнижчий – у Сату-Маре (1.6 нічлігів). Потенціал не є повністю використаним частково у зв'язку з слабким маркетинговим просуванням прикордонної території у якості туристичної принади, а також у зв'язку з недорозвинутою туристичною інформаційною системою (див. Додаток 7).

Оскільки, розвиток туристичного сектору має великий потенціал щодо зменшення рівня міграції у зв'язку зі створенням робочих місць та збільшенням доходів, важливо буде задовольнити очікування туристів та привабити більше туристів на територію.

Підсумовуючи, можна зазначити, що головною особливістю економічної структури є її незбалансований характер, що особливо демонструє значна відмінність у ВВП. Відсутність інновацій, безробіття на багатьох територіях, а також висока частка сільського господарства загалом представляють собою вузькі місця щодо розвитку, тоді як існування значного туристичного потенціалу та кілька міст, що розвиваються, а також наявність робочої сили можуть слугувати базою для поступового покращення загальних економічних показників регіону.

1.2.5. Інфраструктура

Транспорт

У зв'язку з географічним розташуванням прикордонної території, її доступність залежить від кількості та якості доріг. Мережі доріг є досить добре розвинутими, але відрізняється якість головних та другорядних доріг. Не існує збудованого транспортного зв'язку високоякісного рівня (автомагістралі та швидкісні дороги) у західно-східному напрямку на словацькій та румунській стороні. В Угорщині доступність є кращою. Автомагістраль М3 між Будапештом та Дебреценом забезпечує східно-західну доступність східної частини регіону. Дана траса є частиною Коридору №V (Венеція-Трієст-Любляна-Ужгород-Львів). На цілій території стан доріг не відповідає європейським стандартам. Стан доріг на українській стороні кордону, головним чином, на гірській території та взимку, є невідповідним.

Доступність великих міст з точки зору залізної дороги є достатньою, але населення кількох невеликих поселень у Словаччині та Угорщині не має залізничного сполучення. Сполучення залізничного транспорту на українсько-словацькому, угорсько-українському та румунсько-українському кордонах можна охарактеризувати двома залізничними системами з різною шириною колії, яка досягає Кошіце на словацькій стороні.

З румунської сторони, Сату-Маре має автомобільний доступ до Угорщини та України за допомогою європейської дороги E81, а Сучава до України – європейської дороги E85. Другорядні дороги у Сучаві забезпечують доступ до України та Угорщини за допомогою європейських доріг E81 та E85. Головні залізничні сполучення з'єднують Сучаву з Україною, другорядні залізничні сполучення з'єднують Сату-Маре та Марамуреш з Угорщиною та Україною.

Повітряний транспорт у регіоні базується на міжнародному аеропорті у Кошіце та важливих аеропортах регіонального рівня в Ужгороді, Івано-Франківську, Чернівцях, Мішкольці, Ніредьгазі, Сату-Маре та Байя Маре. Міжнародний аеропорт Сату-Маре розташований на території аеропортів „високої щільності”, де багато аеропортів знаходяться в радіусі 150 км один від одного. Так, цей

аеропорт розміщений у 60 км від аеропорту Байя Маре, який знаходиться в процесі модернізації з метою отримання статусу національного; умови аеропорту Сучава були покращені з метою приймання міжнародних польотів. Кількість польотів та пасажирів залежить від регіонального руху.

Пункти перетину кордону

У середньому, щільність пунктів перетину кордону є досить відповідною на українському кордоні, а також між країнами-членами (у середньому один пункт перетину кордону на кожні 28 км). Однак, щільність пунктів перетину кордону значно відрізняється з точки зору окремих кордонів. На угорсько-українському кордоні, пункти перетину кордону (залізничний, автомобільний або пішохідний), наприклад, розміщені кожні 22.4 км, але, що стосується угорсько-словацького кордону, такий ж самий показник становить лише 49.6 км. На рівні країн між Румунією та Україною існує можливість перетину кордону кожні 31 км. Якщо поглянути на рівень округу, то у Сучаві пункт перетину кордону розміщений кожні 15.9 км, тоді як у Марамуреш – лише кожні 54.4 км. На словацько-українському кордоні (протяжністю 97.6 км) для пасажирів доступні загалом п'ять прикордонних станцій (кожна по 19,6 км). Внутрішній прикордонний контроль між Угорщиною та Словаччиною було відмінено з грудня 2007 року. Однак, важливий транспортний потік все ще має місце на шляхах, які проходять через відмінені пункти перетину кордону, таким чином, демонструючи нестачу належної дорожньої мережі у транскордонному регіоні. Кількість доріг громадського користування, які досягають кордонів та пішохідних пунктів перетину кордону, а також їх пропускна здатність все ще дозволяє бажати кращого (1 на 48 км). Їх технічний стан та наявна можливість щодо митних процедур не відповідають об'ємам руху. Довгі черги та очікування годинами на кордонах значно перешкоджає розвитку туризму на території програми, а також співробітництву між жителями. Незважаючи на те, що угода про спрощення візового режиму вступила в силу з 1го січня 2008 року, адміністративний тягар, пов'язаний з візовим режимом все ще залишається додатковою складністю для українських партнерів щодо участі у даній програмі. У свою чергу, громадяни ЄС не потребують візи для в'їзду в Україну.

18 вересня 2007 року Угорщина та Україна уклали двосторонню угоду про місцевий прикордонний рух на засадах відповідного Європейського регламенту. Польща, Румунія та Словаччина також висловили готовність підписати подібні двосторонні угоди з Україною, хоча ЄС виразив свою стурбованість щодо повної відповідності даних угод Регламенту про місцевий прикордонний рух.

Екологічна інфраструктура

Найбільш вирішальними факторами, які впливають на екологічну ситуацію на території програми є наступні:

- Недостатній рівень управління водними ресурсами (недостатні можливості каналізаційної системи та водоочисних станцій),
- Неадекватне управління ліквідацією відходів,
- Дорожній транспорт,
- Промислові викиди (електростанції, які працюють на вугіллі).

В угорському прикордонному регіоні майже завершено підключення населених пунктів до мереж питної води. Однак, каналізаційна система слабо розвинута. Ситуація сільських територій, головним чином, у селах, є навіть гіршою. Навіть у селах, де прокладені водостічні труби, кількість господарств, під'єднаних до системи є дуже низькою.

Ситуація на румунській стороні не дуже відрізняється від попередньої. Не дивлячись на те, що майже 80% міського населення має доступ до питної води та комунальних каналізаційних систем, ситуація у сільських територіях є справді критичною. Система комунальних послуг знаходиться у поганому стані, як з точки зору постачання питної води (середня доступність 20%), так і каналізаційної системи. У Сату-Маре лише 2.4%, в Сучаві 3.1% та у Марамуреш 5.6% сільського населення під'єднано до комунальних послуг. Потрібні інвестиції для того, щоб зберегти

екосистему, оскільки сміття, яке утворюється в результаті діяльності господарств та державних установ, значні заходи щодо вирубування лісів та забруднення є тими факторами, які все ще погіршують стан навколишнього середовища.

У словацькому прикордонному регіоні розвиток комунальної каналізаційної системи значно відстає від розвитку комунального постачання води. Значна кількість великих міст побудували лише часткову каналізаційну систему або каналізаційну систему без водоочисних станцій, відповідно, трохи більше половини населення під'єднано до комунальної каналізаційної системи.

У Закарпатському, Івано-Франківському та Чернівецькому регіонах водопровід та очистка стічних вод існують лише у містах та у деяких комунах. У сільських населених пунктах найбільш загальною проблемою є відсутність, як водопроводу, так і очистки стічних вод. У сфері постачання питної води головним завданням є охорона водних ресурсів та побудова комунальної інфраструктури постачання води. Крім того, у Чернівецькому та Івано-Франківському регіонах переважає промислове забруднення. У Закарпатському регіоні промислове забруднення зменшується, але забруднення комунальними стічними водами є надзвичайно великим у головних містах. Ґрунтові води є дуже забрудненими, що становить загрозу туристичному потенціалу.

Управління відходами віддалених територій є все ще невирішеною проблемою на території програми. Маленькі села вздовж кордонів знаходяться у найгіршій ситуації, що стосується управління відходами. Однак, позитивною тенденцією є покращення системи переробки комунальних відходів. Проблема є все ще не вирішеною, оскільки існують проблеми, пов'язані з переробкою.

Якість повітря істотно відрізняється у транскордонному регіоні. Тоді як багаточисленні незаймані ліси на гірських територіях забезпечують хорошу якість повітря і є складовою природних принад регіону, забруднення повітря на міських територіях, а також високий рівень викидів старих електростанцій, які працюють на вугіллі і без ефективних фільтрів.

Телекомунікаційні мережі

На території програми ситуація у сфері телекомунікації покращувалася дуже швидко на протязі останніх десятиріч. Останнім часом значно зростає використання мобільних телефонів та послуг мережі Інтернет у регіоні.

На угорській території в середньому біля 250 з 1 000 жителів мають стаціонарні телефонні лінії. У Пряшові та Кошіце спостерігається подібна статистика, відповідно, 180 та 220 з 1 000 жителів є телефонними абонентами, тоді як у румунських округах – лише 140. Не дивлячись на статистику Соболч-Сотмар-Берег, Боршод-Абауй-Земплен та Румунії (відповідно, 14, 13.8 та 15 Інтернет абонентів на 100 жителів), доступ до мережі Інтернет значно відрізняється від стандартів ЄС. На решті території доступ до мережі Інтернет є надзвичайно низьким (1.41 осіб на 100 у Словаччині та менше ніж 1 особа на 100 в Україні).

Підсумовуючи, можна зазначити, що

- Тоді, як, головним чином, „східно-західний” транспортний потік проходить через територію, що може стимулювати певний вид економічного розвитку, найбільш важливою перешкодою кращому співробітництву є перевантажена та недорозвинута транспортна інфраструктура, головним чином, вузьким місцем є український кордон
- Забезпечення усіма видами екологічної інфраструктури значно відстає від європейських стандартів

Обидва вище зазначені фактори є вкрай важливими з точки зору оцінки регіональних амбіцій у туристичному секторі

1.2.6. Освіта, дослідження і розробки

Що стосується рівня освіти, то більшість населення території програми отримали середню освіту. Біля 7% жителів отримують університетський ступінь.

Найбільш важливі українські університети на території розташовані у Чернівцях та Івано-Франківську. Крім вище згаданих, на українській стороні розташовані вищі освітні установи в Мукачеві та Ужгороді, по 2 у кожному.

На румунській території вищу освіту забезпечують „Західний університет Василя Голдіса” в окрузі Сату-Маре, 3 центри установ вищої освіти (університет „Спіру Харет”, „Північний” університет, університет „Василя Голдіса”) в окрузі Марамуреш та університет „Стефан сел Маре” в окрузі Сучава.

Університет Павола Йозефа Шафаріка у Кошіце, Технічний університет у Кошіце, Університет ветеринарної медицини у Кошіце та Пряшівський університет у Пряшові є важливими центрами вищої освіти та досліджень у східній Словаччині.

Найбільш важливими центрами вищої освіти на угорській стороні території програми є Університет у Мішкольці. Крім традиційних факультетів (технічний, промисловий) були запроваджені нові спеціальності (економіка, право) для того, щоб задовольнити виклики нового тисячоліття. Окрім Мішкольця іншим традиційним освітнім центром регіону є Ніредьгаза, де розташований Коледж підготовки вчителів. Обидва заклади пропонують також ступені з екологічних наук.

Кілька науково-дослідних та конструкторських центрів розташовані у Боршод-Абауй-Земплен та Соболч-Сотмар-Берег (відповідно, 24 та 21). Витрати на заходи наукових досліджень та конструкторських робіт (НДКР) в окрузі Боршод-Абауй-Земплен та регіоні Кошіце є вищими за середній показник на території програми: більше ніж 16 мільйонів євро було витрачено на обох територіях на наукові дослідження та дослідно-конструкторські роботи у 2005 році.

Найбільша кількість осіб зайнято у сфері НДКР у Кошіце (2990 осіб) та дев'ять центрів НДКР розташовані в Івано-Франківському регіоні, Чернівецькому регіоні та Сучаві, в яких працює значна кількість науковців та інженерів і, які функціонують при високих капітальних затратах. Існує кілька діючих проектів НДКР на румунській прикордонній території: 333 у Сучаві, 103 у Сату-Маре та 71 у Марамуреш. Чернівецький регіон випереджає усіх у реалізації проектів НДКР (726 одиниць). Ці дані свідчать про те, що існує справжній потенціал розвитку транскордонного співробітництва у секторі НДКР.

Підсумовуючи, можна зазначити, що, навіть не зважаючи на те, що поточні інноваційні можливості є слабкими, існування процвітаючих університетів та проектів у регіоні можуть створити основу для поступового покращення показників даного сектору. Крім того, відповідність між продуктом освітньої системи та потребами економіки є далекою від найкращої. Відповідно, покращення зв'язків між потребами промисловості та забезпеченням освітньою системою можуть принести відчутну вигоду для економіки регіону.

1.3. Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями

Спільна Операційна Програма ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна тісно пов'язана з широким колом стратегій, діючих на даний момент на рівні ЄС, національному, регіональному та місцевому рівнях у рамках Території Програми. СОП у визначенні своєї стратегії, відповідно, приймає до уваги відповідні курси політик, а також заходи, які підтримуються іншими програмами та ініціативами, щоб досягти зв'язку власних пріоритетів з ширшими рамками регіонального співробітництва.

На протязі фази реалізації СОП СКО/СТС шукатимуть доповнюючі елементи та можливості синергії з іншими ініціативами та приділятимуть увагу тому, щоб сконцентрувати доступні фонди на створенні якнайбільшої доданої вартості.

1.3.1. Зв'язок з політикою та програмами ЄС

а) Інші програми транскордонного і регіонального співробітництва на території програми

На прийнятній території СОП ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна, ЄС також підтримує інші програми транскордонного та регіонального співробітництва в більших регіональних масштабах (Східна Регіональна, Інтеррег IVC, Південно-Східна Європа), і все ще підтримує проекти, які здійснюються в рамках Програм Сусідства. Особлива увага в реалізації СОП буде приділена цим програмам, щоб прийняти до уваги потенціал синергії та уникнути їх накладання.

■ Програма Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна 2004-2006р.р.

Програма Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна 2004-2006р.р. реалізується на даний момент з бюджетом біля 32 мільйонів євро з Європейського Фонду Регіонального Розвитку в Угорщині та Словаччині, і на додаток, фінансується з бюджету програми ТАСІС в Україні. Дана Спільна Операційна Програма слугує базою для ефективного використання фондів ЄС, призначених на транскордонне співробітництво на охопленій прикордонній території.

Стратегічною глобальною метою Програми було зміцнення рівня соціальної та економічної інтеграції транскордонного регіону.

Метою ПС Угорщина-Словаччина-Україна 2004-2006р.р. було визначено сприяння розвитку трьохсторонньої прикордонної території стати спільним, орієнтованим на майбутнє економічним та життєвим простором, покращити його конкурентноздатність в рамках європейського контексту, удосконалити сталі умови життя мешканців на прийнятній території та допомогти подолати недоліки регіонального розвитку, спричинені розділенням національними кордонами. Відповідно, усі проекти, які фінансувалися з програми Сусідства повинні були довести співробітництво між транскордонними партнерами та повинні були продемонструвати транскордонний вплив на прийнятну територію.

Хоча деякі зміни мали місце з часу підготовки даної програми, її головні цілі залишаються вагомими навіть зараз. Відповідно, запропоновану стратегію на період 2007-2013р.р. можна вважати, як розвиток стратегії, яка лежить в основі Програми Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна 2004-2006р.р.

■ Програма Сусідства Румунія-Україна 2004-2006р.р. ФАРЕ/ТАСІС

Програма Сусідства Румунія-Україна фінансує проекти націлені на соціальний та економічний розвиток, розвиток інтегрованої інфраструктурної системи на прикордонній території, а також співробітництво „люди-людям”.

Дані дві двосторонні/трьохсторонні програми транскордонного співробітництва є попередницями СОП, визначеної даним текстом і є важливими, оскільки реалізація продовжуватиметься до 2010р. СКО та МК

будуть, відповідно, приділяти особливу увагу ризику повторюваності, накладання або подвійного фінансування проектів на протязі даного періоду, головним чином, що стосується часових рамок та визначення пріоритетів для конкурсів заявок.

СОП була також побудована на досвіді Програм Сусідства. Оцінка, яка була проведена у серпні 2006р. наголосила на важливості проектів, розроблених на місцевому рівні, базуючись на місцевих ініціативах та відповідаючи національним та регіональним програмам розвитку. Вивчені уроки від майбутніх оцінок будуть прийняті до уваги під час реалізації СОП.

▪ ***Східна Регіональна Програма ЄІСП 2007-2013р.р.***

Східна Регіональна Програма ЄІСП охоплює сім Західноєвропейських та Південно-Кавказьких країн, включаючи і Україну. Вона підтримуватиме співробітництво з ключових регіональних питань, визначених у Стратегічному Документі 2007-2013р.р. та індикативній програмі 2007-2010р.р. Вона базується на Регіональній Програмі ТАСІС (2004-2006р.р.), яка зосереджувалася на різних тематичних сферах, таких як стале управління природними ресурсами, сприяння торгівлі та інвестиціям (головним чином, транспорт, через програму TRACECA, та енергетика, через програму INOGATE), а також правосуддю та внутрішнім зв'язкам.

Доповнюваність між підтримкою, яка надається Східною Регіональною Програмою ЄІСП та СОП є подібною у більшості з пріоритетів Регіональної програми: Пріоритет 1 зосереджений на транспортних мережах, енергетиці та регіональному співробітництві МСП; Пріоритет 2 зосереджений на навколишньому середовищі; Пріоритет 3 зосереджений на управлінні кордоном та міграцією, а також митницях; а Пріоритет 4 – на підтримці контактів „люди-людям”.

▪ ***Інтеррег IV/С Міжрегіональна Програма 2007-2013р.р.***

Прийнятна територія Угорщини-Словаччини-Румунії-України також включена у Програму Міжрегіонального Співробітництва Інтеррег IV/С, яка є Програмою ЄС, що направлена на підтримку територіального співробітництва і, яка буде здійснюватися на протязі такого ж самого періоду. Приймаючи до уваги пріоритети та тип прийнятних проектів, які є подібними до СОП, і те, що програма Інтеррег зосереджує свою підтримку на партнерах ЄС, потенціал синергії між програмою Інтеррег та СОП є високим.

Міжрегіональна програма Інтеррег IV/С зосереджує свою підтримку на місцевих та регіональних органах влади та органах, які керуються у своїй діяльності публічним правом. Проекти повинні залучати партнерів з щонайменше трьох різних країн, з яких щонайменше два повинні бути країнами-членами ЄС. Програма організована навколо двох тематичних пріоритетів: інновації та економіка знань, а також навколишнє середовище та попередження ризиків. Кілька заходів (наприклад, сприяння розвитку МСБ, НДКР та інновації, розвиток людських ресурсів, охорона навколишнього середовища, водне господарство, управління відходами) можна, відповідно, підтримувати у доповнюючий спосіб на прийнятній території, як у рамках Інтеррег IV/С, так і програм СОП.

▪ ***Програма Транснаціонального Співробітництва Південно-Східної Європи 2007-2013р.р.***

Прийнятна територія СОП є також частиною прийнятної території Програми Транснаціонального Співробітництва Південно-Східної Європи (ПСС/SEE), яка охоплює регіони шістнадцяти країн. Деякі заходи (наприклад, сприяння інноваціям, охорона навколишнього середовища та покращення доступності) підтримуються програмами ПСС та СОП. Відповідно, повинна бути досягнута синергія, а подвійного фінансування слід уникати.

б) Зв'язок з національними стратегіями та програмами

СОП, яка зосереджується на місцевих та регіональних суб'єктах та транскордонних питаннях пов'язана та доповнює фінансування ЄС угорських, словацьких та румунських стратегій та програм.

Три країни-члени ЄС розробили свої Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації, які слугують базою для підтримки за допомогою структурних фондів, тоді як підтримка ЄС Україні здійснюється в рамках Європейської Політики Сусідства та спільно погоджених Планів Дій.

▪ **Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації Угорщини 2007-2013р.р.**

Загальною метою Нового Плану Розвитку Угорщини, який трактується як Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації (НСРР) Угорщини, є „підвищення рівня зайнятості та створення умов для довготермінового зростання”. З метою досягнення даної цілі, були визначені шість головних пріоритетів на наступні сім років:

- Економічний розвиток
- Розвиток транспорту
- Відновлення суспільства
- Навколишнє середовище та розвиток енергетики
- Регіональний розвиток
- Державна реформа

Метою НСРР Угорщини є зміцнення регіональної та соціальної єдності, усуваючи нерівності, які вважаються основними умовами для відновлення країни. Цього можна досягти за допомогою багаторівневої єдності. Необхідно зменшити відмінності у рівнях розвитку регіонів; НСРР Угорщини повинні сприяти єднанню європейських регіонів загалом, шляхом поглиблення контактів між угорськими та іншими європейськими регіонами, а також сприяючи співробітництву між ними та гармонізуючи заходи сусідніх регіонів.

▪ **Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації Румунії 2007-2013р.р.**

Ключовими цілями Національних Стратегічних Рамкових Рекомендацій Румунії (НСРР) 2007-2013р.р. є зміцнення економічної та соціальної єдності у Румунії та зменшення регіональних невідповідностей, а також створення точних та відповідних зв'язків з політиками Європейської Комісії, головним чином, з Лісабонською Стратегією, яка розбудовує політики економічного зростання та створення робочих місць. НСРР базуються на Національному Плані Розвитку (НПР), який був розроблений у якості інструмента для скерування національних фондів, фондів Європейського Союзу (ЄС) та інших фінансових джерел, які доступні Румунії.

Метою НСРР є „зменшення нерівностей економічного та соціального розвитку між Румунією та країнами-членами ЄС, створюючи 15-20% додаткового зростання ВВП”.

Були визначені наступні чотири тематичні пріоритети:

- Розвиток базової інфраструктури в напрямку досягнення європейських стандартів;
- Підвищення довгострокової конкурентноздатності румунської економіки;
- Розвиток та більш ефективне використання людського капіталу Румунії;
- Розбудова ефективних адміністративних можливостей.

Інтегроване планування та скоординована реалізація даних пріоритетів шляхом секторальних та регіональних операційних програм має на меті досягти найбільшого впливу Структурних та Когеційних Фондів, а також сприятиме збалансованому територіальному розвитку у якості територіального пріоритету.

До уваги були прийняті тісні зв'язки та співробітництво у різноманітних видах діяльності з прикордонними регіонами сусідніх держав з точки зору вирішення спільних викликів. Органи влади рівня НАТС III намагаються забезпечити зв'язок та чітке розмежування між цілями даної програми та цілями, які фінансуються в рамках Цілі Європейського Територіального Співробітництва, а також цілей, визначених в рамках Національної Програми Сільського Розвитку та Операційної Програми у Сфері Рибальства.

Взаємозв'язок між стратегією Спільної Операційної Програми та іншими стратегіями ОП ТКС, які спрямовані на частину прийнятної території Румунії, був перевірений Румунським Національним Органом Влади. Для того, щоб досягти єдності, стратегія була розроблена у партнерстві з ключовими суб'єктами національного та місцевого рівня, проаналізована під час консультацій з Керуючими Органами ОП з питань Єдності Цілей, а також ключовими міністерствами, а також обговорена під час громадських консультацій.

▪ ***Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації Словацької Республіки 2007-2013р.р.***

Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації Словацької Республіки створюють рамки для розробки операційних програм, які відображають Лісабонські та Готенбурзькі цілі.

НСРР Словацької Республіки на програмний період 2007-2013р.р. охоплюють цілі ЄС щодо „Конвергенції” та „Регіональної конкурентноздатності та зайнятості”.

Стратегічна ціль Словащини на програмний період 2007-2013р.р. сформульована нижче:

‘Значно покращити конкурентноздатність та ефективність регіонів та словацької економіки, а також досягти зростання рівня зайнятості у сталий спосіб до 2013р.’

Що стосується ідентифікованих нерівностей та факторів розвитку, НСРР зосереджені на наступних тематичних стратегічних пріоритетах:

- Інфраструктура та регіональна доступність
- Економіка, яка базується на знаннях
- Людські ресурси

▪ ***Національна Стратегія Регіонального Розвитку України 2004 – 2015р.р.***

СОП відповідає українським національним політикам. Слід відмітити, що українською владою було прийнято Закон про транскордонне співробітництво з метою зняття інституційних, правових та фінансових бар'єрів на шляху співробітництва. Також була прийнята Національна Стратегія Регіонального Розвитку України 2004-2015р.р.

Географічне положення України є сприятливим для розвитку міждержавних політичних, торгових, економічних та культурних зв'язків з сусідніми країнами. Регіональні адміністрації, відповідальні за транскордонні програми, розробили стратегії регіонального та соціально-економічного розвитку з особливими транскордонними компонентами.

Метою Національної Стратегії Регіонального Розвитку України є створення умов для конкурентних можливостей регіонів, підтримка сталого розвитку, що базується на нових технологіях, високих продуктивних можливостях промисловості та зайнятості населення.

Стратегічною метою є створення в Україні передумов для набуття членства в Європейському Союзі, забезпечення сталого економічного зростання, створення інноваційної моделі розвитку та соціальна переорієнтація економічної політики.

Пріоритетними напрямками стратегічного розвитку є наступні:

1. Створення та оновлення інфраструктури для покращення інвестиційної привабливості України та її регіонів;
2. Реструктуризація економічних ресурсів окремих регіонів та сприяння диверсифікації, що базується на нових технологіях;
3. Розвиток людських ресурсів;
4. Розвиток регіонального співробітництва.

- ***Підтримка Сільського Розвитку Угорщини, Словаччини та Румунії в рамках Європейського Сільськогосподарського Фонду***

Усі країни-члени ЄС розробили власні Національні Стратегічні Плани (НСП) Сільського Розвитку, які повинні здійснюватися Національними Програмами Сільського Розвитку (НПСР). Метою даних програм є покращення конкурентноздатності агро-харчового сектору та лісового господарства шляхом підвищення ефективності та якості продукції, притримуючись принципів сталого розвитку та більш екологічного управління на сільських територіях.

Відповідно, діяльність націлена на наступні вісі, кожна з яких має відповідний визначений пріоритет:

Вісь 1: Покращення конкурентноздатності сільського та лісового господарства – метою є покращення конкурентноздатності агро-харчової та лісової промисловості.

Вісь 2: Покращення навколишнього середовища та ландшафту (країни) – загальною метою є створення багатофункціональних сільськогосподарської та лісової систем з позитивним впливом на навколишнє середовище, природу та ландшафт.

Вісь 3: Якість життя у сільській місцевості та диверсифікація сільської економіки – визначені пріоритети в рамках даної вісі сприятимуть підвищенню рівня зайнятості на сільських територіях та підтримці муніципалітетів.

Вісь 4: Лідер – ціль визначена як підтримка налагодження і розвитку місцевого партнерства та використання ендегенного потенціалу розвитку сільських територій.

- ***Європейська Політика Сусідства та Україна***

У контексті Європейської Політики Сусідства, допомога Україні, яка розпочалася з 2007р., надається, головним чином, Європейським Інструментом Сусідства та Партнерства (ЄІСП), який замінює програму ТАСІС, а також ряд тематичних видів підтримки. Допомога, яка надається в рамках ЄІСП визначена відповідно до політичних цілей, закладених у Плані Дій ЄС-Україна, затвердженому у 2005р., та пріоритетних сфер, визначених у Стратегічному Документі Країни 2007-2013р.р, а також Національній Індикативній Програмі (НІП) на 2007-2010р.р.

СОП пов'язана з політичними цілями Плану Дій, такими як економічні та соціальні реформи, покращення енергетичної та транспортної мережі, покращення співробітництва з питань навколишнього середовища та стимулювання контактів „люди-людям”. Що стосується транскордонного співробітництва, воно доповнюватиме та отримуватиме вигоду від такої цілі, як розвиток та дія ефективного законодавства з питань транскордонного та регіонального співробітництва.

СОП відповідатиме цілям, визначеним у Стратегічному Документі Країни 2007-2013р.р. щодо транскордонного співробітництва, який визначає, що Програми ТКС ЄІСП з Україною підтримуватимуть усі проекти, починаючи від маломасштабних ініціатив з місцевими адміністраціями та НУОми/громадянським суспільством до великомасштабних проектів, які залучають значну кількість партнерів, а також забезпечують інвестування у транскордонному контексті.

в) Інші відповідні заходи та програми ЄС

СОП у визначенні власних пріоритетів приймає до уваги інші політики та програми ЄС, направлені на більш ефективні кордони та удосконалення інфраструктури.

- ***Підтримка інфраструктури (Європейський Інвестиційний Банк)***

Європейський Інвестиційний Банк (ЄІБ) підтримує інтеграцію, збалансований розвиток та економічну і соціальну єдність країн-членів ЄС шляхом довготермінових позик на вигідних умовах.

Мандат ЄІБ, що уповноважує позикові операції для України був погоджений Європейською Радою у грудні 2004р. для таких секторів, як навколишнє середовище, транспорт, телекомунікаційна та енергетична інфраструктура, де пріоритет надається транс'європейським мережам („TEN”), які мають транскордонний аспект з ЄС.

У рамках свого зовнішнього мандату Європейський Інвестиційний Банк (ЄІБ) має бюджет €3.7 млрд., які доступні „Східним Сусідам” плюс Росії.

Що стосується України, робота над створенням стимулюючого портфолію позики триває, а перші позикові операції розпочалися у першій половині 2006р.

г) Зв'язок з іншими міжнародними програмами та ініціативами

Під час визначення своєї стратегії та пріоритетів, СОП приймає до уваги види діяльності, які підтримуються іншими донорами та міжнародними фінансовими установами, головним чином, тими, які описані нижче.

▪ *Європейський Банк Реконструкції та Розвитку (ЄБРР)*

У Румунії ЄБРР підтримує інвестиції в інфраструктуру, залучення іноземних прямих інвестицій та підтримку фінансового сектору. Він також зміцнив можливості державних органів управління та місцевих органів влади у використанні фінансування ЄС.

В Україні ЄБРР підтримує покращення бізнес клімату та конкурентноздатності приватного сектору, зростання інституційних можливостей фінансового сектору та рівня наявних фінансів МСП, модернізацію автомобільної і залізничної інфраструктури, інфраструктури гаваней та аеропортів, а також енергетичний, нафтовий та газовий сектори.

▪ *Світовий Банк*

Світовий Банк також активно діяв в Україні та фінансував заходи, включаючи реформу державного сектору, фінансову реформу, розвиток приватного сектору та навколишнє середовище. Проекти особливої важливості включають проекти стимулювання МСБ та Проект Е-розвитку України. Що стосується охорони навколишнього середовища, Світовий Банк допомагає Україні в рамках Програми безпечності питної води, яка була нещодавно розпочата. Фінансування Світового Банку використовується також для зменшення забруднення повітря та сільськогосподарського забруднення.

д) Інші двосторонні донори

▪ *ЮСЕІД/USAID*

В Україні, підтримка ЮСЕІД зосереджена на трьох головних сферах: економічне зростання; демократія та управління; а також здоров'я та соціальний розвиток.

▪ *СІДА/SIDA*

В Україні, СІДА підтримує проекти, які борються з бідністю та направлені на гармонізацію з ЄС.

е) Інші програми

На протязі переговорів, пов'язаних з процесом програмування даної ОП (див. також „Опис процесу програмування”) було виявлено, що жодна інша програма, ані будь-яка інша „донорська програм” будь-якої іншої держави або організації, ні жодна інша програма, яку фінансує ЄС, не направлені на задоволення особливих потреб та можливостей, відображених у даній програмі ЄІСП, як в Україні, так і в жодній країні-учасниці, що є членами ЄС.

1.3.2. Досвід попередніх програм

Програмам ТКС вдалося закласти підґрунтя та удосконалити базові умови довготермінового співробітництва, головним чином, у сфері інституційного співробітництва та обізнаності місцевих суб'єктів з потенційними вигодами транскордонного співробітництва.

Досвід, отриманий під час реалізації попередніх програм показує, що „спільний фонд малих проектів” мав успіх в Угорщині та Румунії. Відібрані проекти були, головним чином, зосереджені на м’яких заходах та заходах „люди-людям” (організація зустрічей, подій, тренінгів, тощо). Хоча дані проекти були дуже популярними серед заявників, було лише кілька проектів, які були справді інноваційними за своїм змістом, а співробітництво між партнерами, які реалізовували проекти було важко підтримувати (оскільки вони були зосереджені на одній, або кількох подіях).

По друге, у зв’язку з обмеженими можливостями інфраструктури підтримки бізнесу, яка може підтримувати створення мереж підприємств та бізнес співробітництво, проекти, які базувалися на співробітництві, також були реалізовані в обмеженій кількості. Як наслідок, було б вартим підтримувати установи, які підтримують бізнес.

На рівні управління програмою, Угорський Керуючий Орган зіштовхнувся з проблемою, що в результаті малого бюджету та великої кількості м’яких проектів, даними типами проектів важко управляти, оскільки менеджмент реалізації проектів вимагає значних можливостей людських ресурсів.

Необхідним у Румунії в результаті децентралізації управління фондами ЄС, на прикордонній території було створене Регіональне Управління ТКС, на яке було покладено завдання реалізації грантових схем. Таким чином, був забезпечений тісніший зв’язок та надання інформації для потенційних бенефіціарів. Завдяючи тренінгам та підтримки фондів Технічної Допомоги, робоче навантаження було розподілено між виконуючим агентством та Регіональним Управлінням ТКС, але все ще необхідними залишаються подальша допомога та підготовлений персонал для того, щоб впоратися зі зростаючим навантаженням.

Головною перешкодою в отриманні фондів ЄС вважалася і все ще вважається брак твердо визначених зобов’язань ключових суб’єктів щодо визначення необхідності та початку розробки проектів для загального блага. Справжнього ТКС, яке ініціюється та стимулюється відповідними національними органами влади, можна досягти та закріпити шляхом налагодження партнерств ТКС на місцевому рівні, що базуються на твердих зобов’язаннях.

1.3.3. Висновки аналізу щодо зв’язку, який здійснювався для стратегії СОП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна та виконання

Приймаючи до уваги опис та аналіз існуючого співробітництва та програм на прийнятній території СОП, можна зробити кілька висновків, що стосується доданої вартості СОП ТКС ЄІСП у порівнянні з існуючими ініціативами, щодо розвитку синергії, уникнення накладання та базування на результатах.

а) Додана вартість Програми ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна

СОП ТКС ЄІСП має особливий масштаб та фокус, який додає вартість існуючим рамкам та ініціативам співробітництва та базується на досвіді програм Сусідства:

- Проекти досягають транскордонного впливу;
- Пріоритети програми сконцентровані на загальних потребах прийнятних регіонів, які є спільно визначеними у СОП;
- Партнерами проектів є місцеві та регіональні суб’єкти, які обирають ініціативу визначення проекту на основі пріоритетів програми;
- Проекти готуються та реалізуються в дусі партнерства, з подібними організаціями та установами, які діляться досвідом зі своїми партнерами вздовж кордонів, які працюють разом, щоб розв’язати спільні виклики або розвинути спільний потенціал.

б) Сприяння синергії з іншими програмами та ініціативами, плацдармам та мультиплікаційним ефектам

Сприяння доповнюваності підтримки, а також мультиплікаційний ефект є вкрай необхідними для забезпечення найкращого використання ресурсів та найкращих результатів щодо прийнятих регіонів та зацікавлених осіб. СОП буде намагатися досягти синергії з іншими програмами та ініціативами, які підтримують проекти з подібними пріоритетами на певній частині або на загальній прийнятній території.

Програма гарантуватиме довготривалу єдність своєї підтримки з іншими регіональними ініціативами та проектами, та сприятиме синергії за допомогою членів Спільного Моніторингового Комітету, від яких вимагатиметься обізнаність із своїми регіональними та національними політиками, проектами, які підтримуються у власних країнах іншими ініціативами та рамками співробітництва, таким чином, забезпечуючи, що проекти, які фінансуються в рамках СОП ТКС ЄСП поєднані та створюють синергію. З цією метою, вони підтримуватимуть тісні контакти з відповідними національними установами та організаціями.

З метою сприяння отримання транскордонними заходами значного ефекту від можливої синергії та зв'язку з іншими проектами та програмами, які фінансуються в рамках інших політик ЄС, а також уникнення дублювання, інформація щодо заходів, які фінансувалися у нещодавньому минулому, може передаватися, у разі необхідності, між Генеральними Директоратами (ГД) до оголошення конкурсів заявок. З цією метою, EuropeAid звернеться до кожного ГД з проханням призначити один або більше контактних пунктів для консультування щодо проектних пропозицій, як подаються в рамках конкурсу заявок.

в) Уникнення подвійного фінансування та дублювання проектів

Від заявників вимагатиметься чітке обґрунтування у власних пропозиціях, чи вони подають також заявку на інші фонди підтримки щодо всіх або деяких запропонованих заходів. Це не повинно мати дискримінаційного впливу на їх пропозиції на стадії оцінки, а прийматиметься до уваги під час кінцевої стадії відбору проектів. Це підвищить ступінь обізнаності Спільного Моніторингового Комітету та СКО, що забезпечить відповідне консультування з іншими донорами і програмами до підписання Грантової Угоди для того, щоб уникнути подвійного фінансування заходів у випадку, якщо проект буде підтримано.

г) Передача досвіду та базування на результатах

Під час періоду реалізації програми, СКО/СТС та партнери програми сприятимуть ініціативам щодо координації та обміну інформацією з питань СОП з організаціями, які діють на території. Це дозволить програмі використати досвід та отримати результати інших програм, які працюють над подібними пріоритетами у прийнятих регіонах та базуватися на них.

Шляхом активної політики інформування та розповсюдження, СКО/СТС гарантуватимуть, що до публічних результатів проектів та вивчених уроків отримано доступ іншим програмам та ініціативам.

1.3.4. Перехресні теми Програми

На додаток до пріоритетів, які знаходяться в центрі уваги видів діяльності програми, існують три горизонтальні критерії, які є надзвичайно важливими у випадку будь-якої проектної діяльності. Від проектних заявників очікується, щоб вони приймали до уваги ці критерії під час розробки своїх проектів.

а) Рівні можливості

У Статті 16 щодо загального регулювання використання Структурних Фондів та Когеційного Фонду зазначено „Країни-члени та Комісія повинні гарантувати, що рівність між чоловіком та жінкою, а також інтеграція гендерного питання стимулюються на різних етапах реалізації Фондів”.

Рівні можливості стимулюються в рамках програмного циклу. Даний принцип повністю дотримується у партнерському процесі підготовки Програми. Принцип рівних можливостей відображений у прийнятності та критеріях відбору, які застосовуватимуться в рамках різних заходів, включених до документу, який доповнює Програму.

Принцип рівних можливостей також лежить в підґрунті програми і дуже важливо, щоб усі групи суспільства мали однаковий доступ до можливостей та вигод програми для того, щоб досягти цілей, визначених програмою. Рівні можливості охоплюють жінок, дітей/молодь, інвалідів, етнічних меншин та інших обмежених груп.

Окремі частини програми розроблені з метою стимулювання рівних можливостей. Так, у рамках Пріоритету 4 Підтримка співробітництва „люди-людям”, Захід 4.2 Маломасштабне співробітництво «люди-людям», передбачена підтримка проектів, націлених на обмежені групи (професійне навчання, обмін інформацією щодо навчально-виховної системи та кваліфікації, підвищення обізнаності), хоча очікується, що Захід 4.2 до певної міри також підтримає полегшення доступу до удосконалення навичок, зайнятості та можливостей навчання жінок, інвалідів та меншин.

б) Сталий розвиток

Соціально-економічний розвиток та інтеграція прикордонних регіонів повинні здійснюватися таким чином, щоб забезпечити соціально-економічну та екологічну сталість. Відповідні стратегічні рамки, які базуються на СВОТ аналізі, вимагають, щоб усі заходи приймали до уваги та відповідним чином використовували екологічні сильні сторони у прикордонних регіонах, не завдаючи шкоди навколишньому середовищу на території. У рамках програми втручання здійснюються з метою відповіді на слабкі сторони та загрози, які були визначені по відношенню до екологічних умов.

Транскордонне співробітництво є особливо необхідним для здійснення скоординованих заходів направлених на пом'якшення глобальних кліматичних змін, а також розробки відповідних заходів для полегшення адаптації до даних місцевих впливів. З цією метою, значна увага приділятиметься забезпеченню того, що:

i.) безпосередні заходи фінансуватимуться, охоплюючи кілька пріоритетів ОП з метою підвищення знань, розуміння та зобов'язань місцевих людей та регіональних установ для пом'якшення ризиків, спричинених глобальними змінами клімату;

ii.) критерії відбору проектів будуть розроблені таким чином, щоб перевага надавалася проектам, які мають менший потенціал щодо збільшення викидів „парникових газів”. На противагу, проекти, які містять потенціал збільшення дорожнього руху, промислової діяльності, тваринництва та інші, підтримуватися не будуть. Також грант не надаватиметься проектам, очікуваний вплив яких вважатиметься „негативним” з точки зору екологічної сталості.

Усі інші втручання програми також розроблені таким чином – за допомогою цілей, прийнятності та системи відбору – що будь-яке погіршення екологічних умов у регіонах виключене і вони сприяють економічній та соціальній вигоді.

Аналіз показав, що збільшення сміття на території програми є зростаючою проблемою на протязі останніх років. Головною метою Програми є посилення та поглиблення співробітництва між прийнятними та суміжними регіонами території програми екологічно -, соціально - та екологічно-сталим чином, відповідно до положень Готенбургського Порядку Денного ЄС.

Очевидно, що Пріоритет 2 призведе до очевидного покращення навколишнього природного середовища Території Програми. Також важливо, щоб проекти, які фінансуються в рамках інших трьох пріоритетів мали позитивний економічний та соціальний ефект поряд з принципами сталого розвитку.

в) Територіальна єдність

Принцип територіального співробітництва є ключовим у багатьох програмах ЄС. Однією з цілей програми є стимулювання економічного та соціального розвитку на території програми, таким чином, щоб зменшити регіональні відмінності між прийнятими регіонами даної програми та іншими регіонами в Угорщині, Словаччині, Румунії та Україні. Це повинно бути зроблено без збільшення регіональних відмінностей у рамках Території Програми. Таким чином, однією з головних цілей програми є стимулювання збалансованого просторового розвитку відповідних областей Програми та її додаткових регіонів.

1.3.5 Вимірювання Програми

а) Індикатори ні рівні Програми

Приймаючи до уваги розмір та тип програми, а також її практичну невимірюваність з точки зору впливу на індикатори на макrorівні такі як ВВП, безробіття, рівень освіти, збільшення кількості населення та інше, такі індикатори не були визначені. Натомість, індикатори програмного рівня зосереджені на вимірюванні внеску програми у розв'язання ключових перехресних тем. Доступність даних виявилася серйозним обмеженням щодо визначення більш досконалих індикаторів для програми (наприклад, індикатор „парникових газів” для моніторингу заходів, які стосуються кліматичних змін).

Через спрощеність збору даних та їх обчислення розрахунок індикаторів базується на «кількості проектів». *Тема: Сталий розвиток*

Індикатор: «Кількість проектів, що мають значний прямий позитивний вплив на навколишнє середовище»

(як наслідок запропонованої строгої оцінки проектів, які суперечать критерію сталості, жоден проект з загальним негативним впливом на навколишнє середовище фінансуватиметься не буде, окрім деяких проектів, екологічний вплив яких очікується нейтральним або незначним)

Тема: Рівні можливості

Індикатор: «Кількість проектів, що спрямовані на підтримку вразливих соціальних груп», «Кількість проектів спрямованих на гендерну рівність»

Тема: Територіальна цілісність

Індикатор: «Кількість проектів, що спрямовані на більш збалансований просторовий розвиток повноправних програмних територій та суміжних її регіонів»

Конкретні критерії щодо визначених вище індикаторів будуть розроблені під час фази реалізації Програми. Індикатори слугують цілям оцінки.

б) Індикатори на рівні пріоритетів

На рівні пріоритетів були розроблені індикатори результатів та продукту. Ці індикатори пов'язані з метою кожного пріоритету та включені до їх описової частини.

Індикатори результату виражаються через кількість проектів або прямий вплив пріоритетів. Індикатори продукту представлені кількістю ключових вихідних продуктів (Ключові Продукти), що очікуються від бенефіціарів на користь цільових груп. Цілі, що можуть бути обчислені, пов'язані з визначеними Ключовими Продуктами. На рівні заходів індикатори не визначаються, однак, індикатори продукту характеризують продукти запланованих заходів. Індикатори використовуються, головним чином, для здійснення моніторингу. Досягнення цілей, що підлягають обчисленню, будуть оцінені СКО і, у разі необхідності, будуть ініційовані заходи щодо покращення ситуації.

2. Таблиця: Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями

		ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна			
Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями		Пріоритет 1 Економічний та соціальний розвиток	Пріоритет 2 Покращення якості навколишнього середовища	Пріоритет 3 Покращення ефективності кордону	Пріоритет 4 Підтримка співробітництва „люди-людям”
ЗВ'ЯЗОК З НАЦІОНАЛЬНИМИ ПОЛІТИКАМИ					
Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації Угорщини 2007-2013р.р.	i. Економічний розвиток	✓			✓
	ii. Розвиток транспорту			✓	
	iii. Відновлення суспільства	✓			✓
	iv. Навколишнє середовище та розвиток енергетики	✓			✓
	v. Регіональний розвиток	✓	✓	✓	✓
	vi. Державна реформа	✓			
Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації Румунії 2007-2013р.р.	i. Розвиток базової інфраструктури в напрямку досягнення європейських стандартів			✓	
	ii. Підвищення довгострокової конкурентноздатності румунської економіки	✓			✓
	iii. Розвиток та більш ефективне використання людського капіталу Румунії	✓			✓
	iv. Розбудова ефективних адміністративних можливостей	✓			✓
	v. Сприяння збалансованому територіальному розвитку	✓	✓	✓	
Національні Стратегічні Рамкові Рекомендації Словачкої Республіки 2007-2013р.р.	i. Інфраструктура та регіональна доступність	✓		✓	
	ii. Економіка, що базується на знаннях	✓			✓
	iii. Людські ресурси	✓			✓

		ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна			
Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями		Пріоритет 1 Економічний та соціальний розвиток	Пріоритет 2 Покращення якості навколишнього середовища	Пріоритет 3 Покращення ефективності кордону	Пріоритет 4 Підтримка співробітництва „люди-людям”
Національна Стратегія Регіонального Розвитку України 2004-2015р.р.	i. Створення та оновлення інфраструктури для покращення інвестиційної привабливості України та її регіонів	✓			✓
	ii. Реструктуризація економічних ресурсів окремих регіонів та сприяння диверсифікації, яка базується на нових технологіях	✓			
	iii. Розвиток людських ресурсів	✓			✓
	iv. Розвиток регіонального співробітництва	✓	✓	✓	✓
Національний Стратегічний План (НСП) Сільського Розвитку (Угорщина, Словаччина, Румунія)	i. Покращення конкурентноздатності сільського та лісового господарства				
	ii. Покращення навколишнього середовища та ландшафту (країни)		✓		
	iii. Якість життя у сільській місцевості та диверсифікація сільської економіки	✓			✓
	iv. Лідер	✓			✓
ПРОГРАМИ ТРАНСКОРДОННОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА					
Програма Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна 2004-2006р.р.	i. Транскордонне соціальне та економічне співробітництво	✓			✓
	ii. Транскордонне навколишнє середовище та транспорт		✓	✓	
Програма Сусідства Румунія-Україна 2004-2006р.р.	i. Зміцнення існуючих спільних активів для ініціації нового інтегрованого циклу сталого розвитку		✓		
	ii. Підтримка нового циклу сталого розвитку з ключовою інфраструктурою				
	iii. Розвиток транскордонного співробітництва з метою збереження спільної соціально-культурної спадщини, пов'язаної з місцевою історією та навколишнім середовищем	✓	✓		

		ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна			
Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями		Пріоритет 1 Економічний та соціальний розвиток	Пріоритет 2 Покращення якості навколишнього середовища	Пріоритет 3 Покращення ефективності кордону	Пріоритет 4 Підтримка співробітництва „люди-людям”
	iv. Зміцнення транскордонного співробітництва на операційному рівні	✓		✓	✓
Східна Регіональна Програма ЄІСП 2007-2013р.р.	i. Мережі, головним чином, транспортні та енергетичні мережі				
	ii. Навколишнє середовище та лісове господарство		✓		
	iii. Управління кордонами та міграцією, боротьба з міжнародною злочинністю та митниці			✓	
	iv. Заходи „люди-людям”, інформування та підтримка	✓			✓
	v. Заходи, направлені проти військових фугасів, вибухонебезпечних залишків війни, малої та легкої зброї				
Програма Транснаціонального Співробітництва Південно-Східної Європи 2007-2013р.р.	i. Сприяння інноваціям та підприємництву	✓			✓
	ii. Охорона та покращення навколишнього середовища		✓		
	iii. Покращення доступності			✓	✓
	iv. Розвиток транснаціональної синергії щодо сталого зростання територій	✓			✓
СПІВРОБІТНИЦТВО ПАРТНЕРСЬКИХ КРАЇН З ЄС					
План Дій ЄПС та Україна	i. Зміцнення верховенства права				
	ii. Покращення бізнес та інвестиційного клімату	✓			✓
	iii. Сприяння економічному розвитку та покращення заходів, спрямованих на зменшення рівня бідності	✓			✓
	iv. Посилення співробітництва у сферах правосуддя, свободи та безпеки				
	v. Зміцнення адміністративної можливості	✓			✓
	vi. Зміцнення регіонального співробітництва	✓	✓	✓	✓
	vii. Сприяння мирному вирішенню конфліктів	✓			
	viii. Транспорт та енергетика		✓		

		ТКС ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна			
Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями		Пріоритет 1 Економічний та соціальний розвиток	Пріоритет 2 Покращення якості навколишнього середовища	Пріоритет 3 Покращення ефективності кордону	Пріоритет 4 Підтримка співробітництва „люди-людям”
	ix. Покращення охорони навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів		✓		

1.4. Цілі, пріоритети та заходи програми

1.4.1. Загальна ціль

Загальною ціллю програми є поживлення та поглиблення співробітництва між Закарпатським, Івано-Франківським та Чернівецьким регіонами України та прийнятими і додатковими територіями Угорщини, Румунії та Словаччини в екологічно -, соціально - та економічно-сталий спосіб.

Обґрунтування загальної цілі

Ключовим елементом стратегії в рамках Європейської Політики Сусідства є *„надання настільки наскільки це можливо сильних стимулів для співробітництва між країнами-членами та партнерськими країнами”*.

Загалом метою ЄІСП є сталий розвиток та наближення до політик і законодавства ЄС, а також сприяння радикальному удосконаленню можливості ЄС підтримувати транскордонне співробітництво вздовж зовнішніх кордонів ЄС, таким чином, створюючи основу для загальної цілі уникнення нових розмежовуючих ліній.

На території програми, як це доводить СВОТ аналіз, загальний рівень співробітництва є низьким, однак, має місце в широкому спектрі видів діяльності. Базуючись на цьому, метою стратегії є, з одного боку, створення більшого за обсягом співробітництва, з точки зору залучення більшої кількості суб'єктів, у той час, як з другого боку, вона також націлена на ґрунтовне стимулювання ефективності співробітництва, шляхом розширення масштабу та типу заходів і секторів.

Стратегія програми, відповідно, направлена на вирішення питань, які загалом охоплені цілями ЄІСП, але для того, щоб досягти справжнього впливу, вона намагається підтримати глибокий особливий фокус, який пов'язаний з особливими географічними, соціальними та економічними особливостями території програми.

Стратегія зосереджується на питаннях, які

- Базуються на місцевих потребах та можливостях відповідно до аналізу регіону (узагальнений за допомогою СВОТ)
- Очікуваний вплив втручання стратегії може дійсно сприяти довгостроковому вирішенню визначених проблем або реалізації можливостей. Таким чином, увага зосереджена на проблемах, які потребують вирішення на місцевому або регіональному рівні, на відміну від проблем, які потребують рішень або політичних змін на національному рівні.

Ключовими стратегічними питаннями, які значною мірою відповідають вище зазначеному набору критеріїв є наступні:

- Співробітництво економічних суб'єктів, муніципалітетів, установ на місцевому та регіональному рівні, а також громадських організацій для отримання переваги від передачі знань та спільних розробок
- Охорона та покращення стану навколишнього природного середовища як одної з головних цінностей території програми
- Прискорення та спрощення процедур перетину кордону, одночасно підтримуючи безпеку кордону
- Покращення доступності в рамках прикордонних територій
- Посилення співробітництва серед міських суб'єктів громадянського суспільства та муніципальними органами влади

Ефективна реалізація цілей ЄІСП (ЄІСП ... *„довинен призвести до радикального покращення можливості ЄС підтримувати транскордонне співробітництво вздовж зовнішніх кордонів ЄС”*),

вимагає існування можливостей місцевих партнерів співпрацювати у довготерміновій перспективі. З цієї метою, принцип сталості застосовуватиметься не лише у його екологічному значенні, а також і до соціальних і економічних аспектів при здійсненні оцінки проектів, які фінансуватимуться програмою.

Досягнення загальної цілі

Досягнення загальної цілі передбачається шляхом реалізації заходів, які сприяють досягненню цілі шляхом їх очікуваних результатів. Передбачені заходи згруповані у пріоритети, для кожного з яких встановлена ціль. Загальну ціль очікується досягнути шляхом досягнення цілей пріоритетів.

Стратегія реалізовується шляхом надання підтримки бенефіціарам однієї або кількох країн-членів та їх українським партнерам у реалізації спільних проектів, які можуть бути наступних типів:

- Інтегровані проекти (з очевидним транскордонним ефектом), у яких партнери виконують частину заходів спільного проекту на своїй відповідній стороні кордону.
- Прості проекти з транскордонним ефектом, які мають місце, головним чином, або виключно на одній стороні кордону, але мають очевидну вигоду для всіх партнерів. Фінансування даного типу проектів може бути наданим на виключній основі та вимагає чіткого обґрунтування щодо його дійсного впливу на стале співробітництво та їх внесок у досягнення цілей програми та відповідних заходів.

Відібрані проекти для підтримки повинні в усіх випадках демонструвати чітке зобов'язання щодо використання таких горизонтальних принципів, як

- Забезпечення рівності можливостей жінок та чоловіків
- Прийняття до уваги особливих потреб людей з обмеженими можливостями, інвалідів або представників етнічних меншин;
- Забезпечення екологічної та соціальної сталості розробок з приділенням особливої уваги охороні навколишнього природного середовища та культурним цінностям, а також розв'язання проблем глобальної зміни клімату.

1.4.2. Визначення цілей для пріоритетів

Для досягнення загальної цілі програми, слід досягти наступних цілей:

- *Передача знань та практики для сприяння спільному розвитку бізнесу та покращення туристичної привабливості територій*

Обґрунтування цілі:

Ціль ЄІСП „Сприяння економічному і соціальному розвитку” була визначена, усвідомлюючи потребу сприяння взаєморозумінню людей та організацій з обох сторін кордонів країн-членів, як з метою передачі найкращої європейської практики, так і використання економічних можливостей співробітництва. Очікується, що результатом покращення економічних та соціальних відносин стане довготермінове покращення сталості на території програми.

Сталі політичні відносини між країнами-учасницями, різноманітні елементи спільної історії та культури, а також попередній досвід економічного та соціального співробітництва слугують достатньо хорошою базою для реалістичного досягнення цілі. На території програми вже існує попередній досвід співробітництва, однак, зв'язки між установами та бізнесом є слабкими, рівень співробітництва є низьким. Розрив між економічним розвитком країн-членів та Україною слугує серйозною перешкодою щодо підвищення інтенсивності та ефективності співробітництва, що, відповідно, перешкоджає існуючим бізнес можливостям.

Ситуацію погіршує той факт, що для прикордонної території характерні глибокі периферійні особливості з національної точки зору у кожній країні-учасниці. Таким чином, вигоди від співробітництва можуть також допомогти звужити лаг у розвитку на національному рівні.

Очікується, що ціль буде досягнуто шляхом підтримки спільних заходів організацій направлених на бізнес, різних рівнів місцевих та регіональних адміністрацій, а також громадянського суспільства.

Ціль досягається рядом заходів, які згруповані у Пріоритет номер 1.: “Сприяння економічному і соціальному розвитку”

- *“Покращення якості повітря, вод, земельних та лісових ресурсів, а також зменшення ризиків нанесення шкоди навколишньому природному середовищу”*

Обґрунтування цілі:

Ціль ЄІСП „Розв’язання спільних викликів” націлена на допомогу партнерським країнами у розв’язанні особливих проблем, які перешкоджають чи ставлять під ризик довготривале та ефективне співробітництво вздовж кордону, вирішення яких потребує спільних скоординованих дій від імені партнерів. На території програми збереження навколишнього середовища та покращення готовності до природних, а також меншою мірою, до промислових екологічних надзвичайних ситуацій є найбільш важливими питаннями. Можливі заходи, які стосуються попередження злочинності, торгівлі людьми та нелегальної міграції не вважаються критичними проблемами на території і, відповідно, хоч і дозволені Положенням ЄІСП, не знаходяться в центрі уваги даної програми. Однак, очікується, що дані заходи будуть підтримуватися, як можливий предмет державних установ, які співробітничать, зосереджуючись на обміні інформацією та вважаються, головним чином, як внесок у ціль, на яку направлений Пріоритет нр. 1.

Хоча навантаження на навколишнє середовище трохи зменшилося у зв’язку із зниженням виробництва важкої промисловості на території, відновлення все ще не завершено і у деяких випадках якість ґрунтових та поверхневих вод є нижчою за норми. Багате біорізномайття та привабливі екологічні особливості вважаються також активом для можливостей майбутнього розвитку екологічного та активного туризму, тоді як водне багатство території також представляє собою серйозний виклик щодо ефективного попередження паводків. В інших сферах гірська географія та екстенсивні лісові ресурси обґрунтовують спільні заходи, включаючи спільну розробку систем, структур та обміну досвідом у сфері попередження пожеж, а також, певною мірою, управління ризиками зсувів та сходжень лавин. Такі ефекти, пов’язані із зміною клімату, як підвищення ризику більш екстремальних погодних умов, наприклад, посухи, шторми або надзвичайно високий рівень опадів, також свідчать про потребу підвищення готовності як з точки зору людських навичок, так і операційних систем.

Даною програмою також повинен бути використаний екологічний підхід до енергетичних питань. Відповідно, стимулюється співробітництво щодо використання відновлювальних джерел енергії для того, щоб досягти кращого „більш зеленого” навколишнього середовища на прикордонній території.

Ціль передбачається також досягти шляхом підтримки покращення управління збору та ліквідації сміття, включаючи заходи по переробці сміття або ефективні системи його збору та переробки.

Партнерські країни вважають, що територія отримає вигоду від добре збереженого та різноманітного навколишнього середовища. Відповідно, вони зобов’язані здійснювати довгострокові заходи щодо поліпшення його якості. Оскільки обмеження ресурсів даної програми не дозволить реалізувати „тверду” інвестиційну програму у даній сфері, метою є розробка та визначення спільних планів та стратегій співробітництва для майбутніх інвестицій, які по своїй суті фінансують майбутні інвестування.

У зв’язку з обмеженим масштабом дана транскордонна програма також не направлена ні на підтримку національного законодавства України щодо покращення ефективності інвестиційних схем у сфері навколишнього середовища, ні на безпосереднє сприяння покращенню ефективності і дотримання законодавства, яке стосується навколишнього середовища.

Ціль досягається за допомогою ряду заходів, які згруповані у рамках Пріоритету nr. 2 “Покращення якості навколишнього середовища”

- *“Покращення ефективності управління кордоном на українському кордоні”*

Обґрунтування цілі:

Ціль ЄІСП „Ефективні та безпечні кордони” направлена на пом’якшення технічних проблем, пов’язаних з вимогами на зовнішніх кордонах Союзу. На території програми заходи зосереджуються на досягненні якнайбільш гладкого перетину (зменшення часу очікування, покращення умов, тощо) кордонів з Україною для усіх учасників країн-членів, а також забезпечення більшої кількості пунктів перетину для того, щоб ліквідувати серйозні вузькі місця щодо розвитку економічного і соціального співробітництва на території, шляхом підтримки безпеки кордонів. Існування транспортного коридору № V, а також регіональних аеропортів можуть слугувати базою для покращення економічного співробітництва за умови, якщо необхідні транспортні зв’язки є в наявності. З цією метою дана ціль була визначена, щоб сприяти розвитку ефективності на пунктах перетину кордонів, а також, якщо це буде можливо, відкриттю нових пунктів перетину кордону, а не, головним чином, розвитку регіональних транспортних мереж, які пов’язують міста чи особливі території в рамках прикордонної території.

Також у зв’язку з обмеженим масштабом програми не визначені ціллі проблеми загальної доступності, спричинені, головним чином, периферійною ситуацією території.

Ціль досягається за допомогою заходів, згрупованих у рамках Пріоритету nr. 3: “Підвищення ефективності кордону”

- *“Покращити ефективність державних послуг та покращити взаєморозуміння різноманітних груп суспільства”*

Обґрунтування цілі:

Ціль ЄІСП “Підтримка діяльності „люди-людям” розглядалася як головна передумова подальшого зростання та ініціювання нового співробітництва на території програми. З одного боку, результатом обміну різноманітним досвідом може стати налагодження довготривалої та сталої співпраці державних установ, таким чином, сприяючи більш ефективному та результативному наданню державних послуг у приймаючих учать регіонах. З іншого боку, програма сприяє також малим організаціям громадянського та муніципального секторів, а саме, місцевим НУОм, муніципалітетам сіл та їх організаціям, знайти нові шляхи та нових партнерів співробітництва, зміцнюючи територіальну єдність, взаєморозуміння, а також стимули та бажання співробітництва серед громадян прикордонної території.

Ціль досягається за допомогою заходів, згрупованих у рамках Пріоритету nr. 4: “Підтримка співробітництва „люди-людям””.

1.4.3. Визначення відповідних цілей ЄІСП

Партнерські країни пропонують вирішувати усі чотири цілі ЄІСП. Зв’язок загальних цілей ЄІСП та пріоритетів Програми продемонстрований у Таблиці 3. Головні характеристики програми з точки зору цілей ЄІСП є наступними:

У рамках цілі „Економічний та соціальний розвиток” окремий захід щодо розвитку туризму обґрунтовано надзвичайно великим потенціалом розвитку туризму у регіоні.

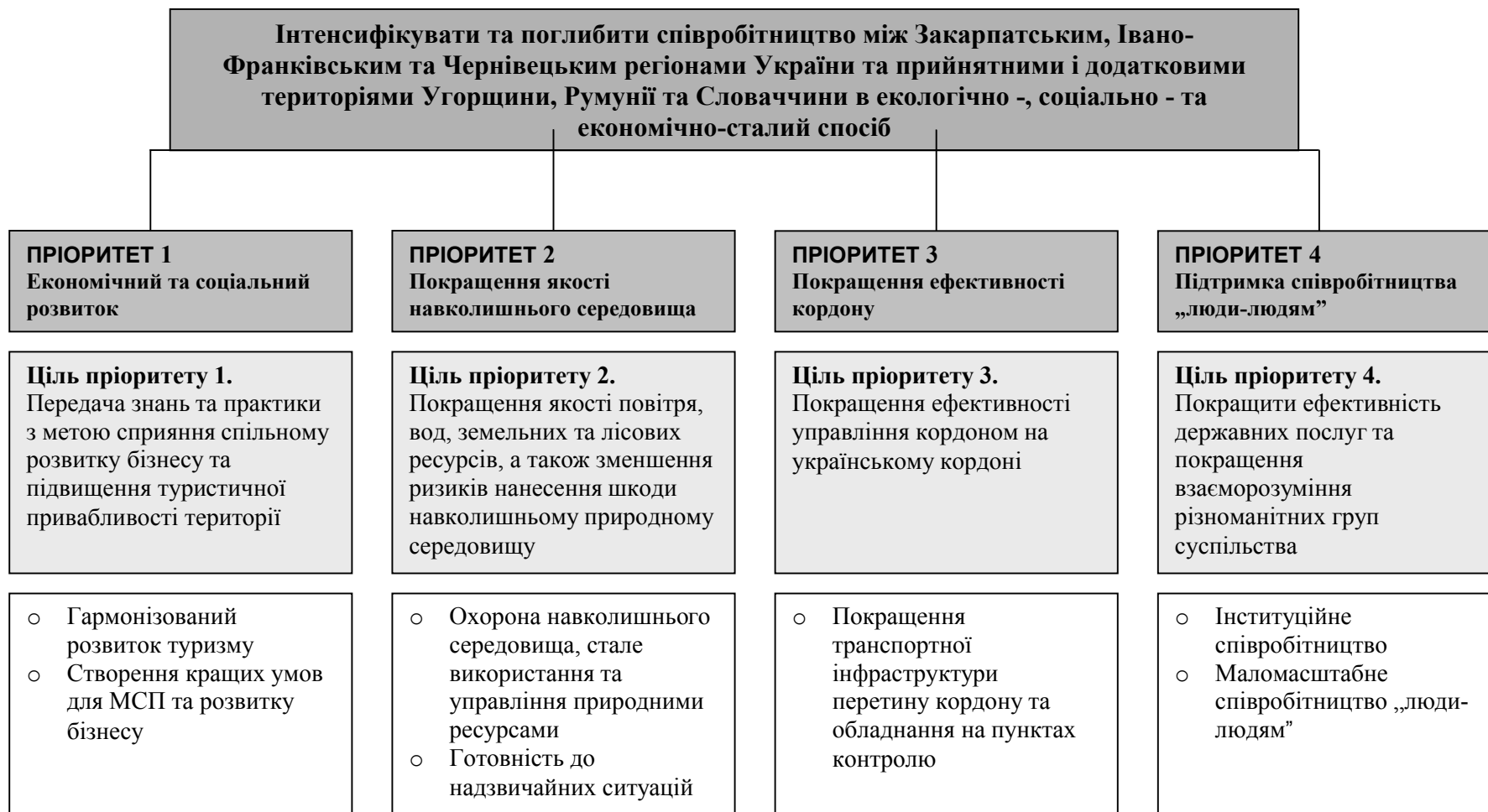
Проекти “люди-людям” є надзвичайно важливими щодо забезпечення довготермінової сталості співробітництва, а також сприяння ініціації нового партнерства вздовж кордону. Різна природа співробітництва вимагає використання різноманітних підтримуючих інструментів, таким чином, пріоритет ЄІСП досягається двома різними заходами в рамках Пріоритету 4: 4.1. Інституційне співробітництво та 4.2 Маломасштабне співробітництво „люди-людям”.

Що стосується спільних викликів, увага була зосереджена на охороні навколишнього середовища та природи, а також управлінні пов'язаними ризиками у зв'язку з вразливістю та цінністю навколишнього середовища.

Що стосується „Ефективних та безпечних кордонів”, увага була зосереджена на покращенні технологічної бази, як передумови покращення економічного розвитку та транскордонної єдності.

3. Таблиця: Зв'язок пріоритетів програми та загальних цілей ЄІСП

Загальна ціль ОП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна: <i>Інтенсифікувати та поглибити співробітництво між Закарпатським, Івано-Франківським та Чернівецьким регіонами України та прийнятними і додатковими територіями Угорщини, Румунії та Словаччини в екологічно -, соціально - та економічно-сталій спосіб</i>	Загальна ціль ЄІСП: <i>"... забезпечити радикальне покращення можливості ЄС підтримувати транскордонне співробітництво вздовж зовнішніх кордонів ЄС "</i>			
ПРІОРИТЕТ 1: Економічний та соціальний розвиток	Ціль 1: Сприяння економічному та соціальному розвитку	Ціль 2: Спільні виклики	Ціль 3: Ефективні та безпечні кордони	Ціль 4: Співробітництво „люди-людям”
1.1. Гармонізований розвиток туризму	X			
1.2. Створення кращих умов для МСП та розвитку бізнесу	X			
ПРІОРИТЕТ 2: Покращення якості навколишнього середовища				
2.1. Охорона навколишнього середовища, стале використання та управління природними ресурсами		X		X
2.2. Готовність до надзвичайних ситуацій		X		
ПРІОРИТЕТ 3: Покращення ефективності кордону				
3.1. Удосконалення транспортної інфраструктури перетину кордону та обладнання на прикордонних пунктах контролю			X	
ПРІОРИТЕТ 4: Підтримка співробітництва „люди-людям”				
4.1. Інституційне співробітництво				X
4.2. Маломасштабне співробітництво „люди-людям”				X

1.4.4. Пріоритети програми

Пріоритет 1: Сприяння економічному та соціальному розвитку

Очікується, що заходи та діяльність, здійснювані в рамках даного пріоритету, забезпечать досягнення цілі, описаної у попередньому під-параграфі програми, таким чином сприяючи досягненню її загальної цілі.

Захід 1 та захід 2 направлені на досягнення економічного розвитку. Туризм підтримуватиметься за допомогою окремих заходів, визнаючи, з одного боку, що потенціал території створює унікальні можливості для даної сфери в рамках економічного розвитку, а також, з іншого боку, надзвичайно глибокий вклад туризму у взаєморозуміння та співробітництво на території вздовж кордонів.

Національні Стратегії країн-членів щодо збереження біорізноманіття та сталого використання природних ресурсів відповідно до Програми Натура 2000 будуть визначальними щодо наслідування заходами, які будуть здійснюватися в рамках даного пріоритету. Подібним чином також слід здійснювати моніторинг та вивчення впливу, як цього і слід було очікувати, зростаючої економічної діяльності на вразливі екологічні активи, такі як ліси та види тварин, які вимирають і на які ведеться полювання. Також підтримуватимуться екологічно сталі проекти, зосереджуючи, головним чином, увагу на попередженні майбутніх впливів, які можуть загострити процеси, що спричиняють глобальні кліматичні зміни (наприклад, ті, які зменшують зростання транспортного руху, зменшують викиди „парникових газів” виробничими системами, тощо). Сприяння соціальному розвитку здійснюється безпосереднім чином шляхом підтримки співробітництва установ та організацій громадянського суспільства в рамках пріоритету 4.

На цій основі, в рамках даного пріоритету повинні бути здійснені наступні заходи:

Захід 1.1.: Гармонізований розвиток туризму

Мета заходу: Збільшення кількості відвідувачів прикордонної території шляхом використання переваг її багатих природних та культурних цінностей. З цією метою очікується, що розробки, які базуватимуться на партнерстві, будуть здійснюватися таким чином, щоб забезпечити поточний або майбутній розвиток туристичного продукту території.

Обґрунтування:

Висока цінність природного та культурного спадку і ландшафту на основі сталого політичного середовища робить туризм особливо важливою можливістю розвитку сусідніх регіонів. Крім того, туризм, окрім створення нових робочих місць та забезпечення доходу, може також відігравати важливу роль у подальшому сприянні зростанню бажання щодо співробітництва, демонструючи привабливі види розвитку, засновані на місцевих ініціативах.

Для найкращого забезпечення впливу заходу на зростання співробітництва та стимулювання взаєморозуміння партнерських країн, розвиток туристичних продуктів повинен зосереджуватися на привабленні відвідувачів з партнерських країн на територію програми.

Проекти, які не мають дійсної доданої вартості, яка витікає з підходу співробітництва (такі як індивідуальний розвиток місць для проживання), а також тверді інвестиції у транспорт, навіть якщо такі розробки можуть слугувати туристичним цілям, підтримуватися не будуть. Очікується, що проекти, які фінансуватимуться в рамках цієї цілі прийматимуть до уваги витримуючу здатність хрупкої екосистеми та, загалом, навколишнього середовища, щоб забезпечити довготермінову сталість.

Індикативний перелік видів діяльності:

- Спорудження та модернізація туристичної інфраструктури (піші прогулянки, велоспорт, лижні траси)

- Створення транскордонних продуктів та стандартів послуг (тематичні маршрути, системи якості, тощо)
- Удосконалення багатомовного інформаційного потоку у сфері туризму (розробка багатомовної літератури, інформаційних брошур, веб-сторінок, знаків та інформаційних показників, тощо)
- Підготовка у сфері туризму (наприклад, готельний менеджмент, гігієна харчування, тощо)
- Створення та розвиток послуг, що базуються на ІТ, таких як інтегровані та інтерактивні бази даних туристичних місць та принад, мережа безпроводного зв'язку у якості „гарячої точки” Інтернет доступу для сільського туризму, тощо.
- Розробка та реалізація спільних стратегій та ініціатив, включаючи плани та діяльність щодо спільного розвитку та маркетингу, а також прогнози щодо впливу та дослідження

Індикативні типи бенефіціарів:

- Державні структури, такі як регіональні та місцеві адміністрації, які відповідають за розвиток туризму, асоціації малих місцевих муніципалітетів та міських адміністрацій
- Громадські структури, метою діяльності яких є розвиток сталого туризму у регіоні
- Асоціації та організації МСБ або підприємців у туристичному секторі

та партнерства, які включають партнерів з вище наведеного переліку

Індикативний тип витрат, які фінансуватимуться:

Надання послуг. Придбання обладнання та робіт на виключній та обмеженій основі.

Захід 1.2.: Створення кращих умов для МСП та розвитку бізнесу

Мета заходу: стимулювати дію сектору МСП на прикордонній території шляхом покращення знань про ринок та створення кращих інфраструктурних послуг для існуючого бізнесу, а також потенційних інвесторів.

Обґрунтування:

Підвищення рівня співробітництва в рамках бізнес сектору є вкрай необхідним для забезпечення сталого розвитку економічної бази регіону. Базуючись на політичній стабільності та багаточисленних бізнес факторах (таких як наявність робочої сили, сировини та невикористаного потенціалу промислових місць, а також наявність університетів та установ підтримки бізнесу на території), підвищення рівня співробітництва забезпечить краще використання існуючих ресурсів та ринкового потенціалу.

Результатом співробітництва повинен стати розвиток МСБ у всіх галузях, надаючи допомогу, головним чином, установам, які відповідають за бізнес та розвиток МСБ, в покращенні реалізації їх місії.

Очікується, що спільні заходи сприятимуть просуванню можливостей регіону для інвесторів.

Заходи не можуть безпосереднім чином спрямовуватися на зменшення інколи дуже гнітючих адміністративних відмінностей між Україною та країнами-членами, а лише опосередковано, шляхом надання інформації, сприяння покращенню бізнес клімату. З іншого боку, відсутність або не відповідна дія національних схем не можуть бути покращені даною програмою в рамках її обмеженого масштабу.

Індикативний перелік видів діяльності:

- Створення та оновлення інфраструктурної бази бізнесу (спільні бізнес інновації, торгові та логістичні центри, бізнес інкубатори, бізнес парки)

- Оновлення енергетичної та телекомунікаційної інфраструктури, пов'язаної з бізнес інфраструктурою
- Розвиток інфраструктури досліджень та технічного розвитку (створення центрів досліджень та технічного розвитку, розвиток аналогічних існуючих центрів, безпосереднім чином діючих в цілях транскордонного співробітництва, розповсюдження результатів досліджень та їх використання на практиці)
- Сприяння розвитку можливостей для інвестування та співробітництва підприємств
- Сприяння спільним маркетинговим заходам для МСП
- Огляди та дослідження впливу
- Розвиток та організація транскордонної інформаційної системи для МСП (підтримка тісного співробітництва існуючих інформаційних мереж)
- Тренінги для персоналу МСП (наприклад, маркетинг, розвиток продукту, бухгалтерія малого бізнесу, облік, забезпечення, тощо) та підтримуючих установ
- Консультаційні послуги (такі як підготовка бізнес плану, підтримка створення нових підприємств МСП, маркетингові плани, тощо)
- Особливі заходи щодо підтримки створення компаній жінками, інвалідами та обмеженими групами, а також розробка екологічно сприятливих проектів.

Індикативний тип бенефіціарів:

- Державні органи, такі як регіональні та місцеві адміністрації, які відповідають за розвиток МСП та інвестування, асоціації невеликих місцевих муніципалітетів та адміністрацій міст
- Громадянські установи, які діють у цілях розвитку бізнес навичок та знань
- Асоціації та організації МСП або підприємців та Палати (комерційна, промислова, торгова)
- Установи та організації, які відповідають за розвиток місцевого та регіонального бізнесу
- Державні або бізнес організації, які здійснюють управління бізнес інфраструктурою або мережами
- Університети

Індикативний тип витрат, які фінансуватимуться:

Надання послуг. Придбання обладнання та робіт на виключній та обмеженій основі.

Індикатори Пріоритету 1

Пріоритет	Захід	Результат	Ключові продукти	Цілі, що підлягають виміру	
				2010	2015
1. сприяння економічному та соціальному розвитку	Гармонізований розвиток туризму	Кількість ново створеного спільного продукту або партнерських стосунків у сфері туризму	Кількість створеної або модернізованої інфраструктури	0	6
			Кількість підготовлених спільних планів або стратегій	5	15
			Кількість партнерських угод, що засновують сталі партнерські стосунки	10	20
			Кількість тренінгів проведених для професіоналів	5	15
	Створення кращих умов для МСБ та розвитку бізнесу	Кількість проектів заснованих на бізнес діяльності	Кількість заходів (спрямованих на проведення тренінгів, консультацій або на співробітництво у галузі інновацій, маркетингу, інвестиційного співробітництва) ініційованих для підприємців	10	25
			Кількість оновленого обладнання	0	5
			Кількість економічних агентів залучених до проектної діяльності	300	1000
			Кількість створених діючих мереж	0	10

Пріоритет 2: Покращення якості навколишнього середовища

Очікується, що заходи та види діяльності, які здійснюються в рамках даного Пріоритету сприятимуть досягненню мети, яка була описана у попередньому підрозділі програми, таким чином, сприяючи її головній цілі.

Для того, щоб підтримати увагу на обох сферах, покращення якості навколишнього середовища та покращення готовності до надзвичайних ситуацій досягається окремими наступними заходами.

Захід 2.1.: Охорона навколишнього середовища, стале використання та управління природними ресурсами

Мета заходу: зберегти та удосконалити якість навколишнього середовища, а також багатство екосистем та сприяти заходам та розвитку, що гарантують стале використання навколишнього середовища та природних ресурсів, включаючи енергію, у довгостроковій перспективі.

Обґрунтування:

Захід спрямований на підтримку проектів, які базуються на партнерстві і сприяють довготривалому покращенню навколишнього середовища та збереженню його цінностей. Відповідно до цілі використання існуючих унікальних активів території для стимулювання економічного розвитку шляхом розвитку туризму, захід глибоко зосереджений на питаннях охорони природи. Крім того, увага зосереджується на таких факторах, як вода та ґрунти, в той час як щодо якості повітря вона є трохи обмеженою і вимагає допомоги щодо зменшення впливу транспортного руху у містах та пунктах перетину кордону, а також передачі досвіду стосовно зменшення та контролювання промислового забруднення.

Сприяння та допомога буде також надаватися використанню відновлювальних джерел енергії на пілотній основі, з метою забезпечення, як робочих можливостей для сільського населення (наприклад, шляхом використання біомаси), так і просування ідеї сталого використання ресурсів та покращення енергоефективності та енергозбереження.

Хоча потреби у значному рівні інвестування в екологічні системи (наприклад, очистка стічних вод та управління твердими відходами) будуть належним чином обґрунтованими на території програми, обмежений масштаб даної програми не дозволяє здійснити значні інвестиції. Натомість, головна увага приділена сприянню покращенню операцій та управлінню, створенню систем, мереж або стратегій та програм, а також проведенню аналізу техніко-економічного обґрунтування ключових інвестицій. Однак, на пілотній основі також буде надана можливість ряду фізичних інвестицій.

У вище згаданих заходах до уваги також прийматиметься Водна Рамкова Директива ЄС / *EC Water Framework Directive*, яка вимагає транскордонного співробітництва між країнами та залученими сторонами, а також здійснюється у координації з Директивою оцінки ризиків паводків / *Directive on the assessment of flood risks* (яка вимагає від країн-членів ЄС координувати свою практику управління ризиками паводків на басейнах річок, які вони поділяють, включаючи з третіми країнами).

Індикативний перелік видів діяльності:

- Покращення управління природними ресурсами, включаючи природний парк та управління лісовим господарством
- Охорона ландшафту, біорізноманіття та екосистем
- Сприяння екологічно сталому використанню природних ресурсів
- Покращення якості води та охорона водних ресурсів
- Заходи спільного планування та, можливо, спільні пілотні проекти щодо укріплення річкових розмитих берегів
- Розвиток технологій щодо реабілітації екосистем після гірничого-добувного використання
- Спільні заходи планування у сфері охорони навколишнього середовища та управління
- Покращення транскордонних об'єднань енергосистем, де має місце
- Сприяння заходам, направленим на підвищення енергоефективності та енергозбереження
- Створення пілотної інфраструктури та мережі для виробництва відновлювальної енергії (вітру, біомаси та геотермальних джерел)
- Покращення якості повітря
- Спільні заходи по переробці
- Планування та розробка ефективних систем збору та переробки сміття
- Планування та розробка ефективного очищення стічних вод, включаючи альтернативні засоби
- Дослідження та планування прибирання місцевості

- Невеликі заходи громад та організацій громадянського суспільства, націлені на підвищення відповідальності, знань та обізнаності з питаннями охорони навколишнього середовища та природи

Індикативний тип бенефіціарів:

- Регіональні, місцеві адміністрації та їх установи, які відповідають за навколишнє середовище та енергетику
- Національні органи влади та їх неприбуткові установи, які відповідають за особливі регіональні питання охорони навколишнього середовища та природи (галузеві відділення або органи з регіональними обов'язками, наприклад, повноважні органи національного парку)
- Неприбуткові організації з екологічним спрямуванням
- Неприбуткові суб'єкти, які надають послуги в екологічній сфері
- Університети

та партнерства, які включають партнерів з вище наведеного переліку.

Що стосується невеликих заходів для громади та громадських організацій, то проектну заявку можуть подавати лише громадські організації, місцеві органи влади, а також їх партнерства. Інші неприбуткові організації, наприклад, університети, можуть приймати участь у проектах у якості партнерів виключно вище згаданих бенефіціарів.

Індикативний тип витрат, які фінансуватимуться:

Інвестиції (роботи) на пілотній (обмеженій) основі, надання послуг та придбання обладнання на пілотній (обмеженій) основі.

Захід 2.2.: Готовність до надзвичайних ситуацій

Мета заходу: покращити готовність органів влади та жителів прикордонного регіону щодо управління надзвичайними ситуаціями, викликаними природними лихами, такими як повені, пожежі, сходження лавин, зсуви, а також промисловими аваріями, які створюють транскордонний вплив щодо забруднення, а також покращити ефективність екологічної моніторингової діяльності

Обґрунтування:

У зв'язку з географічною та природною ситуацією – значні лісові резерви, річки зі значними коливаннями рівня води залежно від пори року, гірські території – потенційний вплив екологічних лих представляє серйозний ризик для населення та бізнесу території. Кліматичні зміни можуть навіть підвищити ризик виникнення більш серйозних та більш частих катастроф у даній природі. Крім того, глобальна зміна клімату потребує також місцевих і регіональних стратегій направлених на попередження загострення проблеми, пом'якшення її місцевого впливу та адаптацію до прогнозованих змін. Промислові викиди систематично не контролюються, відповідно, випадкові надзвичайні ситуації можуть легко призвести до серйозного транскордонного впливу.

Досвід щодо підготовки та управління надзвичайними екологічними ситуаціями був накопичений відповідальними органами влади країн-учасниць. Співробітництво між організаціями, включаючи передачу досвіду та поєднання існуючих систем може призвести до значного покращення ефективності систем прогнозування, моніторингу та управління, значно зменшуючи ризик.

Індикативний перелік видів діяльності:

- Гармонізація діяльності у сфері попередження паводків (створення та/або гармонізація системи попередження паводків, створення з цією метою системи моніторингу рівня води водозбору, спільний розвиток персоналу, структур та стратегій)
- Створення спільних наперед попереджуючих систем щодо пожежі, сходження лавин або інших випадків природних лих
- Стратегічне та технічне планування, а також створення спільних моніторингових систем щодо забруднення навколишнього середовища (повітря, вода, ґрунт)
- Підвищення обізнаності та знань, а також розвиток навичок з метою розвитку місцевих і регіональних стратегій направлених на попередження та пом'якшення впливу глобальної зміни клімату та адаптування до місцевих впливів згаданих змін, у формі спільних тренінгових програм та семінарів.

Індикативний тип бенефіціарів:

- Регіональні, місцеві адміністрації та їх установи, які відповідають за екологічний менеджмент та моніторинг
- Національні органи влади та їх інституції, що відповідають за екологічний менеджмент та моніторинг
- Неприбуткові організації з екологічним спрямуванням

та партнерства, які включають партнерів з вище наведеного переліку.

Індикативний тип витрат, які фінансуватимуться:

Надання послуг та придбання обладнання на обмеженій основі.

Індикатори Пріоритету 2

Пріоритет	Захід	Результат	Ключові продукти	Цілі, що підлягають виміру	
				2010	2015
2. Покращення якості навколишнього середовища	Розвиток охорони навколишнього середовища, сталого використання та управління природними ресурсами	Кількість проектів з прямим позитивним впливом на екосистему та природні ресурси	Кількість інструментів/методів/моделей рішень розроблених/протестованих для захисту або покращення навколишнього середовища	3	10
			Кількість спільних запланованих дій	10	20
			Кількість діючих мереж щодо захисту навколишнього середовища	0	5
	Зменшення ризику втрат від надзвичайних ситуацій	Кількість інституцій (органів влади або професійних асоціацій) залучених до транскордонної системи надзвичайних ситуацій	Кількість тренінгів для професіоналів у галузі навколишнього середовища	5	10
			Кількість мереж розроблених та готових до функціонування	0	5
			Кількість створених діючих мереж	0	5

Пріоритет 3: Покращення ефективності кордону

Очікується, що заходи та види діяльності, які здійснюються в рамках даного Пріоритету сприятимуть досягненню мети, яка була описана у попередньому підрозділі програми, таким чином, сприяючи її головній цілі.

Для того, щоб покращити ефективність операцій, таким чином сприяючи транскордонному співробітництву, надзвичайно необхідним є як краще управління, так і краща підтримуюча інфраструктура. Паралельно з даними двома напрямками, повинна також здійснюватися підтримка втручань щодо безпеки кордону.

Управління кордоном у кожній країні, яка приймає участь, здійснюється за допомогою централізованих управлінських систем і належить більше до сфери національної відповідальності, ніж до регіональної. Відповідно, досягнення реалістичних результатів даною програмою можна очікувати лише у випадку, якщо вона зосереджується на питаннях, які не вимагають значних змін ні політики, ні процедур, які регулюють митні операції.

Так само, „висхідний” тип співробітництва між органами влади на систематичній основі є також слабо технічно обґрунтованим у зв'язку з централізованою та ієрархічною структурою національних органів влади. Однак, співробітництво малого масштабу, заходи вузько спеціалізованого типу, які сприяють покращенню розуміння спільних проблем, а також покращенню координації між двома сторонами кордону на оперативному рівні є техніко-економічно обґрунтованими, і надзвичайно бажаними. Кількість пунктів перетину кордону є обмеженою за характером. На пунктах перетину кордону співіснують потреба покращення інфраструктури та потреба кращої координації та розуміння. Відповідно, можна реально очікувати інтегровані проекти, які включають, як „тверді”, так і додатково „м'які” види діяльності.

Таким чином, пріоритет підтримує, як „тверді” інвестиції в інфраструктуру перетину кордону, так і в доповнювальній якості „м'які” види діяльності, направлені на покращення координації та взаємного розуміння органів прикордонної охорони та митних органів на місцевому рівні.

На даній основі, наступний виключний захід буде здійснюватися в рамках даного пріоритету:

Захід 3.1.: Покращення транспортної інфраструктури перетину кордону та обладнання на пунктах контролю

Мета заходу: Підвищення пропускної можливості кордонів з Україною шляхом підвищення можливостей існуючої інфраструктури, підтримки створення інфраструктури для нових пунктів перетину кордону, а також покращення координації на пунктах перетину кордону.

Обґрунтування:

Зростаючий потік транспорту, а також бажане зростання інтенсивності співробітництва вимагає також зростання можливостей пунктів перетину контролю, як щодо вантажного, так і пасажирського руху. Захід зосереджений на полегшенні транспортування через кордон шляхом підтримки розширення та, у разі необхідності і ініціативи національних органів влади, створення нових пунктів перетину кордону, включаючи покращення безпосередньої доступності пунктів перетину кордону.

Програма націлена на значне полегшення руху місцевих громадян на прикордонній території, однак, її обмежені фінансові ресурси є недостатніми, щоб здійснити значний внесок у великомасштабні інвестиційні проекти. Відповідно, захід зосереджується на створенні невеликих „місцевих” пунктів перетину кордону з обмеженим використанням (для місцевих жителів, у робочі години, лише для пасажирського транспорту, тощо) та у належним чином обґрунтованих випадках може надавати ресурси для здійснення заходів планування та техніко-економічного обґрунтування, пов'язаних з інфраструктурою, що фінансуватимуться з зовнішніх по відношенню до даної програми ресурсів.

Ефективність управління безпекою кордону повинна підтримуватися паралельно з зростанням потоків людей та товарів. Наприклад, більш ефективний контроль за рухом рідкісних видів рослин та тварин, а також за транспортуванням сміття повинен здійснюватися у цілях покращення співробітництва на території. З цією метою, окрім „м'яких” заходів, які покращують інформаційний потік та координацію, передбачене також забезпечення необхідним обладнанням.

Спеціальна увага приділятиметься уникненню будь-якого подвійного фінансування розвитку інфраструктури та закупівлі обладнання. З метою уникнення можливості накладання фінансування буде запроваджено механізм, який забезпечуватиме тісну координацію з заходами Фонду Зовнішнього Кордону.

У зв'язку з обмеженим масштабом та ресурсами програми не можливо досягти очевидного впливу щодо покращення транспортних умов на прикордонній території, за винятком можливостей самої бази перетину кордону. Таким чином, захід зосереджується на останньому, тоді як, наприклад, доступність віддалених територій або зв'язок мереж міст не передбачається досягати в його рамках.

Індикативний перелік видів діяльності:

- Покращення інфраструктури та обладнання на пунктах перетину кордону (приймаючи до уваги критерій, пов'язаний з „Шенгенською зоною”) – оновлення санітарно-технічних споруд, місць для відпочинку, місць для паркування, тощо
- Спорудження та оновлення доріг, які ведуть до пунктів перетину кордону
- Розвиток транскордонного громадського транспорту
- Розробка техніко-економічних обґрунтувань, технічної планувальної документації, архітектурних планів та оцінки екологічного впливу, які стосуються проектів транспортної інфраструктури, пов'язаних з доступністю пунктів перетину кордону

Також можливе фінансування супровідних заходів до проектів розвитку інфраструктури, спільних видів діяльності персоналу митних та прикордонних органів. Крім того, дані заходи, можуть бути націлені на:

- Підготовку спільних планів для більш ефективного управління перетином кордону
- Вибір оптимальних та координація митних процедур
- Обмін досвідом та знаннями між службовцями
- Створення місцевої бази для інформаційного обміну та відповідних процедур

Індикативний тип бенефіціарів:

- Національні митні та прикордонні служби
- Дорожні та залізничні служби

Індикативний тип витрат, які фінансуватимуться:

Інвестування (роботи), надання послуг та придбання обладнання, витрати, які стосуються передачі та обміну знаннями, такі як витрати на подорожі та проживання.

Індикатори Пріоритету 3

Пріоритет	Захід	Результат	Ключові продукти	Цілі, що підлягають виміру	
				2010	2015
3. Покращення ефективності кордону	Покращення транспортної інфраструктури перетину кордону та обладнання на пунктах контролю	Кількість проектів на покращення доступу до українського кордону	Кількість км відновлених доріг	5	25
			Кількість модернізованих прикордонних пунктів згідно із місцевими потребами	0	5
			Кількість підготовлених пропозицій щодо майбутнього інфраструктурного розвитку спрямованих на покращення доступу до кордону	5	10
			Кількість одиниць виготовленого громадського транспорту для перетину кордону	0	5

Пріоритет 4: Підтримка співробітництва «люди-людям»

Згідно з визначеною метою даної програми та відповідним пріоритетом Стратегічного Документу ЄІСП, Пріоритет 4 підтримує загальне співробітництво між різноманітними суб'єктами на прикордонній території. Наступні заходи направлені на тривале співробітництво діючих установ та на незначні спільні заходи невеликих організацій місцевих жителів.

Захід 4.1.: Інституційне співробітництво

Ціль заходу: Покращити ефективність державних послуг шляхом сприяння спільній діяльності з метою створення ефективних та ґрунтовних систем та рамок для сталого інформаційного потоку та обміну досвідом між установами, які діють, головним чином, у сфері державного управління та сфері послуг, таких як зайнятість, освіта, здоров'я та культура, а також попередження злочинності та митні процедури.

Обґрунтування:

Покращена ефективність та дієвість державних послуг може відіграти важливу роль у підвищенні економічних показників та соціальної стабільності. Кожна партнерська країна шукає шляхи та засоби для стимулювання ефективної діяльності державного сектора. Співробітництво і, таким чином, обмін найкращим досвідом та можливими помилками може значно сприяти процесам розвитку в Україні, а також країнах-членах. Передбачено, що результатом співробітництва має стати розвиток можливостей суб'єктів, які надають державні послуги, вирішувати окремі проблеми та використовувати особливі можливості регіону, наприклад, досягати кращого співвідношення між потребами ринку праці та продуктом освітньо-виховної системи, покращення наявності кримінальної інформації, тощо, таким чином сприяючи зростанню інтересу в економічному та соціальному співробітництві на території, а також створенню кращих умов для туризму та внутрішнього інвестування. Від проектів, які будуть підтримуватися в рамках даного заходу, очікується створення систематичного та тривалого співробітництва установ, діяльність яких спрямована на чітко визначену можливість або проблему, які реально використати або вирішити. Оскільки даний захід і захід 4.2 значним чином сприяють досягненню цілі ЄІСП „удосконалення відносин люди-людям” систематичний розвиток, на який направлений даний захід, досягається окремо від заходів малого масштабу різноманітних груп населення, на які направлений захід 4.2 з

такою метою, щоб утримати значне зосередження на створенні довготривалих рамок для співробітництва ключових установ, які діють на території.

Індикативний перелік діяльності:

- Розвиток систем, планів та заходів, направлених на розвиток практичного застосування концепції „навчання протягом життя”
- Розробка та проведення спеціалізованих тренінгових програм, таких як дистанційне навчання, тренінги для ранніх випускників, жінок, які повертаються на роботу, а також особливих тренінгів, направлених на адаптацію кваліфікації до потреб ринку праці, включаючи незначне удосконалення пов’язаних можливостей
- Покращення інформаційного обміну щодо тренінгових систем та кваліфікацій, а також щодо тренінгових методів і методів оцінки
- Розробка інформаційної та моніторингової систем з питань ринку праці
- Розробка можливостей дистанційної роботи
- Сприяння науковим дослідженням та розробкам шляхом розвитку мереж між університетами, дослідницькими центрами та організаціями, які підтримують МСБ
- Охорона та представлення на виставках культурного спадку, створення та представлення на виставках культурних продуктів
- Створення мережі он-лайн для екстрених заходів та спільного використання медичного обладнання
- Розробка систем для тривалого обміну знаннями та досвідом, а також майбутніх ініціатив з питань навколишнього середовища і охорони природи
- Обмін кримінальною інформацією та підвищення розуміння кримінальних ризиків та груп
- Підтримка розвитку транскордонних інформаційних ресурсів, що базуються на ІКТ

Індикативні типи бенефіціарів:

- Державні структури, такі як регіональні та місцеві адміністрації та органи влади, а також їх установи, які відповідають за освіту, виховання, культуру, здоров’я та зайнятість, навколишнє середовище та охорону природи, а також попередження злочинності
- Неприбуткові суб’єкти, які надають послуги у вище зазначених галузях
- Університети
- Асоційовані члени та організації розвитку, підтримки та представлення інтересів місцевого МСБ

та партнерства, які включають партнерів з вище зазначеного переліку.

Індикативний тип витрат, які фінансуються:

Надання послуг. Придбання обладнання та незначні роботи на обмеженій основі (головним чином, ІКТ, які сприяють розширенню співробітництва між установами).

Захід 4.2.: Маломасштабне співробітництво «люди-людям»

Мета заходу: Підвищити взаєморозуміння різноманітних груп суспільства та сприяти обміну ідеями у рамках широкого спектру видів діяльності з приділенням особливої уваги розвитку місцевого управління та демократії, а також сприяючи співробітництву у соціальній, освітній, культурній сферах та сфері ЗМІ.

Обґрунтування:

Покращення розуміння ідеї співробітництва та зобов'язань суспільства вимагає очевидних заходів, направлених на потреби та можливості невеликих – та дуже часто неофіційних – груп суспільства. Окрім покращення розуміння та зміцнення регіональної ідентичності в результаті безпосереднього співробітництва, спільні заходи у сфері культури, муніципального управління, громадської участі та охорони навколишнього середовища також сприяють більш сприятливому бізнес клімату та більш об'єднаному суспільству. Участь молоді заохочуватиметься, зосереджуючись, головним чином, на особливих транскордонних цінностях разом з тим, щоб забезпечити конкурентоздатність та полегшити координацію з іншими програмами, такими як „Програма Молодь в Дії 2007-2013р.р.” / *“Youth in Action Programme 2007-2013”*.

Здійснюючи спільні проекти, учасники стають краще поінформованими та зобов'язаними щодо тривалих переговорів і, таким чином, проекти маломасштабного співробітництва можуть слугувати як найперші кроки у напрямку тривалих проектів співробітництва більшого масштабу. Для того, щоб зосередити увагу на сприянні меншим за масштабом та більш початковим за своєю суттю видам співробітництва, на відміну від більш систематичного та триваючого співробітництва, був визначений окремий захід.

До проектів даного заходу можуть застосовуватися деякі особливі положення щодо реалізації для того, щоб стимулювати діяльність маломасштабного співробітництва у найбільш ефективний спосіб.

Індикативний перелік видів діяльності:

- Підтримка обміну ноу-хау (наприклад, програми обміну персоналом для місцевих вчителів шкіл та науковців дослідницьких та освітніх установ, для місцевих муніципалітетів, груп меншин, тощо, включаючи обмін молоддю)
- Спільні маломасштабні заходи різних типів, такі як
  - Заходи, які сприяють спільній ідентичності та традиціям місцевих громад
  - Підтримка місцевого народного мистецтва та ремесел
  - Спільні спортивні та культурні заходи
  - Спільні заходи органів місцевих ЗМІ
  - Спільні кампанії підвищення екологічної обізнаності та заходи щодо передачі знань
  - Просування практики громадянського партнерства у стратегічному та проектному плануванні

Індикативний тип бенефіціарів:

- Державні органи, такі як регіональні та місцеві адміністрації, а також їх установи
- Всі типи організацій громадянського суспільства

та партнерства, які включають партнерів з вище зазначеного переліку.

Індикативний тип витрат, які фінансуватимуться:

Всі витрати, які стосуються співробітництва.

Індикатори Пріоритету 4

Пріоритет	Захід	Результат	Ключові продукти	Цілі, що підлягають виміру	
				2010	2015
4. Підтримка співробітництва «люди-людям»	Збільшення ефективності надання державних послуг	Кількість установ залучених у створення довгострокових відносин через партнерські угоди	Кількість партнерських угод, що встановлюють довгострокові відносини	10	20
	Покращення взаємного порозуміння різних верств населення	Кількість громадян та неурядових організацій залучених до культурних заходів	Кількість спільних культурних/спортивних заходів та заходів націлених на покращення навколишнього середовища, що підтримують регіональну ідентичність	10	25

1.4.5. Індикативне призначення фондів

Партнерами були прийняті до уваги наступні головні фактори при визначенні індикативної частки кожного пріоритету та заходу в рамках програми:

- Важливість потреб, виражена членами Спільної Робочої Групи та в результаті Регіональних Консультацій в Україні, і узагальнена у СВОТ
- Обґрунтування потреби шляхом аналізу статистичних даних, як представлено у розділі аналізу та додатках
- Очікуваний вплив втручань, які можуть бути реально здійсненими у рамках ЄІСП
- Досвід попередніх програм, що стосується абсорбційної здатності окремих груп бенефіціарів
- Потреби в інвестиціях та очікувані об'єми по відношенню до відповідного типу проектів

На цій основі були прийняті наступні головні керівні принципи:

- Фінансова структура програми відповідає загально збалансованому підходу на рівні пріоритету.
- Більш збалансований економічний і соціальний розвиток вважається ключовим фактором тривалого співробітництва на території. Однак, реалізація проектів у рамках цього пріоритету не потребує основного інвестування. Крім того, існує досвід обмеженої потреби в проектах економічного розвитку – окрім проектів у туристичному секторі – в рамках попередніх програм.
- Потреба у допомозі співробітництву між людьми та організаціями є надзвичайно великою. Попередні програми також заклали підґрунтя щодо ряду триваючого співробітництва на інституційному рівні, продовження та ініціювання нових видів якого було розглянуто партнерами, як одне з найбільш важливих. Таким чином, пов'язана ціль ЄІСП „підтримка співробітництва люди-людям” була досягнута двома заходами і фондами, які на них призначені, є досить значними.
- Навколишнє середовище також вважається, як важливе питання, у якому відповідні проекти можуть включати фізичні інвестиції та придбання обладнання. Минулий досвід свідчить про триваючу потребу у цих проектах.
- Потреба у покращенні бази перетину кордону розглядалася як базова передумова щодо покращення будь-якого виду співробітництва на території. Перетин кордону потребує

розвитку інфраструктури, що вимагає відносно „твердих” інвестицій, а організатори проектів, звичайно, здатні управляти даними проектами.

У результаті використання вище згаданих принципів, було погоджено наступний розподіл фондів щодо:

4. Таблиця: Призначення фондів ЄІСП у рамках пріоритетів та заходів

Пріоритети	% загального бюджету	у €
ПРІОРИТЕТ 1: Економічний та соціальний розвиток	15	10,295,742
1.1. Гармонізований розвиток туризму	10	6,863,828
1.2. Створення кращих умов для розвитку МСБ та бізнесу	5	3,431,914
ПРІОРИТЕТ 2: Покращення якості навколишнього середовища	25	17,159,571
2.1. Охорона навколишнього середовища, стале використання та управління природними ресурсами	10	6,863,828
2.2. Готовність до надзвичайних ситуацій	15	10,295,742
ПРІОРИТЕТ 3: Покращення ефективності кордону	30	20,591,485
3.1. Покращення транспортної інфраструктури перетину кордону та обладнання на пунктах прикордонного контролю	30	20,591,485
ПРІОРИТЕТ 4: Підтримка співробітництва „люди-людям”	20	13,727,657
4.1. Інституційне співробітництво	15	10,295,742
4.2. Маломасштабне співробітництво „люди-людям”	5	3,431,914
Технічна допомога	10	6,863,828
Загальна сума:	100	68,638,283

5. Таблиця: Індикативний розподіл фондів серед цілей ЄІСП

Пріоритети СОП	Цілі ЄІСП			
ПРІОРИТЕТ 1: Економічний та соціальний розвиток	Ціль 1: Сприяння економічному та соціальному розвитку	Ціль 2: Спільні виклики	Ціль 3: Ефективні та безпечні кордони	Ціль 4: Співробітництво людям-людям
1.1. Гармонізований розвиток туризму	10%			
1.2. Створення кращих умов для розвитку МСП та бізнесу	5%			
ПРІОРИТЕТ 2: Покращення якості навколишнього середовища				
2.1. Охорона навколишнього середовища, стале використання та управління природними ресурсами ²		8%		2%
2.2. Готовність до надзвичайних ситуацій		15%		
ПРІОРИТЕТ 3: Покращення ефективності кордону				
3.1. Покращення транспортної інфраструктури перетину кордону та обладнання на пунктах прикордонного контролю			30%	
ПРІОРИТЕТ 4: Підтримка співробітництва „люди-людям”				
4.1. Інституційне співробітництво				15%
4.2. Маломасштабне співробітництво „люди-людям”				5%
Технічна допомога: 10 %				
ЗАГАЛЬНА СУМА	15%	23%	30%	22%

² Розподіл ресурсів заходу 2.1 між ціллю 2 ЄІСП та Ціллю 4 ЄІСП носить глибоко індикативний характер і не є ціллю на фазі реалізації.

1.5. Екологічна оцінка

Стратегічна екологічна Оцінка (CEO) програми була здійснена відповідно до Директиви ЄК 2001/42 Додаток. 1. пункт j. щодо стратегічної екологічної оцінки.

Методологія Стратегічної Екологічної Оцінки (CEO)

Методологія CEO базувалася на аналізі операційної програми відповідно до наступних принципів сталого розвитку, які згруповані у 8 категорій та представлені у Додатку 1 Директиви: (1) Стале використання навколишнього середовища та природних ресурсів, (2) Збереження та підтримання існуючих природних цінностей, (3) забезпечення існування місцевих громад та якісних умов їх життя, (4) Отримання переваги технологічного розвитку від сталої перспективи, (5) Розвиток осіб та громад, які готові прийняти на себе відповідальність, (6) Рівні можливості та просторова рівність, (7) Відповідне управління, (8) Охорона здоров'я, попередження в охороні здоров'я, покращення здоров'я.

Під час процесу CEO, можливість висловити власні думки та надати особисті рекомендації експертам CEO стосовно масштабу процесу CEO та висновків і рекомендацій звіту CEO була надана кільком установам, органам влади, урядовим та неурядовим організаціям.

CEO здійснювалася незалежною командою експертів CEO за відповідальності Спільного Керівного Органу.

Процес здійснення Стратегічної Екологічної Оцінки відбувався наступним чином:

- Підготовка CEO незалежними експертами та погодження країнами, які приймають участь (членами Спільної Робочої Групи)
- Паралельне громадське оголошення процесу CEO в Угорщині, Словаччині, Румунії та Україні в інформаційному листку та на веб-сторінці на національних мовах, відповідно до Директиви та національних правил процесу, надаючи можливість також ознайомитися з відповідним Документом на національних мовах в мережі Інтернет
- Збір думок від партнерських країн щодо змісту у рамках зворотного зв'язку на протязі 30 днів (Директива визначає такий досить довгий період і саме так визначено у її національних адаптаціях) за допомогою електронної пошти
- Як тільки зміст CEO було погоджено Робочою Групою, був підготовлений і погоджений перший Проект Екологічного Звіту і його нетехнічне резюме Спільною Робочою Групою. Документи були доступні (на протязі досить довгого періоду, зазначеного у національних положеннях CEO) для усіх країн, які приймають участь та опубліковані в мережі Інтернет («громадське оголошення») на національних мовах разом з чорною версією ОП, на якій базувався звіт відповідно до національного законодавства
- Звіт щодо стану справ, що базувався на 1-му проекті Екологічного Звіту CEO був представлений Спільній Робочій Групі для обговорення та розгляду
- Консультаційний робочий семінар щодо CEO був проведений в Україні
- Кінцевий Екологічний Звіт CEO та кінцеве нетехнічне резюме були підготовлені незалежними експертами та відповідні модифікації були впроваджені у СОП.

Під час процесу CEO було налагоджено конструктивний діалог між планувальниками, які відповідали за програмування та командою CEO, результатом чого став триваючий зворотній зв'язок процесу CEO до планувального процесу. Програма, головним чином, підтримує види діяльності, які покращують якість навколишнього середовища проживання та зменшують забруднення природного навколишнього середовища. Однак, процес CEO, визначив ряд сфер, де необхідний пильне управління втручанням для того, щоб уникнути можливого зворотного ефекту, як це зазначено нижче.

Процес визначив наступні можливі головні екологічні впливи програми:

- Сталість розвитку є частиною горизонтальних цілей та принципів програми. Щоб забезпечити екологічну сталість кожного з проектів необхідно використовувати безпечні та нешкідливі для навколишнього середовища технології у разі здійснення будь-якого типу будівництва.
- Території Програми НАТУРА 2000 та інші Вразливі Зони повинні охоронятися від будь-якого негативного впливу проектів. Оскільки наявність даних щодо розміщення таких зон була обмеженою на протязі періоду програмування, особлива увага повинна приділятися даному питанню під час оцінки та відбору проектів.
- Сталість розвитку, зосереджуючись на екологічній сталості, слід приймати до уваги у якості ключового горизонтального питання для середньострокової та кінцевої оцінки СОП.
- Розвиток туризму – шляхом приваблення зростаючої кількості відвідувачів на територію – може створити ризик для ціннісних природних активів у разі, якщо екологічна сталість не приймається відповідним чином до уваги під час відбору проектів, а заходи, направлені на управління та зменшення даних ризиків не мають місце.
- Покращення перетину кордону може призвести до підвищення транспортного руху, що, відповідно, матиме шкідливий екологічний вплив на територію, яка знаходиться навколо пунктів перетину кордону.
- Перевага повинна надаватися та повинні заохочуватися заходи, націлені на підвищення обізнаності населення з питаннями охорони навколишнього середовища та природи, а також на передачу знань, які стосуються усіх аспектів сталого розвитку.

Слід розробити мінімальні стандарти екологічних критеріїв для вище згаданих елементів програми для того, щоб допомогти у прийнятті рішень під час відбору проектів.

У Стратегічній Екологічній Оцінці також наголошено, що ефективне впровадження принципів сталості вимагає відповідного залучення громадянського суспільства у діяльність Моніторингового Комітету та інші можливі установи з дорадчими функціями Спільному Керуючому Органу.

Якщо вище перераховані питання будуть відповідним чином вирішені, то програма може дійсно забезпечити реалізацію принципів сталості у сфері навколишнього середовища і, таким чином, може створити хороші приклади на рівні проектів для використання принципу сталості на практиці.

Добре розроблена екологічна моніторингова система може бути корисною для моніторингу впливу Програми на навколишнє середовище.

1.6. Індикативний фінансовий план

6. Таблиця: Фінансова таблиця, яка описує попередні* щорічні призначення зобов'язань та платежів програми (у євро, поточні ціни)

	А	В	С	Д
	Індикативні попередні зобов'язання ЄК	Співфінансування	Програмні індикативні попередні зобов'язання - фонди ЄС-	Програмні індикативні попередні виплати - фонди ЄС-
2008				
Проекти		0,00	0,00	0,00
Технічна Допомога		0,00	436 277,30	436 277,30
ЗАГАЛЬНА СУМА 2008	9 435 618,00	0,00	436 277,30	436 277,30
2009				
Проекти		400 00,00	20 000 000,00	4 000 000,00
Технічна Допомога		0,00	954 990,00	954 990,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2009	10 314 663,00	400 000,00	20 954 990,00	4 954 900,00
2010				
Проекти		1 160 000,00	16 000 000,00	11 600 000,00
Технічна Допомога		0,00	985 666,00	985 666,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2010	10 520 956,00	1 160 000,00	16 985 666,00	12 585 666,00
2011				
Проекти		1 560 000,00	16 000 000,00	15 600 000,00
Технічна Допомога		0,00	1 027 326,00	1 027 326,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2011	13 493 748,00**	1 560 000,00	17 027 326,00	16 627 326,00
2012				
Проекти		1 540 000,00	9 774 454,70	15 400 000,00
Технічна Допомога		0,00	1 014 267,00	1 014 267,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2012	13 708 375,00**	1 540 000,00	10 788 721,70	16 414 267,00
2013				
Проекти		1 140 000,00	0,00	11 400 000,00
Технічна Допомога		0,00	1 022 673,00	1 022 673,00

ЗАГАЛЬНА СУМА 2013	11 164 923,00**	1 140 000,00	1 022 673,00	12 422 673,00
2014				
Проекти		377 445,47	не має місце	3 774 454,70
Технічна Допомога		0,00	671 310,00	671 310,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2014	не має місце	377 445,47	671 310,00	4 445 764,70
2015				
Проекти		0,00	не має місце	0,00
Технічна Допомога		0,00	751 319,00	751 319,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2015	не має місце	0,00	751 319,00	751 319,00
2016				
Проекти		не має місце	не має місце	0,00
Технічна Допомога		0,00	0,00	0,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2016	не має місце	0,00	0,00	0,00
ЗАГАЛЬНА СУМА 2007-2016	68 638 283,00	6 177 445,47	68 638 283,00	68 638 283,00
ЗАГАЛЬНА СУМА ЧАСТКИ СПІВФІНАНСУВАННЯ			%	%

** Є предметом середньострокового перегляду програми

7. Таблиця: Індикативний фінансовий план фінансування за пріоритетами (у євро, поточні ціни)

Індикативний фінансовий план програми ТКС ЄІСП, у якому наведено індикативну суму фінансування за пріоритетами щодо загального програмного періоду				
<i>Пріоритети за джерелами фінансування (у євро):</i>				
	Фінансування Співтовариства (a) *	Співфінансування (b)	Частка співфінансування (у %) (c) **	Загальна сума фінансування (e) = (a)+(b)+(d)
Пріоритет 1	10 295 742,45	1 029 574,25	10%	11 325 316,70
Пріоритет 2	17 159 570,75	1 716 003,08	10%	18 875 527,83
Пріоритет 3	20 591 484,90	2 059 148,49	10%	22 650 633,39
Пріоритет 4	13 727 656,60	1 372 756,66	10%	15 100 422,26
Технічна Допомога	6 863 828,30	0,00	0%	6 863 828,30
Загальна Сума	68 638 283,00	6 177 445,48	9%	74 815 728,48

* Відповідно до Стратегічного Документу.

** Частка співфінансування повинна бути розрахована на основі внеску Співтовариства у Спільну Операційну Програму, за мінусом суми технічної допомоги, що фінансується з внеску Співтовариства (див.: Ст. 20.1 Постанови № 951/2007).

8. Таблиця: Приблизний бюджет Технічної Допомоги* (у євро, поточні ціни)

Пункти	Запланований бюджет (ЄСП)	% загального бюджету ТД, що підтримується ЄСП
Витрати на персонал (10 осіб, включаючи 3 працівники у відділеннях СТС)	4,081,800	59.47
Організація Моніторингових Комітетів	112,000	1.63
Відбір проекту: відбірні комітети, оцінювачі, спеціальна експертиза, тощо.	250,000	3.64
Розробка проекту та комунікаційна стратегія (інформаційні дні, форуми пошуку партнерів, веб-сторінки, листівки, тощо)	570,000	8.30
Щорічні аудити	250,000	3.64
Інше (моніторингова система, обладнання, послуги, непрямі витрати, резерви, тощо.)	1,600,000	23.31
ЗАГАЛЬНА СУМА	6,863,800	100%

- Таблиця є виключно індикативною. Будь-які зміни в ній під час реалізації не будуть предметом зміни програми.

2. Структура управління програмою

2.1. Країни, які приймають участь

Регіони чотирьох країн прийматимуть участь у Програмі, а саме, регіони Угорщини, Словаччини та Румунії, які є країнами-членами ЄС, та України, яка не є країною-членом ЄС. Далі по тексту ці чотири країни, які приймають участь називатимуться „Країнами, які приймають участь”, а Україна – „Партнерською країною”. Країни, які приймають участь представлені в Програмі національними органами влади. Вони створили Спільний Керуючий Орган, який знаходиться в Угорщині та несе загальну відповідальність за управління та реалізацію Програми.

2.2. Зв'язок з попередніми програмами

Короткий огляд, наведений нижче, дає уявлення про структури управління та реалізації попередніх відповідних транскордонних програм, які фінансувалися ЄС. Метою даного короткого опису є намагання звернутися до досвіду, отриманого під час реалізації даних програм, вказати на значні відмінності у системах вимог та продемонструвати пов'язану продовжуваність поточних функцій у запропонованій структурі.

2.2.1. Програми Фаре ТКС

В Угорщині, Словаччині та Румунії управління програмами Фаре ТКС, включаючи Угорські Фонди Пілотних Малих Проектів (SPF/ФМП) та Румунські Спільні Фонди Малих Проектів (JSFP/СФМП) з Україною в рамках Зовнішньої Прикордонної Ініціативи 2003р. здійснювалося згідно відповідних процедур ПРАГ (PRAG) та Розширеної Децентралізованої Системи Імплементатії (РДСР/EDIS). Функції управління та реалізації були подібними в усіх трьох країнах, як це продемонстровано нижче на угорському прикладі.

Національний Фонд (НФ) знаходився у Міністерстві фінансів, що очолювався Національною Уповноваженою Особою (НУО). Він здійснював нагляд за фінансовим менеджментом програм і відповідав за звітування перед Європейською Комісією. Фонди, які отримувалися від Комісії НФ-м передавалися до Агентства з імплементатії відповідно до Фінансової Угоди, підписаної між НФ-м та Агентством. Агентством, що здійснювало реалізацію програм в Угорщині була Державна неприбуткова компанія БАТІ (VÁTI). У якості Агентства з реалізації, БАТІ відповідало за усі аспекти проведення тендерів та підписання контрактів, а також за адміністративні та фінансові питання реалізації.

2.2.2. Програми Сусідства 2004-2006 р.р.

Відповідно до Настанов ІНТЕРРЕГ, загальну відповідальність за Програму Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна 2004-2006 р.р. несе Керуючий Орган (КО), створений в Угорщині. КО працює у тісному співробітництві з Спільним Технічним Секретаріатом (СТС), заснованим у БАТІ. СТС безпосередньо надає послуги КО-у, Органу, що здійснює платежі, членам Моніторингового та Стірингового Комітету, а також усім потенційним партнерам на рівні програми.

Загальна відповідальність за оперативне управління на рівні проектів у країнах-учасниках залишається за Керуючим Органом (КО) в Угорщині (Національне Агентство Розвитку) та Національним органом влади (НОВ) у Словаччині (Міністерство будівництва та регіонального розвитку Словацької Республіки) на основі угоди з КО. Уся юридична відповідальність лежить на КО та НОВ. Однак, завдання пов'язані з координацією програми (робота СТС, підготовка зустрічей та рішень Моніторингового та Стірингового Комітету, адміністративний менеджмент, інформаційна діяльність, складання звітів щодо реалізації програми, тощо) були делеговані Посередницькому органу (ПО), створеному в Угорщині (БАТІ). Його юридичною основою є указ Уряду, Рамкова Угода для цілого програмного періоду та щорічні фінансові угоди з КО, які визначають права та обов'язки ПО. У Словаччині Агентство Підтримки Регіонального Розвитку у якості ПО виконує завдання щодо реалізації на рівні проектів.

В Україні Делегація ЄК в Україні у якості Уповноваженого Органу відповідає за реалізацію проектів. Міністерство економіки та європейської інтеграції України у якості Координаційного Підрозділу Програми (КПП) несе загальну координаційну відповідальність на урядовому рівні в Україні.

Кожна Партнерська Держава та відповідні Служби Комісії відповідають за підписання контрактів, гарантування національного спів-фінансування та фінансовий контроль на національному рівні на відповідних сторонах кордону. Окремі субсидійні/грантові контракти були підписані між Бенефіціарами різних сторін проектів відповідно до певної сторони кордону та Посередницькими органами/Уповноваженою Стороною відповідної країни.

Контроль першого рівня проектів здійснюється на національному рівні щодо двох/трьох сторін проекту. Контроль першого рівня для угорських партнерів здійснює ВАТІ, для словацьких партнерів – Міністерство будівництва та регіонального розвитку Словацької Республіки, а для українських партнерів – Делегація ЄК.

У випадку Програми Сусідства Румунія-Україна 2004-2006р.р., відповідно до Посібника по реалізації проектів для кордонів Фаре ТКС/Тасіс та Фаре ТКС/Кардс, структури управління програмою створені в Румунії та Україні. В Румунії, в рамках Розширеної Децентралізованої Системи Реалізації, Директорат Програм Фаре ТКС призначений у якості Уповноваженого Органу та Агентства, що здійснює реалізацію. Спільний Технічний Секретаріат (СТС) створений у Регіональному управлінні транскордонного співробітництва Сучави. В Україні розподіл завдань та повноважень є однаковим в рамках Програми Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна. Система укладання контрактів та контролю є також окремою відповідно до певної сторони кордону.

2.2.3. Відмінності та продовжуваність

Головна відмінність між попередніми системами та вимогами постанов ЄІСП є той факт, що до сих пір практично не було спільної реалізації на проектному рівні і завдання, які стосувалися зовнішнього фінансування та реалізації здійснювалися Службами Європейської Комісії. Фінансовий менеджмент та першорівневий контроль/перевірка кожного проекту здійснювалися окремо для різних субсидійних/грантових угод, укладених окремо щодо угорської, словацької, румунської та української сторін проекту, виходячи з умов платежів.

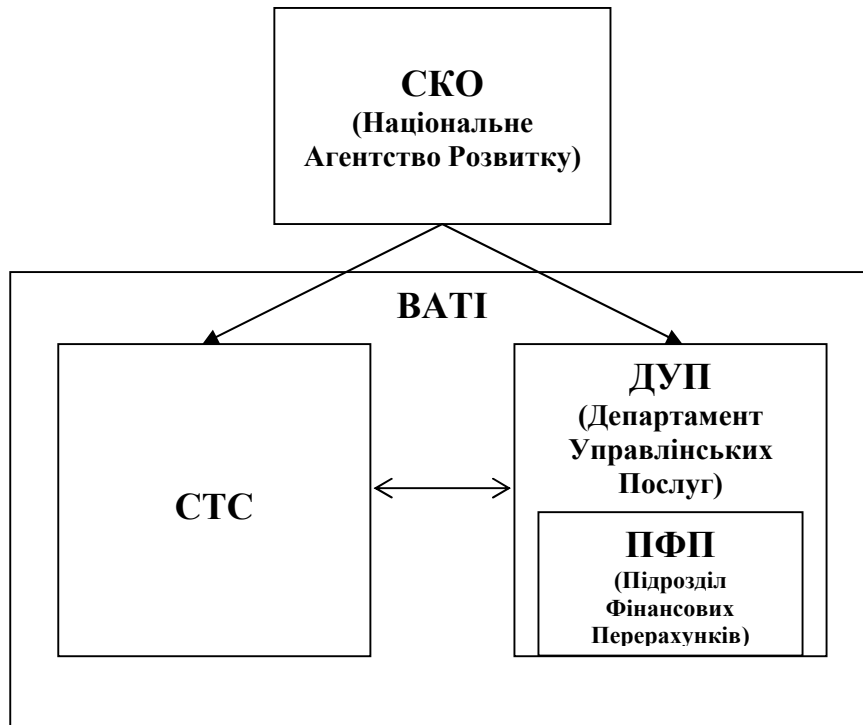
У випадку нових програм ЄІСП СКО несе загальну відповідальність за управління та реалізацію програми перед Європейською Комісією. Вимагається практичне застосування принципу Провідного Партнера, а зовнішнє фінансування повинне гарантуватися СКО (а не безпосередньо Службами Комісії або Делегацією).

Відповідно до принципу продовжуваності, визначеного у Статті 17 *Правил Реалізації для Програм ТКС, які фінансуються в рамках Постанов ЄІСП (Правила Реалізації ЄІСП ТКС)*, запропонована структура реалізації програми, як це описано нижче, є постійною і продовжуваною системою управління діючих та попередніх відповідних програм. Створений Спільний Керуючий Орган, Національні органи влади, Посередницькі Органи (Агентства, що здійснюють реалізацію), Спільний Технічний Секретаріат є тими органами, які вже існують та отримують переваги від узгоджених механізмів управління поточними та попередніми програмами.

У якості продовжуваності існуючої системи реалізації програм Інтеррег Урядова неприбуткова компанія ВАТІ забезпечує умови для персоналу та технічні умови для здійснення діяльності Спільних Технічних Секретаріатів та Департаменту Управлінських Послуг (ДУП), діючих у якості посередників по реалізації горизонтальних завдань для усіх програм ТКС за участю Угорщини, управління якими здійснює Угорське Агентство Розвитку у якості Уповноваженого Органу. Спільний Технічний Секретаріат та посередницький ДУП є функціонально незалежними та окремими одиницями ВАТІ, яка є урядовою компанією з державною формою власності. Міністерство місцевого управління та регіонального розвитку є наглядовим органом Угорського Агентства Розвитку та діє у якості Спільного Керуючого Органу програми. Відповідно до практики реалізації програми в Угорщині, у випадку усіх даних програм згідно

відповідного указу Уряду певні функції Керуючого Органу делегуються СТС та посередникам (Департаменту Управлінських Послуг БАТІ).

Функціональний зв'язок між СКО, СТС та ДУП включаючи Підрозділ Фінансових Перерахунків (ПФП) показаний на схемі:

Розподіл повноважень між СКО та БАТІ регулюється наступним чином:

- 1) Указ Уряду 49/2007 визначає інституційні рамки для усіх програм за участю Угорщини, включаючи дану Спільну Операційну Програму;
- 2) Указ Уряду ..... визначає делегування окремих функцій СКО до БАТІ саме для згаданої програми; *(планується ухвалити на протязі серпня 2008 року)*
- 3) Повноваження БАТІ щодо функціонування СТС та Департаменту управлінських послуг чітко відрегульовано у рамковій угоді між СКО та БАТІ, що діє на весь період реалізації програми.

Таким чином, програма залишається в рамках повноважень СКО.

2.3. Структури, які здійснюють управління та реалізацію

Відповідно до Постанови (ЄК) № 638/2006 Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 2006р., яка визначає загальні положення, які засновують Європейський Інструмент Сусідства та Партнерства (Постанова ЄІСП), Постанови Комісії (ЄК) № 951/2007 від 9 серпня 2007 р., яка закладає правила реалізації програм ТКС, які фінансуються в рамках Постанови ЄІСП (Правила Реалізації ЄІСП ТКС), а також Практичного Довідника Комісії щодо контрактних процедур для зовнішніх дій ЄК (положення "ПРАГ") будуть створені відповідні структури для управління та менеджменту програми:

а) Спільні структури

- **Спільний Моніторинговий Комітет (СМК):** здійснює нагляд та моніторинг реалізації програми, відповідальний за відбір проектів;
- **Спільний Керуючий Орган (СКО):** несе загальну відповідальність за управління та реалізацію програми перед Європейською Комісією;
- **Спільний Технічний Секретаріат (СТС):** спільний орган координації та реалізації програми, допомагає Керуючому Органу, Моніторинговому Комітету та Національним органам влади у здійсненні їх відповідних обов'язків. За діяльність СТС відповідає СКО.

СПІЛЬНІ СТРУКТУРИ	
Спільний Керуючий Орган	Національне Агентство Розвитку, Угорщина
Спільний Технічний Секретаріат	Урядова неприбуткова Компанія БАТІ, Угорщина
відділення СТС	Закарпатська область (Ужгород, Україна)
	Кошицький самоврядний край (Кошице, Словаччина)
	Рада регіону Сату-Маре (Сату-Маре, Румунія)

б) Національні структури

- **Національні органи влади (НОВ):** доповнюють СКО під час підготовки програми та періоду реалізації, на протязі якого вони відповідають за координацію програмного процесу у відповідних країнах. У країнах-членах ЄС Національні органи влади несуть відповідальність за відшкодування відповідно до статті 27 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*, призначаючи національних контролерів та забезпечуючи спів-фінансування;

НАЦІОНАЛЬНІ СТРУКТУРИ	
Національні органи влади	Національне Агентство Розвитку, Угорщина
	Міністерство будівництва та регіонального розвитку Словачкої Республіки (Словаччина)
	Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлового господарства (Румунія)
	Міністерство економіки (Україна)

2.3.1. Спільний Моніторинговий Комітет (СМК)

Спільний Моніторинговий Комітет буде головною структурою, приймаючою рішення в Програмі. Відповідно до Статей 11, 12, 13 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* склад, функціонування та функції Спільного Моніторингового Комітету описані нижче.

а) Склад

Угорщина, Словаччина, Румунія та Україна є членами Спільного Моніторингового Комітету з правом голосу і кожна країна має один голос. Спільний Моніторинговий Комітет повинен включати наступних представників, призначених кожною країною, що приймає участь: одна особа від кожного прийнятного та суміжного регіону і до двох осіб від органів влади країни, яка приймає участь. Як буде надано перевагу, один з двох урядових представників кожної країни, яка приймає участь, буде делегований відповідаючими за територіальний розвиток міністерствами та, приймаючи до уваги важливість розвитку зовнішніх відносин, за запитом Міністерств зовнішніх зв'язків країн, які приймають участь, їх представників буде запрошено у якості других урядових членів Спільного Моніторингового Комітету. Відповідно до Статті 11.1 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* дані представники повинні мати мандат, який стосується

прийняття усіх рішень, що мають відношення до спільної операційної програми в рамках повноважень Комітету. Члени у якості представників країн повинні призначатися не на персональній, а на функціональній основі. Крім того, країна-учасниця може вирішити на основі спільного рішення призначити інших учасників у якості спостерігачів.

Для того, щоб полегшити реалізацію горизонтального принципу сталого розвитку, окремі представники як відповідних національних та регіональних органів влади, які працюють у сфері екології та навколишнього середовища, так і представники громадянського суспільства, які володіють знаннями та досвідом у сфері охорони навколишнього середовища та цивільної оборони, будуть запрошені до участі у якості спостерігачів у процесах прийняття рішень у СМК, зосереджуючись на сприянні розробці та погодженню критеріїв відбору, з метою забезпечення екологічно сталих проектів.

Комітет повинен також включати голову та секретаря. Секретар буде призначений СКО.

На додаток до належним чином призначених членів, представники Міністерств фінансів країн, які приймають участь, та інші учасники можуть бути запрошені на зустрічі Спільного Моніторингового Комітету у якості консультантів.

Представники Спільного Керуючого Органу та Спільного Технічного Секретаріату будуть присутні на зустрічах Спільного Моніторингового Комітету без права голосу.

Комісію слід запрошувати на кожну зустріч Спільного Моніторингового Комітету одночасно з запрошенням усіх учасників та інформувати щодо результатів обговорень. Вона може приймати участь в усіх або в частині кожної зустрічі комітету за власною ініціативою, у якості спостерігача та без будь-якого права прийняття рішень.

Відповідно до Статті 11.2 *Правил Реалізації ЄСІП ТКС СКО*-м будуть здійснюватися попередні консультації заздалегідь до СМК для того, щоб забезпечити відповідне залучення громадянського суспільства.

Спільний Моніторинговий Комітет повинен бути створений протягом трьох місяці після прийняття рішення про внесок фондів.

б) Функціонування

Призначені члени Спільного Моніторингового Комітету одноголосно прийматимуть регламент Комітету.

Комітет прийматиме рішення консенсусом. Однак, він може вносити певні рішення у голосування, головним чином, що стосується кінцевого відбору проектів та грантових сум, які для них призначаються. В рамках даної процедури голосування, кожна країна має лише один голос не залежно від кількості її представників.

Призначені представники повинні обрати голову. Комітет може прийняти рішення обрати представника голови або особу призначену СКО-м головою. Голова СМК повинен діяти у якості арбітру та вести дискусії. Голова не має право голосу.

Спільний Моніторинговий Комітет зустрічатиметься так часто, наскільки це буде необхідно, але щонайменше один раз на рік. Він повинен скликатися головою за запитом СКО або відповідно до належним чином обґрунтованого запиту одного з його членів або за запитом Комісії. Він може також приймати рішення за допомогою письмової процедури за ініціативою голови, СКО або однієї з країн, які приймають участь. У випадку незгоди, будь-який член може вимагати обговорення рішення на зустрічі.

Протокол слід складати після кожної зустрічі СМК. Він повинен містити підпис голови та секретаря. Протокол повинен бути наданий кожному члену Комітету та Комісії.

в) Функції

У рамках частини своїх функцій, які стосуються спільної операційної програми, Комітет повинен:

- а) Погоджувати робочу програму СКО;
- б) Приймати рішення щодо об'єму та призначення ресурсів програми на технічну допомогу та людські ресурси;
- в) На кожній із своїх зустрічей переглядати управлінські рішення, прийняті СКО;
- г) Призначати комітети відбору проектів;
- д) Приймати рішення щодо критеріїв відбору проектів та приймати остаточне рішення щодо проектів, а також сум, які їм надаються у якості гранту;
- е) На кожній зі своїх зустрічей та на основі документів, поданих СКО-м, оцінювати та здійснювати моніторинг прогресу щодо досягнення цілей спільної операційної програми;
- ж) Переглядати усі звіти, які подає СКО та, у разі необхідності, приймати відповідні міри;
- з) Перевіряти будь-який спірний випадок щодо відшкодування, винесений на його розгляд СКО-м.

У випадку, якщо під час прийняття рішень, про які мова йде у пункті (д), СМК прийме рішення не керуватись усіма або частиною рекомендацій Комітету відбору, він повинен пояснити своє рішення у письмовій формі. Після цього рішення слід надіслати шляхом СКО-у Комісії для попереднього погодження. Комісія повідомляє свою думку СКО-у на протязі 15 робочих днів.

СКО повинен здійснювати свої обов'язки відповідно до діючих постанов та положень. СКО відповідає за забезпечення того, щоб усі рішення СМК відповідали даним правилам.

СМК створить Комітет Оцінки, який складатиметься з непарної кількості членів, які мають право голосу з країн, які приймають участь. СКО очолюватиме зустрічі Комітету Оцінки, а СТС діятиме у якості секретаріату Комітету Оцінки.

2.3.2. Спільний Керуючий Орган (СКО)

Призначеним Спільним Керуючим Органом є *Національне Агентство Розвитку Угорщини* в рамках Міністерства Національного Розвитку та Економіки.

National Development Agency (Hungary)
H - 1133 Budapest
Pozsonyi út 56.
Hungary

Національне Агентство Розвитку (Угорщина)
H - 1133 м. Будапешт
вулиця Пожоні 56
Угорщина

Спільний Керуючий Орган (СКО) відповідатиме за управління та реалізацію спільної операційної програми, включаючи технічну допомогу, відповідно до принципу здорового фінансового менеджменту та принципів економії, продуктивності та ефективності, а також здійснюватиме будь-який контроль, що буде необхідний відповідно до правил та процедур, визначених відповідними постановами.

Відповідно до Статті 15 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* відповідальність СКО щодо програми охоплюватиме наступне:

- а) Організація та дія у якості секретаріату під час зустрічей СМК, включаючи складання протоколів зустрічей;
- б) Підготовка деталізованих річних бюджетів для програми та запитів щодо платежів для Комісії;
- в) Складання річних операційних та фінансових звітів та їх надсилання СМК та Комісії;
- г) Проведення за допомогою власної внутрішньої аудиторської служби аудиторських програм з метою перевірки внутрішніх обігів та гарантування того, що процедури відповідним чином застосовуються в рамках СКО; річні внутрішні аудиторські звіти слід надсилати СМК та Комісії;
- д) Оголошення, після погодження СМК, тендерів та конкурсів заявок з метою відбору проектів;
- е) Отримання проектних заявок, організація, очолювання та дія у якості секретаріату для комітетів відбору та надсилання звітів СМК та Комісії, включаючи рекомендації комітетів відбору;

- ж) Подальші дії після відбору проектів СМК, підписання контрактів щодо різноманітних проектів з Бенефіціарами та підрядниками;
- з) Здійснення операційного менеджменту подальшої діяльності та фінансового менеджменту проектів;
- и) негайне повідомлення СМК про усі спірні випадки відшкодування;
- к) Проведення будь-яких досліджень щодо оцінки екологічного впливу на рівні програми;
- л) Реалізація інформаційного та плану щодо публічності відповідно до Статті 42 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

Відповідно до Статті 14.5 та 14.6 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* розподіл функцій операційного менеджменту, фінансового менеджменту та аудиторських функцій в рамках СКО буде наступним :

- **Операційне відділення** Департамент програм міжнародного співробітництва Національного агентства розвитку (НАР) відповідальне за загальний нагляд за реалізацією програми, забезпечення операційного управління програмою, участь СМК та комітету (ів) відбору, а також представлення звітів СМК-у та ЄК-ї.
- **Фінансове відділення** Департамент програм міжнародного співробітництва Національного агентства розвитку (НАР) відповідальне за фінансовий менеджмент, підготовку річних бюджетів програми та запитів щодо платежів для Комісії, платежів проектам через Підрозділ Фінансових Перерахунків (ПФП) Державної неприбуткової компанії ВАТІ та запитів про відшкодування, складання річного фінансового звіту та отримання фондів від Комісії.
- **Підрозділ внутрішнього аудиту** Національного агентства розвитку (НАР) діятиме у якості внутрішньої аудиторської служби відповідно до Статей 14, 15 та 29 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

Контроль за СКО здійснює голова СКО, який несе загальну відповідальність за належне функціонування СКО. Голова СКО представляє СКО на зустрічах Спільного Моніторингового Комітету, підписує та подає річні звіти Комісії.

Хоча СКО несе загальну відповідальність за програму, приймаючи до уваги досвід попередніх програм та відповідно до принципу продовжуваності, закладеного у Статті 17 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*, СКО може делегувати Спільному Технічному Секретаріату (СТС), який діє у якості окремого підрозділу Державної неприбуткової компанії ВАТІ, нижче зазначені завдання щодо координації та реалізації програми (у параграфі 2.3.3.), головним чином, завдання СКО, зазначені у пунктах а), д), е), ж), з) та л) розділу 2.3.3.

Відповідно до принципу продовжуваності та національного законодавства Департамент управлінських послуг (ДУП) Державної неприбуткової компанії ВАТІ у якості посередника окремо виконує горизонтальні завдання, які мають відношення до програм ТКС за участю угорської сторони. Департамент є організаційно незалежним від СТС та виконувати наступні функції, делеговані СКО:

- підтримка Моніторингової та інформаційної системи програми (координація процесу визначення та розвитку системи, управління операціями продовжуваності та розвитком системи, підтримка користувачів системи);
- Забезпечення якості конкурсів заявок та грантових угод у відповідності із законодавчою базою ЄІСП ТКС;
- Перерахунок фондів ЄІСП бенефіціарам за допомогою Підрозділу фінансових перерахунків (ПФП), який є окремим підрозділом в рамках ДУП, що діє у якості посередника, описаного у розділі 5.1.5 СОП. Голова ПФП діє у якості бухгалтера відповідно до *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

У випадку будь яких організаційних та структурних змін СКО залишає за собою право змінювати – звужувати або розширювати – завдання делеговані Департаменту Управлінських Послуг та СТС-у відповідним урядом, а також рамкову угоду, яка була укладена відповідно до указу СКО та ВАТІ після попереднього погодження Європейською Комісією.

СКО особисто підписує Меморандум взаєморозуміння зі словацькими та румунськими національними органами влади та може візувати Фінансову Угоду між Комісією та Україною.

Відповідно до *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* СКО задовольняє наступним трьом аудиторським вимогам на рівні програми.

А. Внутрішній аудит. Служба внутрішнього аудиту СКО повинна кожного року здійснювати програму контролю для перевірки внутрішніх оборотів та забезпечення того, щоб усі процедури правильно застосовувалися в рамках СКО, СТС та посередницького органу (ДУП Державної неприбуткової компанії ВАТІ). Служба повинна складати річний звіт та надсилати його представниками СКО. СКО повинен надсилати річний звіт внутрішньої аудиторської служби Комісії та СКО у якості додатку до річного звіту, про який мова йде у Статті 28 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

Внутрішній аудит стосується системного аудиту і націлений на надання обґрунтованої гарантії, що система, яка була створена для фінансового менеджменту програми:

- Функціонує у відповідності з принципами здорового фінансового менеджменту;
- Функціонує відповідно до правової бази;
- Вчасно перешкоджає, виявляє та коректує потенційні неправомірності та шахрайство.

Внутрішні аудитори надають незалежні аудиторські висновки щодо якості систем управління та внутрішнього контролю та представляють рекомендації з метою забезпечення ефективного та результативного досягнення цілей СКО.

Б. Зовнішній аудит. Незалежно від зовнішнього аудиту СКО, що здійснюється країною в якій створюється СКО, СКО повинен найняти незалежного аудитора, який є членом незалежного, визнаного на міжнародному рівні, контролюючого аудиторського органу для проведення щорічної фактичної перевірки доходів та витрат, представлених СКО у його річному фінансовому звіті, відповідно до стандартів та етики Міжнародної федерації бухгалтерів (МФБ).

Масштаб зовнішнього аудиту повинен охоплювати прямі витрати СКО щодо технічної допомоги та проектного менеджменту (платежі). Зовнішній аудиторський звіт повинен підтверджувати звіт про доходи та витрати, представлений СКО у його річному фінансовому звіті та, головним чином, повинен підтверджувати те, що зазначені витрати дійсно мали місце і є вірними та прийнятними.

СКО повинен надіслати зовнішній аудиторський висновок Комісії та СМК у якості додатку до річного звіту, про який мова йде у Статті 28 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

В. Вибірковий аудит проектів. Починаючи від завершення першого року Спільної Операційної Програми, Операційне відділення СКО повинне кожного року складати аудиторський план щодо проектів, який він фінансує. Контроль повинен здійснюватися шляхом перевірки документів та здійснення перевірок на місцях вибірових проектів, обраних СКО на основі випадкового статистичного вибіркового методу, приймаючи до уваги міжнародно визнані стандарти аудиту, а також, головним чином, фактори ризику, які стосуються цінності проекту, типу операцій, типу Бенефіціара або інших відповідних елементів. Вибірка повинна бути достатньою мірою репрезентативною, щоб гарантувати задовільний рівень відповідності, що стосується прямого контролю, який здійснюється СКО щодо існування, точності та прийнятності витрат, задекларованих проектами. Вибірковий аудит проектів здійснюватиметься незалежними зовнішніми аудиторами, найнятими СКО та відповідно до аудиторського плану, складеного операційним відділом СКО.

Звіт щодо реалізації минулорічного аудиторського плану стосовно проектів повинен детально описувати методологію, що використовується СМО під час вибору репрезентативної вибірки проектів, а також здійснений контроль, надані рекомендації та зроблені висновки операційним відділом СКО, що стосуються фінансового менеджменту відповідних проектів.

СКО повинен надіслати річний звіт щодо реалізації аудиторського плану стосовно проектів Комісії та СМК у якості додатку до річного звіту, про який мова йде у Додатку 28 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

2.3.3. Спільний Технічний Секретаріат (СТС)

Відповідно до Статті 16 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* СКО за умови попередньої згоди Спільного Моніторингового Комітету використовує Спільний Технічний Секретаріат (СТС), а також необхідні його ресурси з метою допомоги у поточному управлінні діяльністю в рамках Спільної Операційної Програми. СТС безпосередньо допомагає СКО у виконанні вище описаних різноманітних завдань, оскільки він здійснює роботу щодо поточного операційного менеджменту цілої програми. СТС знаходиться в Державній неприбутковій компанії ВАТІ, яка здійснює його управління як окремим підрозділом. СТС виконує делеговані завдання СКО за відповідальністю СКО. Як було описано у розділі 2.2.3, делегування завдань між СКО та СТС здійснюється відповідно до урядового указу про виконання разом з Указом Уряду 49/2007, який визначає інституційну систему. Завдання ВАТІ, які стосуються діяльності СТС також регулюються рамковою угодою, укладеною на цілий період реалізації програми.

Угорська державна неприбуткова компанія з міського планування та регіонального розвитку ВАТІ (VÁTI)

**(VÁTI Hungarian Public Non-profit Company)
H - 1016 Budapest
Gellérthegey u. 30-32.
Hungary**

**(Угорська державна неприбуткова компанія ВАТІ)
H - 1016 Будапешт
вулиця Гелірхедь 30-32.
Угорщина**

СТС підтримуватиме СКО під час координації та реалізації програми. Як описано у пункті 2.3.2. СТС може здійснювати від імені СКО наступні завдання, визначені у Статті 15 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* та делеговані Спільним Керуючим Органом:

- а) Стаття 15 (2) підрозділ а):
  - організація та дія у якості секретаріату під час зустрічей СМК,
  - підготовку та надсилання електронною поштою документації,
  - складання протоколів зустрічей;
- б) Стаття 15 (2) підрозділ г):
  - оголошення конкурсів тендерів та конкурсів заявок для відбору проектів після погодження СМК, як визначено у пункті 3.2;
- в) Стаття 15 (2) підрозділ д):
  - отримання та реєстрація проектних заявок,
  - організація, очолювання та дія у якості секретаріату для комітетів відбору,
  - надсилання звітів СМК та Комісії (за погодження СКО), включаючих рекомендації комітетів відбору;
- г) Стаття 15 (2) підрозділ ж):
  - подальші дії після відбору проектів СМК,
  - підписання контрактів щодо різноманітних проектів з Бенефіціарами та підрядниками як визначено у пункті 5.1.2;
- д) Стаття 15 (2) підрозділ з):
  - здійснення операційного менеджменту подальшої діяльності та фінансового менеджменту проектів як визначено у пункті 5.1;
- е) Стаття 15 (2) підрозділ і):
  - реалізація інформаційного та плану щодо публічності відповідно до Статті 42 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

До інших завдань Спільного Технічного Секретаріату, що здійснюються з метою допомоги СКО-у в поточному управлінні діяльністю в рамках СОП належать наступні:

- а) Координація та здійснення діяльності, яка стосується розробки проектів та процедур подання заявок, підготовки рішень СМК стосовно відбору проектів;

- б) Підготовка та представлення для користування стандартних форм, які відповідають Практичному Посібнику ЄК щодо проектних заявок та проектної оцінки усіх проектів;
- в) Підготовка проектної документації, сприяння в оцінці прийнятності та якості заявок;
- г) Проведення інформаційних та публічних заходів та роботи щодо зв'язків з громадськістю згідно з пунктом 4.4 (наприклад, інформування про програму, створення, підтримка та оновлення веб-сторінки) за згоди СКО та СМК;
- д) Співробітництво з національними органами;
- е) Співробітництво з організаціями, установами та мережами, що відповідає цілям програми;
- ж) Участь у моніторингу та оцінці програми;
- з) Поточне управління Моніторинговою та інформаційною системою програми;
- и) Координація реалізації проектів Технічної Допомоги під наглядом СМК;
- к) Підготовка будь яких інших документів на вимогу СМК

Річні плани роботи СТС повинні бути погоджені Спільним Моніторинговим Комітетом після попереднього візування СКО.

СТС забезпечуватиме координацію між суб'єктами програми.

У СТС працюватиме міжнародний персонал з усіх країн, які приймають участь. Кількість та кваліфікація персоналу повинна відповідати вище зазначеним завданням. Голова СТС відповідає за належне функціонування СТС та діє у якості уповноваженої особи відповідно до *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*.

Фінансування СТС повинне здійснюватися з бюджету Технічної Допомоги.

СТС створює відділення в Україні, Словаччині та Румунії з метою інформування потенційних Бенефіціарів про діяльність, яка планується в рамках програми. До повноважень відділень СТС належить діяльність щодо публічності в рамках Спільної Операційної Програми, а також надання інформації усім зацікавленим суб'єктам.

2.3.4. Національні органи влади

Національні органи влади доповнюють СКО, що стосується відповідальності за координацію програмного процесу у власних країнах під час періоду підготовки програми та забезпечення координації Програми у країнах-учасниках під час реалізації. До відповідальності Національних органів влади належить:

- Участь у зустрічах СМК (відповідно до положень вище зазначеного пункту 2.3.1.);
- Пропонування кваліфікованих кандидатів для погодження СМК у якості членів Комітету відбору;
- Відповідальність за відшкодування відповідно до Статті 27 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* (у країнах-членах);
- Призначення контролерів відповідно до Статті 39 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* (у країнах-членах);
- Гарантування співфінансування для словацької/румунської/угорської сторін;
- Підписання Фінансової Угоди (Україна) з Європейською Комісією;
- Підписання двосторонньої угоди або меморандуму взаєморозуміння (Словаччина, Румунія) з СКО, що регулює відповідальність між державами, які приймають участь.

2.3.5 Управлінські можливості

Відповідно до Статті 5.2 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* СКО гарантує, що його управлінські можливості та можливості ВАТІ (включаючи СТС та ДУП) відповідають обсягу, складності та завданням програми, зокрема що стосується людських ресурсів, комп'ютеризації, засобів підрахунку та фінансової звітності.

Індикативний опис персоналу необхідного для програмної імплементації та інформація щодо джерел фінансування персоналу, офісів, обладнання наведена у наступній таблиці:

9. Таблиця: Індикативний опис персоналу та джерел фінансування

Організація	Людські ресурси	Кількість персоналу залученого до програмної реалізації	Джерела фінансування персоналу	Джерела фінансування офісу та обладнання
СКО	Голова СКО	Для всіх програм	Національний бюджет Угорщини	Національний бюджет Угорщини
	Операційне відділення	1		
	Фінансове відділення	1		
	Відділ внутрішнього аудиту	1		
СТС	Голова СТС (уповноважений службовець)	1	Внесок ЄС (ТД)	Внесок ЄС (ТД)
	Програмні менеджери	4		
	Фінансовий менеджер	2		
	Відділення СТС Ужгород	1		Національний бюджет Словаччини
	Відділення СТС – Кошице	1		
	Відділення СТС – Сату Маре	1		
ДУП	Моніторингова система Менеджмент та адміністрація	0,6	Внесок ЄС (ТД)	Внесок ЄС (ТД)
	Оцінка якості	0,2		
	Підрозділ фінансових перерахунків (бухгалтер)	0,4		
Національні контролери	Угорщина	3	Національний бюджет (країн-членів)	Національний бюджет (країн-членів)
	Словаччина	2		
	Румунія	2		

Комп'ютеризація та інструменти бухгалтерського обліку

Першочерговим інструментом бухгалтерського обліку, який використовується в СТС, Підрозділі Фінансових Перерахунків компанії ВАТІ та СКО є окремий Бухгалтерський Модуль Моніторингової та Інформаційної Системи, що взаємодіє з базою даних ORACLE. Моніторингова та Інформаційна Система Програми розроблена на основі досвіду отриманого під час реалізації Програм Сусідства 2004-2006 р.р. та базується на «Моніторинговій та Інформаційній Системі ІНТЕРРЕГ», що підтримує імплементацію програми.

Всі відповідні документи кожного проекту занесені до загальної бази даних (контракти, авансові платежі, платежі під час реалізації проекту, балансові платежі, відшкодування).

Фінансовий менеджмент всіх трансакцій по банківському рахунку програми (що управляється СКО), а також технічні звіти (що готуються ПФП) також внесені до Моніторингової та Інформаційної Системи Програми.

Щодо поточного управління фондів ТД бухгалтерська документація зберігається окремо в іншій комп'ютеризованій бухгалтерській системі TOPSOFT, що підзвітна БАТІ. Вся необхідна інформація вноситься до Моніторингової та Інформаційної Системи Програми.

3. Розробка та відбір проектів

Розробка та відбір проектів здійснюватиметься відповідно до Статті 23 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* та відповідно до положень Практичного Довідника Комісії щодо контрактних процедур для зовнішніх дій ЄК (ПРАГ) разом з діючими додатками на момент оголошення конкурсу заявок.

Програма визначає окремі сфери втручання, які безпосередньо можуть сприяти досягненню загальних цілей. СМК має право деталізувати види діяльності в рамках визначень, включених в опис пріоритету, у разі, якщо цього вимагає успішна реалізація програми та є необхідною більша зосередженість видів діяльності. Така деталізація буде включена в особливий конкурс заявок, погоджений СМК.

Кінцеве рішення щодо погодження/відхилення проектів належить до сфери відповідальності СМК.

3.1. Розробка проектів

Допомога та підтримка надаватиметься і у розробці проектів. СТС та його відділення в рамках програми відповідають за поширення інформації потенційним заявникам. Усі види діяльності даного роду інтегруватимуться у План Комунікації, особливо, якщо використовуватимуться фонди ТД.

СТС відповідатиме за інформування відповідальних органів влади країн, які приймають участь, щодо можливостей приєднання до розробки проектів.

Під час надання допомоги у розробці проектів слід забезпечити наступне:

- усі потенційні заявники та партнери проектів отримують однакову інформацію, незалежно від того, де вони розташовані;
- сприяння у налагодженні партнерства, допомагаючи у пошуку зацікавлених суб'єктів, наприклад за допомогою бази даних або заходів.

3.2. Відбір проектів

Відбір проектів здійснюватиметься відповідно до положень ПРАГ та належатиме до загальної відповідальності Спільного Моніторингового Комітету відповідно до *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*. Проекти будуть відібрані через оголошення конкурсів. Індикативно один конкурс буде оголошено раз на рік, охоплюючи усі програмні пріоритети. Відповідно до статті 4 (i) *Правил Реалізації ЄІСП* попередній індикативний розклад для конкурсів та відбору проектів, що будуть профінансовані, включено до Додатку 11.

Аплікаційні пакети, включаючи аплікаційні форми та їх додатки, посібники для заявників та схеми оцінки будуть розроблені СКО/СТС на основі стандартів, деталізованих у ПРАГ та у відповідності з ними при залученні компетентних технічних експертів в будь-який час, коли виникатиме така необхідність (наприклад, навколишнє середовище). Однак, кінцеві документи аплікаційних пакетів є предметом погодження Спільним Моніторинговим Комітетом, приймаючи до уваги особливості Програми.

Проектні заявки технічно оцінюються експертами з відповідним регіональним та технічним досвідом, а потім обговорюються у комітеті відбору проектів. Кінцеве рішення приймає СМК в порядку, описаному у відповідному розділі.

3.3. Прийнятні заявники

Відповідно до Статті 14 *Постанови Європейського Парламенту та Ради, яка закладає загальні положення, які створюють Європейський Інструмент Сусідства та Партнерства (Постанова ЄІСП)* наступні категорії Бенефіціарів можна вважати можливими партнерами проектів у рамках усіх пріоритетів, визначених у програмі.

Юридичні особи, створені відповідно до публічного або приватного права у цілях державного інтересу або з специфічною метою задоволення потреб загального інтересу, які належать до однієї з наступних груп:

- 1) Національні, регіональні та місцеві організації, які здійснюють політику у сферах відповідних політик, визначених у якості пріоритетів програми;
- 2) Напівдержавні установи, такі як асоціації та організації, які сприяють регіональному розвитку, інноваційні агентства та агентства розвитку, дослідницькі інститути та університети;
- 3) Регіональні та місцеві асоціації підприємців (наприклад, торгові палати, союзи); професійні організації;
- 4) Регіональні та місцеві органи місцевого самоврядування, а також їх організації, які діють у якості юридичних осіб, регіональні ради;
- 5) Недержавні суб'єкти, визначені у пункті (з) Статті 14 Постанови ЄІСП;

Окрім даних загальних правил прийнятності, Спільний Моніторинговий Комітет визначатиме прийнятних заявників на рівні різних конкурсів заявок відповідно до Заходів та зосереджуючись на особливостях транскордонного співробітництва.

4. Інформація та публічність

Стратегія інформування та публічності програми повинна здійснюватися згідно з відповідним посібником ЄК з питань публічності, який використовується щодо зовнішніх заходів ЄК.

Для того, щоб проінформувати аудієнцію про результати, зміни, вимоги та завдання, які повинні бути здійснені під час реалізації на рівні програми або проекту, буде підготовлено Комунікаційний План, який відображатиме вимоги інформування та публічності, визначені Статтею 42 Правил Реалізації ЄСП (951/2007/ЕС), а також спеціальні потреби різних груп, потенційно залучених у програму як на рівні управління, так і на рівні бенефіціарів щодо:

- а. Підготовки Стратегії,
- б. Цілей комунікаційного плану,
- в. Визначення цільових груп,
- г. Задіяних суб'єктів та їх повноважень (СКО, СТС, відділення, Національні контактні пункти, тощо),
- д. Планування інформаційних та комунікаційних заходів,
- е. Індикативного бюджету.

4.1. Цілі

Загальною ціллю Комунікаційного Плану буде створення уніфікованого громадського іміджу та забезпечення публічності допомоги Програми транскордонного співробітництва ЄСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна.

- Поширювати інформацію щодо можливостей даної програми та забезпечити прозорість для цільових груп програми;
- Досягнути більш глибокої обізнаності громадськості з результатами та вигодами, досягнутими транскордонними проектами.
- Підтримувати адміністративні (управлінські) відділення країн-учасниць в отриманні широких знань та навичок щодо реалізації та управління проектами транскордонного співробітництва;
- Допомогати потенційним українським партнерам краще зрозуміти та опанувати загальну систему допомоги Співтовариства, що здійснюється або через транскордонні операційні програми або в інший спосіб;
- Сприяти створенню широко охоплюючої комунікаційної мережі серед потенційних бенефіціарів, виконавчих органів (на європейському, національному, регіональному та місцевому рівнях) та громадськості загалом;
- Створити пов'язану картину програми та її реалізації на території Угорщини, Словаччини, Румунії та України.

Рівні комунікації

Рівні комунікації можна диференціювати залежно від інформаційних пакетів, інформаційних потреб та цільових груп. Зазвичай, зміст інформації визначає рівень комунікації, які можна розподілити на:

- комунікація програмного рівня (внутрішня та зовнішня комунікація);
- комунікація проектного рівня (технічна комунікація між бенефіціарами, партнерами проекту та органами управління програми; інформаційні заходи та заходи публічності партнерів проекту).

4.2. Цільові групи

Цільова аудиторія відрізнятиметься залежно від:

- Природи інформації, яка розповсюджуватиметься;
- Типів комунікаційних каналів, які використовуватимуться;
- Їх інформаційних потреб.

Комунікація повинна бути, головним чином, направлена на **потенційних заявників та бенефіціарів** з метою гарантування того, що вони належним чином та вчасно проінформовані про можливості фінансування, конкурси заявок та одночасно для того, щоб впевнитись у тому, що вони розуміють процес управління.

Другою цільовою групою є **громадськість загалом**, у якості непрямих бенефіціарів, яка повинна бути обізнана з результатами та вигодами, досягнутими проектами.

Інформацію про результати проектів слід також надавати **установам, залученим у вироблення політики у сферах**, які мають відношення до пріоритетів програми.

Іншими цільовими групами будуть наступні:

- Органи програми
- Урядові управління та агентства
- Установи, пов'язані з ЄС
- Засоби масової інформації/організації преси на європейському, національному, регіональному та місцевому рівнях

4.3. Заходи інформування та публічності, канали та інструменти

4.3.1. Заходи та консультації

Регіональні та місцеві інформаційні заходи, семінари, робочі засідання, технічні конференції та дискусії круглого столу – вони, головним чином, допомагають підвищити досвід організацій та персоналу, новий для програми.

Форуми пошуку партнерів – допомагають потенційним заявникам у розробці проектів та пошуці партнерів.

Стартовий захід на початку програми – забезпечує поширення загальної інформації про програму на національному рівні у кожній країні-учасниці.

Головний захід раз на рік – кожного року буде проводитися щонайменше один головний інформаційний захід з метою сприяння досягненням та підкреслення ключових повідомлень і найкращої практики програми.

Заклучна конференція по завершенню програми – буде зосереджена на досягненнях порівняно з цілями визначеними в ОП.

4.3.2. Інтернет

Веб-сторінка – спеціальна веб-сторінка програми, яка надаватиме поточну інформацію загальній громадськості, потенційним та кінцевим бенефіціарам. Домашня сторінка також міститиме перелік посилань на інші корисні веб-сторінки. Назви доменів повинні бути зарезервовані для веб-сторінки. Сторінка регулярно оновлюватиметься організаціями, відповідальними за її зміст.

Е- бюлетені (е- видання) – електронні інформаційні листки, які інформуватимуть цільову аудиторію про останні новини програми, досягнення та розвиток.

Пряма поштова розсилка – пряма поштова розсилка дає можливість направити поточну та безпосередню інформацію конкретним цільовим групам.

4.3.3. Лінія допомоги

Лінія допомоги буде запущена СТС паралельно з Галузовими Офісами з метою надання професійних консультацій усім потенційним та кінцевим бенефіціарам з усіх аспектів програми. Телефонна лінія для поставлення запитань може бути доповнена адресою електронної пошти для письмової кореспонденції та опублікуванням часто запитуваних запитань на веб-сторінці для покращення прозорості реалізації.

4.3.4. Рекламні та інформаційні матеріали, інструменти засобів масової інформації, як використовуватимуться в програмі:

- Публікація програми
- Листівки, листки з фактами та брошури
- Загальне керівництво
- Оголошення
- Преса, телебачення, радіо

4.3.5. Імідж та бренд

Для програми буде розроблений транскордонний логотип. Простий дизайн направлений на включення транскордонних елементів. Окрім логотипа ЄС на кожному окремому документі, будь то в паперовій чи в електронній формі, складеному в рамках та в цілях програми, будуть відповідно використовуватися елементи візуальної ідентичності програми (логотип, особливі кольори, тощо).

Слоган програми, тісно пов'язаний з її „фірмовою” маркою, також використовуватиметься поряд з особливими візуальними елементами.

4.4. Відповідальність

СКО відповідатиме за здійснення інформаційних заходів та заходів з публічності, які стосуються Спільної Операційної Програми. СКО, головним чином, повинен буде здійснювати усі необхідні кроки для забезпечення публічності фінансування або спів-фінансування Співтовариства, що стосується його власної діяльності та діяльності проектів, які фінансуються в рамках програми. Відповідно до Статті 42 Правил Реалізації ЄІСП ТКС такі заходи повинні відповідати відповідним правилам публічності зовнішньої діяльності, закладеним та опублікованим Комісією.

Як визначено у пункті 2.3.3 на практиці інформаційні заходи та заходи з публічності здійснюються СТС та його відділеннями відповідно до *Комунікаційного Плану* – включаючи індикативний бюджет для реалізації – який повинен бути розроблений СТС та прийнятий СМК після попереднього погодження СКО.

4.5. Виконавчі органи

4.5.1. Спільний Керуючий Орган

СКО повністю відповідає за здійснення інформаційних заходів та заходів з публічності у співробітництві з СТС та Галузовими Офісами. На практиці, СКО безпосередньо сприяє комунікаційним заходам, головним чином, у формі участі у заходах, проведення презентацій, перебуваючи на контакті, надаючи інформацію, інтерв'ю, прес релізи та статті за запитом запит та шляхом гармонізації інших національних заходів комунікації з заходами даної Програми у разі необхідності.

4.5.2. Завдання Спільного Технічного Секретаріату

- Розробити загальну систему для зв'язків з громадськістю, що стосуються програми, а також розробити загальну корпоративну ідентичність програми для використання в усіх засобах інформації,
- Розробити загальний Комунікаційний План на весь програмний період, який повинен бути надісланий Комісії на протязі чотирьох місяців з дати прийняття Операційної Програми,
- Розробити інформаційні матеріали для розповсюдження (як в електронній, так і паперовій формах),
- Створити, підтримувати та оновлювати Інтернет веб-сторінку,
- Організовувати інформаційні заходи з партнерами, що діють на програмній території,
- Підтримувати необхідні зв'язки з засобами масової інформації,
- Відповідати на будь-який запит інформації,
- Організовувати головні інформаційні кампанії, які висвітлюють початок програми, навіть у випадку відсутності кінцевої версії Комунікаційного Плану,
- Організовувати щонайменше один головний інформаційний захід в рік, презентуючи або початок конкурсу заявок або досягнення програми, включаючи, де має місце, головні проекти,
- Публікувати перелік Бенефіціарів, назви погодженої діяльності та суму фінансування, призначену на дану діяльність (СТС повинен гарантувати, що Бенефіціар проінформований в тому, що погодження фінансування є також погодженням його включення в опублікований перелік Бенефіціарів відповідно до законодавства).

4.5.3. Галузеві Офіси

Галузеві Офіси створюватимуться СТС в Україні, Словаччині та Румунії з метою інформування потенційних бенефіціарів про заплановані заходи в рамках програми. До відповідальності Галузевих Офісів СТС належить публікація заходів у рамках Спільної Операційної Програми та надання інформації будь-кому, кого вона може зацікавити.

4.5.4. Спільний Моніторинговий Комітет

СМК отримуватиме регулярну інформацію від СКО щодо Комунікаційного Плану та його реалізації. СКО прагнучим співробітництва з членами Комітету в опублікуванні програми та розповсюдженні інформаційних та рекламних матеріалів в рамках своїх мереж.

4.5.5. Бенефіціари

Їх інформаційні та рекламні заходи, які матимуть місце, можуть сприяти досягненню цілей визначених у даній стратегії лише непрямым чином. Діяльність бенефіціарів у комунікаційному процесі скоріш за все слугує зворотнім зв'язком щодо найвищих органів стосовно їх проектів.

4.6. Індикативний бюджет

Значна частина комунікаційних заходів здійснюватиметься персоналом СТС. Організація завдань, презентація інформації з перших рук, оновлення інформаційних ресурсів, забезпечення роботи лінії допомоги та адміністрування зовнішніх завдань вимагатиме, головним чином, належних здібностей персоналу. Індикативний бюджет в розмірі 457.000 євро буде розміщено для реалізації комунікаційних заходів для Програми. Бюджет комунікаційної діяльності фінансуватиметься через Технічну Допомогу, який індикативно складає 6,64% сумарного бюджету ТД.

4.7. Моніторинг та оцінка Комунікаційного Плану

СМК програми повинен бути проінформований СКО/СТС про хід реалізації Комунікаційного Плану, про здійснені інформаційні заходи та заходи з публічності, а також засоби комунікації, які використовувалися. СКО повинен також надати інформацію СМК про приклади таких

заходів. Головною ціллю оцінки буде дослідження того, наскільки інформаційні та комунікаційні заходи були ефективними з точки зору публічності та обізнаності з ОП, а також ролі Співтовариства. З іншого боку, моніторинг використовуватиметься з метою оцінки прогресу в реалізації Комунікаційного Плану, гарантуючи досягнення його цілей.

5. Реалізація на рівні проекту та фінансовий менеджмент на рівні програми

5.1. Реалізація на рівні проекту

Реалізація проекту від підписання контракту до завершення проекту, включаючи зобов'язання по звітуванню та платежі Фондів, здійснюватиметься відповідно до правової бази ЄСП ТКС.

5.1.1. Бенефіціар

Відповідно до Статті 40 *Правил Реалізації ЄСП ТКС* проекти повинні подаватися заявниками, представленими партнерством, яке складається з щонайменше одного партнера з кожної країни-члена, яка приймає участь в Програмі та щонайменше одного партнера з України. “Принцип Провідного Партнера” є базовою вимогою в рамках усієї діяльності, яка фінансується Програмою.

Бенефіціар є органом, який підписує контракти з СКО (право підписання може бути делеговане СТС) та який несе повну юридичну та фінансову відповідальність за реалізацію проекту по відношенню до даного органу. Він отримує фінансовий внесок від СКО (через Підрозділ Фінансових Перерахунків (ПФП)) та гарантує його управління та, де має місце, розподіл відповідно до угод, підписаних зі своїми партнерами. Він, власне, є відповідальним перед СКО та безпосередньо підзвітний органам, які відповідають за операційний та фінансовий хід діяльності.

Партнери повинні між собою визначити Бенефіціара для кожного проекту. Бенефіціар повинен взяти на себе наступні зобов'язання:

- а) Він повинен викласти в угоді (партнерській угоді) усі необхідні процедури по відношенню до партнерів, які приймають участь в проекті. Угода, крім того, включатиме положення, які гарантують здоровий фінансовий менеджмент фондів, призначених на даний проект, включаючи процедури щодо відшкодування сум, які були сплачені не належним чином;
- б) Він повинен відповідати за забезпечення реалізації цілого проекту;
- в) Він повинен гарантувати, що витрати представлені партнерами, які приймають участь в проекті, були понесені з метою реалізації проекту та відповідають видам діяльності, погодженим між партнерами, які приймають участь у проекті;
- г) Він відповідає за перевірку витрат проекту погодженим аудитором/національним контролером відповідно до ПРАГ та подання запитів на платіж до СТС на основі контракту ЄСП;
- д) Він відповідатиме за перерахунок внеску ЄСП партнерам, які приймають участь в проекті.

Проект буде представлений Бенефіціаром, який діятиме, як єдина безпосередня контактна особа між проектом та органами спільного управління програми. До відповідальності Бенефіціара належить створення добре працюючого консорціуму, що забезпечуватиме відповідну та здорову реалізацію проекту.

Можливість ініціювати проекти та діяти у якості Бенефіціара буде відкритою для усіх прийнятних організацій.

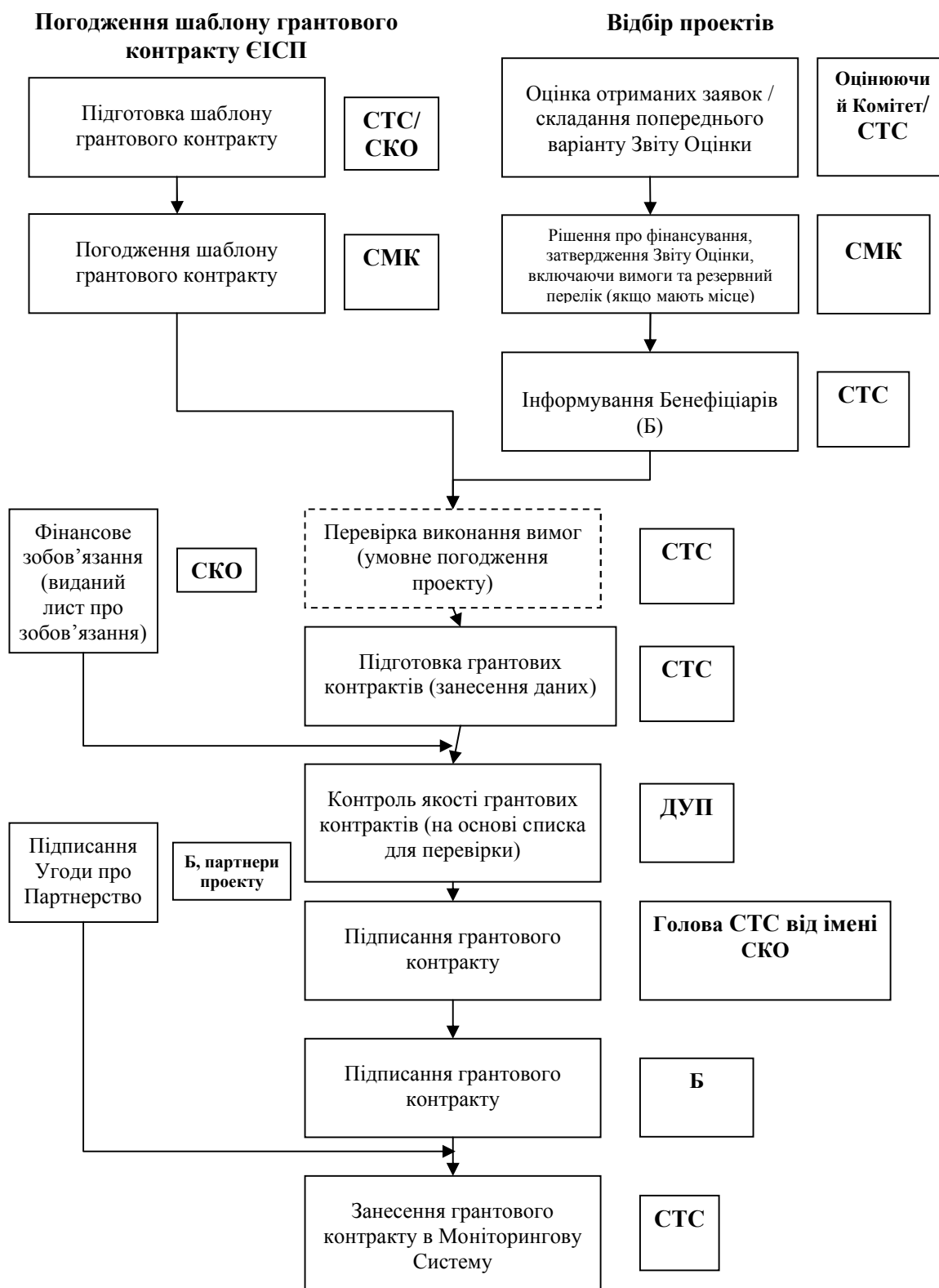
5.1.2. Контрактні процедури

Відповідно до Статті 23 *Правил Реалізації ЄСП ТКС* контрактними процедурами будуть ті, які застосовуються до зовнішніх дій, як це визначено у Статтях 162-170 Постанови Ради (ЄК, Євроатом) № 1605/2002 та Статтях 231-256 Постанови Комісії (ЄК, Євроатом) № 2342/2002.

До відповідних процедур та пов'язаних стандартних документів, а також шаблонів угоди, які слід використовувати, належать ті, які включені до Практичного Посібника для контрактних процедур щодо зовнішніх дій ЄК (ПРАГ) з діючими додатками на момент оголошення

конкурсів заявок, адаптовані до особливостей транскордонного співробітництва загалом та Програми, головним чином, у відповідності з *Постановою ЄІСП* та *Правилами Реалізації ЄІСП ТКС* та погоджені СКО.

На основі офіційного погодження проекту СМК-м СКО видає декларацію про зобов'язання. СКО несе юридичну відповідальність за грантову угоду ЄІСП (підготовлену СТС) та може офіційно делегувати (у письмовій формі) повноваження підписання грантових контрактів від свого імені СТС-у. СТС повинен занести юридично обов'язковий грантовий контракт до Моніторингової Системи Програми. Кроки контрактних процедур представлені на наступній схемі:

Грантовий контракт готується для підписання компетентним програмним менеджером СТС, який вносить спеціальні дані проекту у погоджений шаблон. Після отримання листа зобов'язань з СКО, фінансовий менеджер СТС візує контракт. Потім відділ Оцінки якості ДУП виконує контроль якості підготовленого грантового контракту на основі листа – перевірки. Якщо грантовий контракт відповідає всім вимогам, голова СТС підписує його від імені СКО.

Перелік присуджених грантових контрактів (бенефіціарам або підрядникам) СКОм повинен публікуватися СКО на його веб-сторінці (веб-сторінці програми) відповідно до вимог Фінансової Постанови ЄС та ПРАГ.

5.1.3. Національний контроль на рівні партнерів

Відповідно до Статті 39 *Правил Реалізації ЕІСП ТКС*, країни-члени можуть створювати контролюючу систему, забезпечуючи можливість перевірки правильності витрат, оголошених як необхідні для виконання проекту або частин проекту, що реалізуються на їх території, а також відповідності таких витрат та пов'язаних проектів, або частин цих проектів правилам Співтовариства та їх національним правилам.

Перевірки, що здійснюватимуться на національному рівні включатимуть адміністративні, фінансові, технічні та фізичні аспекти проектів. Перевірки гарантуватимуть той факт, що заявлені витрати є дійсними, що продукти та послуги були надані і те, що проекти та витрати відповідають визначеним правилам Співтовариства та національним правилам. Процес перевірки, здійснюваний контролерами на національному рівні включає 100 % адміністративну перевірку та, де має місце, перевірку на місцях.

СКО та СТС повинні бути регулярно поінформовані про контролюючі системи, створені країнами-членами.

Призначені національні контролери програми у країнах-членах працюватимуть у рамках:

В Угорщині: Державна неприбуткова компанія ВАТІ з регіональним відділенням у Матесалці

У Словаччині: Міністерство будівництва та регіонального розвитку Словацької Республіки

У Румунії: Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлового господарства.

В Україні витрати на рівні проектів будуть перевірятися зовнішнім аудитором згідно з вимогами ПРАГ. Перевірені будуть всі проекти не залежно від їх розміру.

5.1.4. Звітування по проекту

Бенефіціар може здійснити запит на платіж, надавши звіти про хід реалізації проекту, які слід подавати СТС. Детальні правила щодо звітування визначені у стандартних загальних умовах до грантових контрактів, що додаються до ПРАГ. Спільний Моніторинговий Комітет може прийняти рішення щодо конкретного випадку (для кожного конкурсу заявок) обмежити ці правила (наприклад, вимагаючи звітів двічі на рік натомість річних звітів).

5.1.5. Фінансовий менеджмент на рівні проекту та контроль

Фінансовий менеджмент проектів здійснюватиметься відповідно до встановлених постанов. Фінансове виконання проектів контролюватиметься на трьох нижче описаних рівнях.

Внутрішній контроль

Внутрішній контроль кожного проекту здійснюватиметься за наглядом Бенефіціара. Бенефіціар та його партнери повинні забезпечити продуктивну та ефективну систему контролю в рамках проекту. Головним чином, кожен проект матиме фінансового менеджера, який відповідатиме за забезпечення відповідної бухгалтерської системи, заповнення оригіналів рахунків, їх пропечатування печаткою проекту з метою уникнення подвійного фінансування тощо. Дані завдання відносяться до частини прийнятних витрат, оскільки передбачають дійсно витрачений час на проект.

Перевірка витрат

Відповідно до вимог ПРАГ згідно зі Статтею 15.6 Додатку II грантового контракту, а саме, загальних умов, для всіх проектів, незалежно від суми гранту. В кожному випадку аудиторський висновок щодо витрат проекту буде надаватися до СТС Бенефіціаром. Бенефіціар отримає підзвіти перевірки на рівні партнерів від акредитованого аудитора (який є членом визнаного на міжнародному рівні контролюючого органу щодо обов'язкового аудиту) в Україні або національних контролерів у випадку країн-членів, що описано у розділі 5.1.3. Витрати на аудит фінансуватимуться з бюджету проекту. Національні контролери фінансуватимуться з національних фондів у кожній країні-члені.

Аудитор/національний контролер перевіряє чи витрати, задекларовані Бенефіціаром є дійсними, точними та прийнятними відповідно до грантового контракту, а також надає звіт про перевірку витрат у відповідності з Додатком VII до стандартного грантового контракту ПРАГ.

Звіт про перевірку витрат, що супроводжує запит на балансовий платіж, включає всі витрати проекту (включаючи витрати як Бенефіціара, так і партнерів), які не були охоплені будь-яким попереднім звітом про перевірку витрат. На основі звіту про перевірку витрат, СТС визначає, а СКО погоджує загальну суму прийнятних витрат, які можуть бути вираховані з загальної суми авансового фінансування в рамках Контракту (розрахунок).

У випадку, якщо Бенефіціар є урядовим відділенням або державним органом країни-члена Європейського Співтовариства, СКО може звільнити його від вимог перевірки витрат.

Перевірка та погодження платежів СТС

На основі технічного та фінансового звітів проекту та вище згаданих звітів про перевірку, фінансові/операційні менеджери СТС перевірятимуть чи всі перевірки були здійснені правильно та в кінцевому рахунку переходитимуть до запитів на платіж. У випадку, якщо їм будуть необхідні висвітлення щодо конкретних аспектів витрат, вони звертатимуться за більш докладною інформацією до Бенефіціара (який, у свою чергу, повинен зв'язатися з усіма його партнерами (партнером), у випадку, якщо інформаційний запит стосується його партнера).

Платежі фондів ЄІСП

Платежі проектам матимуть форму авансового фінансування (початковий та наступні платежі) та балансового платежу. Всі запити на платіж повинні супроводжуватися звітами та документами, як це визначено у Ст. 15 стандартних загальних умов до грантових контрактів, які додаються до ПРАГ.

Авансові платежі (початковий та проміжкові) можуть здійснюватися на шестимісячній основі.

До основних кроків сплати фондів ЄІСП належать наступні:

- Бенефіціар повинен підготувати запити на платіж щодо частини проекту, яка фінансується ЄІСП
- Запити на платіж разом зі звітами та документами, як це визначено у Ст. 15 стандартних загальних умов до грантових контрактів, що додаються до ПРАГ повинні бути подані СТС
- СТС контролює запит на платіж (у випадку початкового авансового платежу) та звіти на предмет того, чи усі перевірки здійснені правильно (у випадку наступних авансових платежів та балансового платежу) – компетентний програмний менеджер виконує перевірку та фінансовий менеджер проводить зустрічну перевірку та візує.
- СТС надсилає завірений запит на платіж Підрозділу Фінансових Перерахунків (ПФП), який відповідає за технічний менеджмент платежів фондів ЄІСП Бенефіціарам
- ПФП надає запити на платіж до СКО через Моніторингову Систему Програми
- Відповідно до погодження запитів, що рекомендовані СТС, протягом 5 робочих днів СКО погоджує запит на платіж та перераховує внесок ЄІСП з єдиного банківського рахунку програми на банківський рахунок ПФП

- Після погодження СКО-у ПФП перераховує суму фондів ЄСП безпосередньо Бенефіціару. Перерахунок вимагає підписів, як уповноваженої особи (голови СТС), так і бухгалтера (голови ПФП)
- Після отримання фондів Бенефіціар розподіляє відповідні суми коштів серед усіх партнерів проекту

Кроки фінансових потоків ЄСП представлені на наступній схемі:

Фінансовий менеджмент проектів (частина ЄСП)

5.2. Національне співфінансування

Співфінансування країн, які приймають участь, складає 10% внеску Європейського Союзу у Програму за винятком компоненту Технічної Допомоги. Співфінансування призначене для всієї програми, але для того, щоб спростити її реалізацію, від Бенефіціара кожного погодженого проекту або частково з державного бюджету вимагається уніфікована ставка співфінансування (10%). Співфінансування може надходити з місцевого, регіонального та національного рівнів, а також з державного та приватного секторів.

5.3. Фінансовий менеджмент на рівні програми (ЄІСП)

Спільний Керуючий Орган здійснює, головним чином, управління та координацію фінансових процедур на рівні програми. Відповідно до *Правил Реалізації ЄІСП* СКО відповідає за фінансовий менеджмент програми та звіти для Комісії.

5.3.1. Банківський рахунок Програми

Єдиний банківський рахунок у євро буде відкритий фінансовим підрозділом СКО спеціально для програми, який також здійснюватиме управління рахунком. У рамках фінансового менеджменту на рівні проекту ПФП подає відповідні запити на виплати до СКО через Моніторингову систему програми. На основі дозволу рекомендованого СТС протягом 5 робочих днів після подання відповідного запиту СКО погоджує такі запити та перераховує кошти з банківського рахунку програми на євро рахунок ПФП з метою подальшого перерахунку Бенефіціарам. Розрахунковий рахунок повинен бути організований таким чином, щоб здійснення операцій вимагало підпису, як уповноваженої особи (голови СТО), так і бухгалтера (голови ПФП). Якщо по єдиному рахунку програми нараховуються відсотки, то будь-які відсотки з авансових платежів повинні бути представлені Спільній Операційній Програмі та повідомлені Комісії у кінцевому звіті, що визначено у Статті 32 *Правил Реалізації ЄІСП*.

5.3.2. Щорічні обов'язки Комісії

Згідно Статті 24 *Правил Реалізації ЄІСП* на додаток до початкового зобов'язання пов'язаного з рішенням про прийняття Спільної Операційної Програми, Комісія повинна щороку здійснювати відповідне зобов'язання не пізніше 31 березня відповідного року. Сума даного зобов'язання повинна визначатися відповідно до фінансової таблиці, яка детально визначає попередні щорічні суми у рамках Спільної Операційної Програми, а також залежатиме від ходу реалізації програми та наявності фондів. Комісія повинна інформувати СКО про точну дату, коли щорічне фінансове зобов'язання має місце.

5.3.3. Спільні правила для платежів

Відповідно до Статті 25 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* Комісія здійснюватиме кожен платіж з внеску Співтовариства, який є предметом наявності фондів. Комісія повинна автоматично перераховувати будь-який платіж СКО з останнього щорічного траншу по зобов'язанням до тих пір поки загальна сума зобов'язання не буде витрачена. Коли останній транш по щорічному зобов'язанню повністю витрачений, слід використовувати наступний транш річного зобов'язання. Платежі слід здійснювати у євро на банківський рахунок Спільної Операційної Програми. Платежі можуть приймати форму авансового або балансового платежу.

5.3.4. Авансове фінансування

Відповідно до Статті 26 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* кожного року після того як СКО було повідомлено про бюджетне зобов'язання, він може вимагати у якості авансового платежу перерахунок 80% внеску Співтовариства до бюджету даного року. Починаючи з другого року Спільної Операційної Програми, запити на авансові платежі слід доповнювати попереднім річним фінансовим звітом, який включає всі витрати та доходи за попередній рік, які до цього часу ще не були погоджені у річному зовнішньому аудиторському звіті, а також попереднім бюджетом, який деталізує зобов'язання СКО та платежі на наступний рік. Після перегляду даного звіту, оцінки фактичних фінансових потреб програми та перевірки наявності фондів, Комісія повинна перейти до платежів по усім або частині запитів на авансове фінансування.

Протягом року, СКО може подати запит на перерахунок усього або частини балансу річного внеску Співтовариства у якості авансового платежу. На додаток до свого запиту, СКО повинен подати проміжковий фінансовий звіт, який демонструє, що витрати, які фактично мали місце або ті, які очевидно будуть здійснені до кінця року, перевищують суму вже наданого

авансового платежу. Такі наступні перерахунки повинні складати додаткове авансове фінансування до того часу, поки вони не будуть завірені зовнішнім аудиторським звітом.

У другій половині року реалізації програми, Комісія повинна здійснити перевірку попередніх фінансових платежів на основі прийнятих витрат, які фактично мали місце і були засвідчені річним зовнішнім аудиторським звітом, про який мова йде у Статті 31 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС*. На основі результатів клірингу, Комісія може переходити до необхідних фінансових процедур.

5.3.5. Відшкодування

Відповідно до Статті 27 *Правил Реалізації ЄІСП ТКС* СКО відповідатиме за відшкодування усіх необґрунтованих або неприйнятних витрат, а також за відшкодування Комісії її частини або відшкодованих сум пропорційно до внеску в Програму. У випадку, якщо неприйнятні витрати, які є вже покритими платежами, зазначені в отриманому кінцевому звіті щодо контракту або після контролю чи аудиту, СКО повинен представити бенефіціарам або відповідним підрядникам вимоги про відшкодування.

У випадку, якщо відшкодування стосується позову проти Бенефіціара, підрядника або партнера, створених у країні-члені і СКО не може відшкодувати борг на протязі одного року після виставлення запиту про відшкодування, країна-член, у якій створені Бенефіціар, підрядник або партнер повинна заплатити суму, яку вона боргує перед СКО та вимагати її повернення від Бенефіціара, підрядника або партнера.

Якщо відшкодування стосується партнера в країні, яка не є членом ЄС та у випадку, якщо СКО не зміг відшкодувати фонди від Бенефіціара на протязі року, СКО повідомляє про цей випадок ЄК, яка приймає на себе зобов'язання вирішити цю справу.

Документи, які передаються країні-члену або Комісії повинні включати усі необхідні документи для відшкодування, а також підтвердження кроків, що здійснювалися СКО по відношенню до Бенефіціара або підрядника у напрямку відшкодування заборгованих сум.

СКО повинен продемонструвати належну наполегливість для того, щоб забезпечити відшкодування на протязі одного року після представлення запиту про відшкодування. Головним чином, він повинен гарантувати, що позов є вірним, у ньому вказана правильна сума і він є відповідним. Якщо СКО планує відмовити у відшкодуванні існуючого боргу, він повинен забезпечити, щоб документ про відмову був прийнятним та відповідав принципам здорового фінансового менеджменту та пропорційності. Рішення про відмову виплати боргу повинно бути обґрунтованим та поданим Комісії і Спільному Моніторинговому Комітету для попереднього погодження.

У випадку, якщо борг не було відшкодовано або заповнений документ, про який мова йде у параграфі 4 даного розділу, не був переданий країні-члену або Комісії у зв'язку з халатністю СКО, СКО залишається відповідальною за відшкодування після проходження однорічного періоду, а необхідні до сплати суми повинні бути оголошені неприйнятними для фінансування Співтовариства.

Контракти, укладені СКО як складові програми, повинні містити пункт, що дозволяє Комісії або відповідній країні-члену здійснювати відшкодування від Бенефіціара, підрядника або партнера, у випадку якщо позов все ще має місце після того, як минув один рік після виставлення запиту про відшкодування СКО-м.

6. Моніторинг та оцінка

6.1. Моніторинг

6.1.1. Моніторинг на рівні програми

Для того, щоб забезпечити якість та ефективність реалізації програми на рівні програми слід проводити моніторингові заходи.

Слід розробити добре визначену систему індикаторів, яка сприятиме моніторингу та оцінці на рівні програми. Індикатори, які стосуються даної Програми слід розрізняти в рамках трьох різних рівнів на основі індикаторів, зазначених у Розділі 1.6: рівень програми, пріоритету та проекту.

6.1.2. Моніторинг впливу на навколишнє середовище

Відповідні управлінські заходи повинні гарантувати на усіх рівнях циклу реалізації програми, що – окрім задоволення юридично обов’язкових абсолютних мінімальних стандартів – можливі ефекти, які є несталими або несприятливими для навколишнього середовища, головним чином, що стосується впливу на зміну клімату, підтримки біорізноманіття та екосистем, а також вичерпання природних ресурсів уникнуто чи утримано на такому низькому рівні наскільки це можливо, що екологічні наслідки / навантаження ОП загалом будуть в кінцевому варіанті кліматично- та ресурсно-нейтральними. Позитивні ефекти ОП та потенціал для синергії будуть виявлятися та, коли буде хоч-яка можливість, – зміцнюватимуться.

Реалізація даних функцій екологічного менеджменту включає, окрім інших, такі заходи як підготовка екологічної оцінки та посібника реалізації, обмін досвідом та покращення здібностей, індикатори, допомога в розробці екологічно прийнятних проектів та використання ефективних критеріїв відбору.

Набір індикаторів використовуватиметься для виміру позитивного та потенційно негативного впливу відповідних проектів та Програми на навколишнє середовище.

На рівні програми застосовуватимуться наступні індикатори:

- Кількість проектів, зосереджених на енергозбереженні;
- Зменшення викидів парникових газів (CO₂ та еквіваленти, тонн/рік);
- Кількість людей, які отримують вигоди від заходів, направлених на попередження паводків;
- Кількість проектів, які зосереджені на сталому туризмі

для вимірювання прямого позитивного впливу на навколишнє середовище, та

- Кількість підтриманих проектів, які мають негативний вплив на ландшафт;
- Захват землі у результаті спорудження дорожньої транспортної інфраструктури (км²)

для вимірювання потенційного негативного впливу на навколишнє середовище.

У разі необхідності, Керуючий Орган запропонує доповнити даний перелік новими індикаторами.

Дані збиратимуться на рівні проекту. Інформація рівня пріоритету та програми регулярно отримуватиметься шляхом її агрегування.

Аплікаційний пакет надаватиме чітке керівництво для заявників, підтримуючи градацію відповідних проектів стосовно їх (негативного чи позитивного) впливу на питання, щодо яких здійснюється моніторинг. Пакет міститиме керівництво з оцінки, вимірювання та звітування по даним рівня проекту у світлі вище згаданих індикаторів, якщо це їх стосується.

Агрегована інформація щодо впливу на навколишнє середовище (базуючись на індикаторах проектного рівня) регулярно представлятиметься у моніторингових звітах. Щорічні звіти щодо

реалізації будуть виокремлені в окремий розділ, який охоплюватиме питання очікуваного та здійсненого екологічного впливу проектами та Програмою (на рівні пріоритету та програми). У свою чергу, компетентним екологічним органам влади буде запропонована можливість надіслати свої коментарі стосовно даного розділу СМКу до часу погодження звіту про реалізацію. Після погодження річного звіту СМКм СКО опублікує вище згаданий розділ на веб-сторінці програми.

6.1.3. Моніторингова та інформаційна система програми

Спільний Керуючий Орган відповідає за створення системи для збору відповідної фінансової та статистичної інформації про реалізацію для моніторингу та оцінки.

Моніторингова система Програми базуватиметься на інформаційній системі управління, яка дозволяє збирати дані та здійснювати моніторинг на чотирьохсторонньому рівні. Система дозволить забезпечити компетентні органи (Спільний Моніторинговий Комітет, Спільний Керуючий Орган, Спільний Технічний Секретаріат, Підрозділ Фінансових Перерахунків та Національні органи влади) практичним інструментом для реалізації їх завдань, а також сприятиме комунікації та потоку інформації серед країн, які приймають участь. Система сприятиме як проектному циклу, так і реалізації програми.

Управління та координацію Моніторингової та Інформаційної Системи Програми повинне здійснювати Департамент Управлінських Послуг, а фінансування – з бюджету Технічної Допомоги (ТД).

6.2. Оцінка

Відповідно до Статті 6 *Правил Реалізації ЄІСП* метою моніторингу та оцінки Спільної Операційної Програми повинно бути покращення якості, ефективності та послідовності реалізації. Результати оцінки повинні прийматися до уваги у наступних заходах програми.

Середньострокова оцінка Спільної Операційної Програми повинна здійснюватися у якості частини перегляду програми відповідно до стратегічного документу. Оцінка повинна здійснюватися Комісією, а її результати, про які слід повідомити СМК та СКО індикативної програми, можуть призвести до корегувань програми.

На додаток до середньострокової оцінки, оцінка Спільної Операційної Програми, або її частини, може здійснювати у будь-який момент Комісією.

У році, що слідує завершенню фази реалізації проектів, які фінансуються в рамках Спільної Операційної Програми, Комісія повинна здійснити оцінку програми, що базується на фактичних показниках.

7. Особливі правила виконання бюджету Технічної Допомоги (ТД) програми

Технічна Допомога необхідна для сприяння країнам, які приймають участь у реалізації програми. Приймаючи до уваги розмір та неоднорідність території програми 10% фондів ЄІСП призначених для програми використовуватимуться для Технічної Допомоги.

Бюджет Технічної Допомоги використовуватиметься для допомоги, яка необхідна для управління, моніторингу та оцінки програми.

Крім того, бюджет ТД слід використовувати на такі завдання, метою яких є покращення та забезпечення відповідної реалізації програми на рівні розробки проектів (наприклад, тематичні семінари, інформаційні заходи та заходи з публічності, оцінка), а також покращення загальної якості проектів, що фінансуються.

В рамках ТД здійснюватиметься фінансування наступних проектів з метою забезпечення ефективного адміністрування програми:

- Діяльність, що стосується підготовки, відбору та оцінки (включаючи зустрічі СМК та комітету відбору), а також підтримки проектів;
- Діяльність, яка стосується підтримки спільних структур;
- Управління та діяльність Спільного Технічного Секретаріату, посередницького Департаменту Управлінських Послуг та його Підрозділу Фінансових Перерахунків;
- Контроль та перевірка проектів на місцях;
- Створення та робота моніторингової системи щодо адміністрування, підтримки та оцінки програми;
- Підготовка звітів та досліджень (наприклад, щорічні звіти, середньострокова оцінка тощо);
- Інформаційні заходи та заходи з публічності;
- Сприяння та допомога потенційним кінцевим Бенефіціарам.

Діяльність, яку охоплюватиме ТД фінансуватиметься, використовуючи підхід проектного менеджменту. Усі заходи програмного менеджменту (тобто діяльність СТС; розробка та менеджмент моніторингової системи; інформаційні заходи та заходи з публічності тощо), що покриватимуться ТД готуватимуться у формі “проектів ТД”. Плани проектів ТД повинні включати:

- ціль;
- види діяльності;
- цілі групи;
- очікувані витрати.

Проекти ТД виконують органи управління програми. Пропозиції проектів ТД повинні бути попередньо погоджені Спільним Моніторинговим Комітетом. Витрати, які матимуть місце під час реалізації проектів покриватимуться СКО (через ПФП, відповідальний за здійснення платежів від імені СКО). Відшкодування відбуватиметься на основі витрат, які мали місце і є предметом регулярного підтвердження. Органи управління програмою, які виконують проекти ТД повинні не порушувати та слідувати правилам та процедурам прийнятності програмного рівня.

8. Використання мов

Оскільки Програма за визначенням є багатонаціональною, для того, щоб полегшити управління та скоротити завершальні періоди, відповідно до Статті 8 *Правил Реалізації ЄІСП* офіційною мовою, яка використовується в Програмі є англійська мова.

Витрати на усний та письмовий переклад покриватимуться з бюджету технічної допомоги на рівні Спільної Операційної Програми та з бюджету кожного окремого проекту на рівні проектів.

Додатки

Додаток 1. – Базові характеристики

Територіальні одиниці	Площа (км ²)	Кількість жителів (осіб)	З яких: міське населення		З яких: сільське населення		Щільність населення (осіб/км ^к)	% від населення території програми
			осіб	(%)	осіб	(%)		
Соболч-Сотмар-Берег	5,937	578,573	281,898	48.7	296,675	51.3	97.0	7.22
Боршод-Абауй-Земплен	7,247	725,779	407,601	56.2	318,178	43.8	100.0	9.06
Пряшів	8,981	798,596	392,370	49.1	406,226	50.9	89.0	9.97
Кошіце	6,752	771,947	433,622	56.2	338,325	43.8	114.0	9.63
Марамуреш	6,304	515,610	303,119	58.8	212,491	41.2	81.8	6.44
Сату-Маре	4,418	368,702	169,597	46.0	199,105	54.0	83.5	4.60
Сучава	8,554	705,752	305,855	43.3	399,897	56.7	82.5	8.81
Закарпатська	12,800	1,245,500	462,081	37.1	825,642	62.9	97.3	15.54
Чернівецька	8,100	908,200	373,270	41.1	534,930	58.9	112	11.34
Івано-Франківська	13,900	1,393,600	590,886	42.4	802,714	57.6	100.0	17.39
<i>Сума</i>	<i>82,993</i>	<i>8,012,259</i>	<i>3,720,299</i>	<i>48.6</i>	<i>4,334,182</i>	<i>51.4</i>	<i>93.9</i>	<i>100</i>
Угорщина	93,030	10,090,330	6,760,521	67.0	3,329,809	33.0	108	125.94
Словаччина	49,037	5,389,180	2,986,802	55.4	2,402,378	44.6	110.0	67.26
Румунія	238,392	21,623,849	11,879,897	54.9	9,743,952	45.1	90.7	269.88
Україна	603,700	47,105,200	31,943,400	67.8	15,161,800	32.2	78	587.91

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словацької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна.

Додаток 2. – Природна зміна населення та розподіл жителів за віком (2005р.)

Територіальні одиниці	Природне збільшення / зменшення (осіб)	Міграційне збільшення / зменшення (осіб)	Міграція на 1,000 жителів	Сума збільшення / зменшення (осіб)	Сума збільшення / зменшення на 1,000 жителів	Населення допрацездатного віку (вік 0-14 років)		Працездатне населення (вік 15-64 років)		Населення післяпрацездатного віку (вік понад 65 років)		Індекс старіння населення**
						осіб	%	осіб	%	осіб	%	
Соболч-Сотмар-Берег	-1,001	-2,115	-3.7	-3,116	-5.4	110,507	19.1	391,115	67.6	76,950	13.3	69.6
Боршод-Абауй-Земплен	-2,925	-3,383	-4.7	-6,308	-8.7	128,463	17.7	486,998	67.1	110,318	15.2	85.9
Пряшів	2,975	-1,124	-1.4	1,851	2.3	99,562	12.5	553,178	69.3	83,478	10.5	83.8
Кошіце	1,708	-269	-0.3	1,439	1.9	142,253	18.4	545,181	70.6	84,513	10.9	59.4
Марамуреш	-130	-620	-1.2	-750	-1.5	91,866	17.8	364,729	70.6	59,967	11.6	65.3
Сату-Маре	-590	-877	-2.4	-1,467	-4.0	65,137	17.5	263,141	70.8	43,481	11.7	66.8
Сучава	1,175	-484	-0.7	691	1.0	140,225	19.9	464,204	65.8	100,773	14.3	71.9
Закарпатська	-706	-2,333	-1.9	-3,039	-2.4	259,973	20.9	756,699	60.8	225,942	18.1	86.9
Чернівецька	-2,983	-344	-0.4	-3,327	-3.7	172,558	19.0	538,563	59.3	197,079	21.7	114.2
Івано-Франківська 2004	-3,039	-1,167	-0.8	-4,206	-3.0	275,167	19.8	817,092	58.7	298,631	21.5	108.5
Сума /середнє	-2,533	-12,372	-1.7	-14,905	-2.3	1,485,711	18.17	5,180,900	66.81	1,281,133	14.13	81.2
Угорщина	-38,343	17,154	1.7	-21,190	-2.1	1,575,057	15.6	6,359,656	63.0	2,155,617	21.4	99.9
Словаччина	955	3,403	0.63	4,358	0.81	894,308	16.6	3,862,234	71.7	632,638	11.7	70.7
Румунія	-41,081	-10,954	-0.5	-52,035	-2.4	3,492,158	16.1	14,989,974	69.3	3,141,716	14.5	90.0
Україна		1,165	0.02	-354,714	-7.5	24,824,400	52.7	20,481,700	43.5	1,799,100	3.8	7.2

*тільки внутрішня міграція

**індекс старіння: населення післяпрацездатного віку / населення допрацездатного віку

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словачкої Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна

Додаток 3. – Структура населених пунктів за кількістю населення (2005р.)

Територіальні одиниці	1-499 жителів	500-1,999 жителів	2000-49,999 жителів	Понад 50,000 жителів	Сума
Соболч-Сотмар-Берег	35	119	74	1	229
Боршод-Абауй-Земплен	137	160	59	1	357
Пряшів	372	237	55	2	666
Кошіце	177	220	42	1	440
Марамуреш (2004)	0	13	62	1	76
Сату-Маре (2004)	0	12	50	1	63
Сучава (2004)	0	5	106	1	112
Закарпатська	164	286	142	2	594
Чернівецька	97	209	110	1	417
Івано-Франківська	253	407	141	3	804
<i>Сума</i>	<i>1,235</i>	<i>1,668</i>	<i>841</i>	<i>14</i>	<i>3,758</i>

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словацької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна

Додаток 4. – Економічна статистика (2004р.)

Територіальні одиниці	Валовий внутрішній продукт (м€)	Валовий внутрішній продукт на душу населення (€)	% ВВП на душу населення від середнього по ЄС 27	% від національного ВВП	Валова додана вартість (ВДВ) промислового сектору у % до ВВП		ВДВ сільськогосподарського сектору у % до ВВП		ВДВ сектору послуг у % до ВВП	
					сума (м€)	%	сума	%	сума	%
Соболч-Сотмар-Берег	2,618	4,494	20.90	3.2	620	23.7	188	7.2	1,419	54.2
Боршод-Абауй-Земплен	3,958	5,384	25.04	4.9	1,316	33.2	147	3.7	1,902	48.1
Пряшів	3,036	3,815	17.74	9.01	нм	нм	нм	нм	нм	нм
Кошіце	4,311	5,600	26.04	12.89	нм	нм	нм	нм	нм	нм
Марамуреш	1,349	2,616	12.17	1.7	нм	30.1	нм	13.6	нм	48.5
Сату-Маре	1,094	2,968	13.80	1.5	нм	29.1	нм	17.0	нм	42.5
Сучава	1,660	2,351	10.94	2.3	нм	26.1	нм	21.4	нм	41.8
Закарпатська		601	2.79	1.6	135.9	18.1	138.9	18.5	414.6	55.2
Чернівецька	496	543	2.53	1.0	нм	нм	нм	нм	нм	нм
Івано-Франківська	1,104	793	3.69	2.1	119.2*	10.8	29.8*	2.7	нм	нм
Середнє по ЄС 27	10,529,351	21,503								
Сума	19,626	29,166		100						

нм – не має місце

*дані демонструють частку галузі у національному ВВП

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словацької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна

Додаток 5. – Зайнятість (2005р.)

Територіальні одиниці	Рівень зайнятос- ті (%)	Рівень безробіття (%)	Сума зареєстрован- ої кількості зайнятих (тисяч осіб)	Зайняті у промисловості		Зайняті у сільському господарстві		Зайняті у третьому секторі	
				сума (тисяч осіб)	%	сума (тисяч осіб)	%	сума (тисяч осіб)	%
Соболч-Сотмар-Берег	42.7	11.1	118.7	35.8	30.1	4.7	3.9	78.3	66.0
Боршод-Абауй-Земплен	42.5	12	160.0	56.2	35.1	5.1	3.2	98.7	61.7
Пряшів	46.6	21.5	240.6	90.3	37.5	14.2	5.9	137.0	56.9
Кошіце	42.7	24.7	265.0	85.2	32.2	12.0	4.5	167.8	63.3
Марамуреш (2004)		4.6	90.5	42.1	44.3	2.1	2.2	46.3	48.8
Сату-Маре (2004)		2	63.6	32.3	48.4	2.1	3.1	29.2	43.8
Сучава (2004)		7.8	90.2	34.7	35.8	3.6	3.7	52.0	53.7
Закарпатська	58.7	8.2	537.8	72.6	13.5	153.3	28.5	51.1	9.5
Чернівецька	60	7	551.0	68.9	12.5	157.6	28.6	55.1	10.0
Івано-Франківська	54.5	9.8	361.7	42.0	11.6	105.6	29.2	нм	нм
<i>Середнє</i>		<i>10.81</i>	<i>246.91</i>	<i>56.3</i>	<i>29.7</i>	<i>42.9</i>	<i>10.7</i>	<i>75.5</i>	<i>43.1</i>
Угорщина	50.7	7.3	2,733.8	705	25.8	89	3.2	1,939	70.9
Словаччина	49.8	16.2	2,052.4	727.6	35.4	99.9	4.9	1,224.9	59.7
Румунія (2004)		6.3	4,468.8	1,741	39.0	143	3.2	2 259	50.6
Україна	57.7	7.2	20,680	3,878	18.8	1,437.3	7.0	15,364.7	74.3

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словацької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна

Додаток 6. – МСП (2005р.)

Територіальні одиниці	Кількість МСП	Кількість МСП на 1000 жителів
Соболч-Сотмар-Берег*	8,901	15.4
Боршод-Абауй-Земплен*	13,183	18.2
Пряшів	8,333	10.4
Кошіце	9,779	12.7
Марамуреш (2004)	8,138	15.8
Сату-Маре (2004)	6,191	16.8
Сучава (2004)	8,198	11.6
Закарпатська	8,436	6.8
Чернівецька	2,725	3.0
Івано-Франківська	7,259	5.2
<i>Сума</i>	<i>81,143</i>	<i>10.1</i>
<i>Середнє</i>	<i>8,114</i>	<i>11.6</i>
Угорщина	691,391	68.5
Словаччина	83,089	15.4
Румунія (2004)	408,469	18.9
Україна	343,868	7.3

*компанії, в яких працюють 1-250 осіб

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словацької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна

Додаток 7. – Туризм (2005р.)

Територіальні одиниці	Можливість проживання* цілорічно	Прибуття туристів (осіб)	Нічліг	Нічліг на одного туриста, що прибув
Соболч-Сотмар-Берег	8,155	118,116	249,439	2.1
Боршод-Абауй-Земплен	18,795	309,928	717,025	2.3
Пряшів	24,519	621,032	2,170,128	3.5
Кошіце	11,986	295,752	694,986	2.3
Марамуреш	2,873	91,000	209,000	2.3
Сату-Маре	2,304	64,000	102,000	1.6
Сучава	6,526	192,000	435,000	2.3
Закарпатська	2,005	63,796	266,786	4.2
Чернівецька	1,398	61,567	346,000	5.6
Івано-Франківська	12,500	147,581	нм	нм
<i>Сума</i>	<i>74,566</i>	<i>1,964,772</i>	<i>2,325,250</i>	<i>1.2</i>
Угорщина	329,290	7,064,000	19,737,000	2.8
Словаччина	176,253	3,428,083	10,732,754	3.1
Румунія	282,661	5,805,000	18,373,000	3.2
Україна	106,048	17,630,760	19,737,000	1.1
* кількість ліжок				

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словачької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна

Додаток 8. – Екологічні структури (2005р.)

Територіальні одиниці	Постачання питної води			Постачання питної води по водогону, по відношенню до загальної суми (%)	Проста сума довжини мережі споруд питної води (км) кінець року -	Кількість будинків	Проста довжина газових труб (км) - кінець року -	Об'єм природного газу, що розповсюджується (1,000 m ³)		Сума простої довжини комунальних каналізаційних труб, км	Довжина вулиць у містах (км)	
	Сума (м3 тис.)	З якої: на побутове використання	З суми: для споживачів, у яких встановлений водогін (1000 м ³)					сума	З якої: на побутове використання		Сума	З яких: модернізовано
Соболч-Сотмар-Берег	22,770 ¹	15,666 ¹	нм	нм	3,797	212,973	2,534 ¹	416,685 ¹	210,371 ¹	2,085	786 ¹	нм
Боршод-Абауй-Земплен	26,729 ¹	18,548 ¹	нм	нм	4,913	282,395	5,892 ¹	519,499 ¹	265,670 ¹	2,942	756 ¹	нм
Пряшів	нм	нм	нм	нм	4,057	229,936*	нм	нм	нм	1,356	нм	нм
Кошіце	нм	нм	нм	нм	2,817	252,205*	нм	нм	нм	881	нм	нм
Марамуреш	23,667	14,154	16,886	71.3	1,474	184,343	959	139,179	82,476	299	1,049	457
Сату-Маре	11,266	7,319	9,225	81.9	774	138,240	441	123,682	68,222	276	366	221
Сучава	19,395	9,649	15,200	78.4	813	243,566	387	118,948	33,913	633	837	427
Закарпатська	нм	нм	нм	нм	1,215	нм	нм	нм	нм	512	нм	нм
Чернівецька	25,443	6,215	50,164	нм	2,779	нм	нм	492,267	104,116	456	нм	нм
Івано-Франківська	103,600	25,400	нм	нм	1,360	нм	нм	нм	нм	754	4,160	нм
Сума												
Угорщина	532,822 ¹	372,022 ¹	нм	нм	64,911	3,956,388	4,172,787	79,377 ¹	10,227,083 ¹	36,870	8,425 ¹	нм
Словаччина	351,712	167,510	240,650	68.40	25,660	1,884,846*	нм	нм	нм	7,542	нм	нм
Румунія	1,088,698	628,287	820,711	75.4	47,778	8,201,508	27,496	12,963,284	2,827,778	18,381	25,696	14,943
Україна	2,694,062	1,165,487	нм	нм	54,760	19,107,000	213,977	56,011,000	30,006,600	нм	нм	нм

¹ статистика за 2004р. Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словачької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна (* Перепис у Словаччині 2001р.)

Додаток 9. – ІКТ технології (2005р.)

Територіальні одиниці	Під'єднання до радіо точок	Під'єднання до телевізійної мережі	Під'єднання до телефону*	Спеціальний доступ до Інтернету	Зайняті у сфері науково-дослідних та конструкторських робіт (кількість осіб, кінець року	Зайняті у сфері науково-дослідних та конструкторських робіт на 10000 державних службовців	Загальні витрати від науково-дослідної діяльності (тисяч €)
Соболч-Сотмар-Берег	нм	49,1722	136,388	нм	281*	68	6,239
Боршод-Абауй-Земплен	нм	139,977	205,914	нм	632*	95	16,980
Пряшів	нм	нм	143,360	нм	877	30.0	5,741
Кошіце	нм	нм	168,709	нм	2,990	112.4	16,479
Марамуреш	128,045	137,790	84,023	23,017	92	5	264
Сату-Маре	97,296	102,122	8,856	20,599	92	6	510
Сучава	135,219	143,220	73,943	12,609	516	21	1,163
Закарпатська	нм	нм	нм	нм	1,100	нм	
Чернівецька	112,273	19,735	191,665	8,040	988	нм	2,618
Івано-Франківська	нм	нм	233,000	нм	2,102	нм	4,776
<i>Сума</i>							
Угорщина		1,964,168	3,453,147	907,263	23,239*	185	837,589
Словаччина	нм	нм	1,197,044	нм	22,294	100.6	194,400
Румунія	5,313,465	5,618,490	3,957,870	1,463,239	41,035	49	326,896
Україна	5,392,900	нм	12,341,000	955,700	130,400	6	737,776

* обрахована кількість робітників, які працюють у центрах науково-дослідних та конструкторських робіт

Джерело: Угорське центральне статистичне управління, Центральне статистичне управління Словачької Республіки, Обласні державні адміністрації Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, СТС ПС Румунія-Україна, Румунський статистичний збірник, Національний Інститут Статистики Румунії, Міністерство розвитку, суспільних робіт та житлової політики, СТС ПС Угорщина-Словаччина-Україна

Додаток 10. – СВОТ аналіз охопленої географічної території

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ	МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
НАСЕЛЕННЯ/ СУСПІЛЬСТВО / ЗДОРОВ'Я			
— Сталі політичні зв'язки між країнами — Хороший досвід транскордонного співробітництва (ТКС) — Спільна культурна спадщина, історичні зв'язки та релігійні традиції — Багатомовне суспільство	— Низький рівень управлінських можливостей, включаючи планування — Відсутність соціального залучення у розвиток громадянського суспільства — Низький рівень інфраструктури охорони здоров'я та освіти — Відсутність транскордонних поліцентричних систем поселень — Проблеми сегрегації у маленьких селах на периферійній території	— Хороша вікова структура населення — Відносно висока частка населення допрацездатного віку — Подальший розвиток транскордонного співробітництва шляхом спільного планування та інституційного розвитку — Покращення якості життя у регіоні, що може обмежити міграцію з сільських територій — Покращення співробітництва громадянського суспільства	— Міграція молоді призводить до старіння населення — Подальше соціальне та економічне відставання сільських територій — Відсутність співробітництва у фізичному та стратегічному плануванні — Візовий режим
ЕКОНОМІКА			
— Сприятливі географічні та геоморфологічні умови, а також природна родючість сільськогосподарських земель у низовинах — Кваліфікована робоча сила — Недовикористані промислові об'єкти — Високоякісна сировина — Вступ Румунії в ЄС	— Відсутність партнерства між економічними суб'єктами у регіоні — Слаборозвинута інфраструктура підтримки бізнесу — Відсутність зв'язку бізнес-дослідження-освіта — Низький рівень (зовнішнього) інвестування — Низький рівень зв'язку між інноваціями та бізнесом — Відсутність спільних знань ринку — Неприятливе бізнес оточення: різні правові та регуляторні рамки, а також обмежений потік інформації	— Розвиток ТКС — Підвищення інтересу потенційних інвесторів та туристів — Запровадження високих технологій — Зміцнення транскордонного співробітництва шляхом покращення показників економічної діяльності — Вільні та не повністю використовувані об'єкти, які підходять для промислових парків, початку бізнесу та розвитку МСБ — Розвиток сектору неурядових організацій (НУО)	— Зростаючий розрив між економічним розвитком партнерських країн може перешкодити розширенню співробітництва — Низький рівень представлення сектору МСБ — Подальше зростання цін на енергію — Відмінність законодавства країн — Подальше зростання регіональних економічних відмінностей міст та сільських територій — Подальший відносно низький рівень економічного розвитку — Зменшення зацікавленості у

	— Викривлена структура сільськогосподарського ринку — Значна кількість суб'єктів натурального господарства		трансграничному співробітництві у зв'язку з відсутністю капіталу — Візовий режим
РИНОК ПРАЦІ /ЗАЙНЯТІСТЬ			
— Висока частка населення працездатного віку — Добре розвинута освітня база, пов'язана з ринком праці — Низька вартість робочої сили	— Невідповідна структура ринку праці — Важливість уразливих груп – уражених промисловою та сільськогосподарською реструктуризацією (роми, жінки, довгостроково незайняті, старше населення) — Інтенсивна еміграція — Високий рівень безробіття	— Інноваційна та висококваліфікована робоча сила — Розвиток потенціалу зайнятості МСБ	— Відсутність зв'язку між шкільними програмами та бізнесом — 'Відтік мізків' – міграція кваліфікованих експертів закордон — нелегальна та легальна міграція
ТУРИЗМ			
— Значні природні, культурні та ландшафтні цінності — Значна кількість місць історичного інтересу — Багаточисленні курорти — Початок розвитку сільського туризму	— Відсутність гармонізації індивідуальних регіональних туристичних стратегій — Низький рівень туристичної інфраструктури, продуктів та послуг у порівнянні з стандартами ЄС — Відсутність управлінських можливостей: відсутність зобов'язань, відсутність міжнародного партнерського підходу — Поганий доступ до прикордонної території — Слабкий маркетинг та просування прикордонної території як туристичного пункту призначення — Недорозвинута туристична інформаційна система	— Розвиток трансграничного туризму — Розвиток еко- та сільськогосподарського туризму — Реструктуризація туристичних об'єктів — Розвиток туристичних продуктів — Хороший потенціал туристичного ринку — Хороший потенціал розвитку сільського туризму – гори та термальні джерела	— Недостатній рівень інвестування у туризм — Зростання конкуренції між прикордонними регіонами у зв'язку з подібним спектром продуктів та послуг у туристичному секторі

ТРАНСПОРТ/ІНФРАСТРУКТУРА/КОМУНІКАЦІЇ			
— Існуюча частина транс'європейських коридорів (№ 5) у транскордонному регіоні — Сприятливі географічні умови для розвитку транспорту — Існуючі пункти перетину кордону — Існуючі місцеві аеропорти (в Ужгороді, Івано-Франківську, Чернівцях, Мішкольці, Ниредьгазі та Бая Маре), міжнародні аеропорти в Кошіце, Сату-Маре та Сучаві	— Відсутність хорошої регіональної транспортної мережі (залізнична, автомобільна, водна) та автомагістральних сполучень між прикордонними регіонами — Погані умови існуючих доріг — Дефіцитна енергетична база, залежність від дистанційної передачі електроенергії — Неадекватні технічні умови та можливості перетину кордону з недостатнім сполученням з національними транспортними мережами — Недостатній доступ до комунальних послуг у невеликих периферійних поселеннях — Обмежений доступ та обмежене використання інфраструктури ІКТ	— Розвиток транс'європейських транспортних коридорів — Можливості розвитку існуючих транспортних систем, які можуть використовуватися для міжнародного транзиту вантажів — Побудова доріжок для велосипедів та для пішоходів — Покращення пунктів перетину кордонів	— Зростаючі витрати на розвиток інфраструктури, що матиме негативний вплив на виконання — Відсутність фінансових ресурсів для розвитку інфраструктури
ОСВІТА / ДОСЛІДЖЕННЯ / КУЛЬТУРА			
— Стабільна мережа початкових та середніх шкіл — Поступовий розвиток університетів — Добре розвинута освітня мережа — Наявність місцевих університетів з хорошим потенціалом розвитку — Значна кількість науково-дослідних центрів, які знаходяться у регіонах Боршод-Абауй-Земплен та Соболч-Сотмар-Берег	— Освіта не відповідає потребам ринку праці — Відсутність кваліфікованих осіб середнього рівня — Низький рівень освіти для уразливих груп (у сільській місцевості, для ромського населення) — Відсутність обізнаності / просування культурної ідентичності — Відсутність ТКС партнерства у "відповідній" освіті та культурі	— Співробітництво у сфері тренінгів та освіти — Транскордонна мережа у сфері освіти	— Недостатнє співробітництво у сфері вищої освіти та науки — Надлишок освіти у певних галузях (економіка, право, освіта вчителів) — Низький рівень інвестицій у сферу наукових досліджень та дослідно-конструкторських робіт — Відсутність балансу між шкільними програмами та потребою ринку

ПРИРОДНЕ НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

— Багате різноманіття та відносно добре збережені екосистеми — Багаточисленні природоохоронні зони (природні парки, природні заповідники) — Території, що належать до спадщини ЮНЕСКО — Покращення якості навколишнього середовища у зв'язку зі зменшенням важкої промисловості та поширення екологічно чистих технологій — Відповідне сільськогосподарське забезпечення на екстенсивних територіях регіону (пахотні землі, ліси, пасовища, тощо)	— Незавершена технічна та біологічна рекультивація давніх екологічних тягарів — Недостатня інфраструктура управління відходами та очистки стічних вод — Висока кількість водопроводів з недостатньою якістю води (забруднені ґрунтові води) — Недостатнє планування, програмування та моніторинг у сфері охорони навколишнього природного середовища — Відсутність спільних структур та стратегій протидії паводкам — Надмірне використання лісових ресурсів — Відсутність екстенсивних та хороших мереж спільного моніторингу забруднення навколишнього середовища (повітря, води, ґрунтів) — Відсутність співробітництва у сфері охорони природи та освіти	— Покращення спільного моніторингу навколишнього середовища та транскордонного співробітництва у сфері охорони природи — Використання нових технологій та використання відновлювальних джерел енергії геотермальної енергії, енергії біомаси, енергії вітру, головним чином, у сільській місцевості — Відповідність з вимогами Натура 2000 на території дії програми — Підвищення ефективності ініціатив охорони навколишнього середовища та природи	— Відсутність гармонізованих схем інвестиційної підтримки (Україна) — Відсутність відповідного механізму застосування екологічного законодавства — Загострення екологічних проблем — Економічна діяльність загрожує якості поверхневих та ґрунтових вод — Зростаючі об'єми стічних вод та побутового сміття у поселеннях прикордонної території — Відносно високий ризик серйозних природних лих — Невідповідна охорона природи та ведення лісового господарства — Низький рівень екологічних інвестицій

Додаток 11 – Попередній індикативний розклад (відповідно до статті 4(і) *Правил Реалізації* ТКС ЄІСП)

		2007				2008				2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015				2016			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				
Програмна діяльність																																									
	Зустрічі СМК																																								
	Оголошення конкурсів (а)																																								
	Оцінка та відбір проектів																																								
Операційний та фінансовий моніторинг проектів (б)																																									

(а) Відповідно до Статті 43 *Правил Реалізації* жодні конкурси або тендери не можуть бути оголошені після 31/12/2013

(б) Відповідно до Статті 43 *Правил Реалізації* вся діяльність, що фінансується в рамках Програми, має бути завершена не пізніше 31/12/2014.

